

XVII. ÉVFOLYAM

34. SZÁM.

BUDAPEST, 1928

DECEMBER 1.

M. kir.
Hadtörténelmi Levéltár
IV. csoport
Nagykőnyomtár
Budapest, IV. Váci utca 30. sz.

CSENDŐRSÉGI LAPOK

FŐSZERKESZTŐ:
PINCZÉS ZOLTÁN SZÁZADOS

SEGÉDSZERKESZTŐ:
MAHÁCS LAJOS SZÁZADOS

MEGJELENIK HAVONTA HÁROMSZOR
SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: BUDAPEST, I., ORSZÁGHÁZ UTCA 30. SZ.

CSENDŐRSÉGI LAPOK

FŐSZERKESZTŐ: PINCZÉS ZOLTÁN SZÁZADOS, SEGÉDSZERKESZTŐ: MAHÁCS LAJOS SZÁZADOS.

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Egész évre 12 pengő,
félévre 6 pengő.

Megjelenik
havonta háromszor

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
Budapest, I., Országház-utca 30.

*Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,
Hiszek egy isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában.*

Amen.

Nyomorgók hadikölcsöne.

Ezekben a napokban veszi kezdetét a szegénysorsu hadikölcsönkötvény tulajdonosok kérvényeinek a kiválogatása és megsegítése azoknak, akik az e tekintetben kibocsátott népjóléti miniszteri rendelet feltételeinek megfelelnek.

Nagyon szomorúak és merőben szokatlanok ezek a »feltételek«. Hozzászoktunk az élet minden vonatkozásában, hogy ha valahova, valamiért pályáznak az emberek, a feltételek mind olyanok, amelyek a pályázókat a lehetőségig előnyös színben kívánják látni s az viszi el rendszerint a pálmát, aki a legtöbb szépet, jót és használhatót tudja magáról elmondani és bizonyítani.

Mig azok, akik boldogabb időkben megtakarított pénzcsekjüket hadikölcsönbe fektették és az összeomlás nyomorba kergette őket, most olyan pályázatnak a szánalomra méltó osztálysorsosai, amely pályázat annak nyújt egy falat kenyeret, aki a legbeszédesebben tudja magáról bizonyítani, hogy semmije, senkije nincs, ami vagy aki egy falat kenyeret nyújthatna neki, hogy a háborút követő pokoli összeomlásnak a törmelékei és lángjai az ő ruháját, testét tépték és égették meg legkegyetlenebbül.

Értékpapirokat vásárolni üzlet. Még hadikölcsönkötvényeket is, bizonyos fokig az. Hazafias cselekedet, de mégis csak befektetése a pénznek valamibe, ami az erkölcsi kamatokon kívül anyagi fellendülést is eredményezhet. Ha azonban elveszett a háború, amelybe valaki a pénzét hadikölcsönként befektette, háttérbe kell lépnie az egyének, a pénzüket befektető egyének anyagi szempontjainak. A vesztes, de különösen az annyira vesztes ország, mint amilyen a mi országunk, nem tud fizetni. Az ország kétharmada elveszett, a megmaradt egyharmad amúgy is csonka életerejét a vörös és román rablások tépték meg. Nem lehet jóérzésű fia ennek az országnak, aki a kifosztott hazától kölcsönpenzét visszakövetelheti, amíg a haza épp csak hogy lábbadoz, nem teheti meg a gyermek azt, hogy súlyos betegen fekvő anyjára, kinek orvosságra is alig telik, követelő szóval támadjon: »Anyám, add vissza azt a pénzt, amit neked azért kölcsönöztem, hogy a rántörő rablók ellen megerősítsd a portánkat. A hősi halott testvérem? Az csak életét adta ebben a harcban, azt ő már nem kéri számon tőled, én azonban pénzt adtam neked, pénzt, amit azért kölcsönöztem, hogy kamataival együtt azt nekem visszaadd!«
Nyen vesztett háború után, ilyen romokba dön-

tött adós láttára a hadikölcsönből számüzni kell azt a tényezőt, amit benne a pénz jelent. Az ellenségekkel küzdő haza, mindannyiunk földje, vize, éltető levegője, üzleti szempontból nem lehet nekünk adósunk, a követelkezésünkkel magunkat ütnök agyon, mert hiszen az a sokat emlegetett Állam mi vagyunk. Mi, a napszámostól a miniszterig, akik magyar sorsunk sulya alatt keserves munkával, roppant erőfeszítéssel keressük a kibontakozást, a szabad levegőt — a trianoni határokon túlra.

A hadikölcsönből tehát csak az étikai tartalom maradt számunkra: az erkölcsi érdem. Nem kölcsönadtuk, hanem — adtuk azt a pénzt, csak éppen a pénzkezelők feljegyezték, ki mennyit adott s erről írást kaptunk. Mások viszont kizezűstről és arany vitézségi éremről kaptak írást. Es ezekre bizony még jobban rá kellett szolgálni, mint az előbbi írásokra. Legalább is nagyon bajos volna összehasonlításokat tenni a kettő között s mi bizonyosan az utóbbiak javára volnánk elfogultak.

Hogy aztán a hadikölcsönt igazoló írásaikkal egyesek most bekapogtathatnak az állampénztár ajtaján? Ez nem jelenti azt, hogy a hadikölcsönből ismét — pénz lett. Ez mindössze csak azt jelenti, hogy a betegen fekvő anya még a maga gyógyulásához szükséges pénzből is elcsip valamit az olyan gyermekei számára, akik éheznek. De akiknek van kenyerük, azok tereljék csak továbbra is figyelmüket a beteg anya éledező szívműködésére s az a falat kenyér, amit az éhező testvér kap, ne fájjon nekik.

Ez a válaszuk egy bajtársunk levelére, aki azt kérdezi tőlünk, hogy a fizetése a rendeletben tárgyalt jövedelemnek tekinthető-e s hogy vajjon ő megfelelő azoknak a feltételeknek, amelyek alapján a karitativ tartalmu hadikölcsönakció során — ő is számíthat valamire. A csendőrnek van kenyere, ruhája, hajléka és semmi joga vagy oka sincs arra, hogy beálljon azok sorába, akik régebbi áldozatkészségük ellenében végre egy falat kenyeret vihetnek haza az állam asztaláról. Mi amúgy is ott ülünk állandóan az asztal mellett s ha szükösen is, de biztosan és kielégítően megkapjuk mindennapra a magunk darab kenyerét. Ne nézzünk hát a telt tányér mellől sanda szemmel a tálba, amíg üres tányérok sora várja a maga porcióját.

Mi, akik nem felelünk meg ennél a pályázatnál a szomorú feltételeknek, adjunk ezért halát a jó sorsunknak és magunk érdekében is örüljünk annak, hogy az állam kasszája a legszegényebb kötvénytulajdonosoknak már tud egy falat kenyeret nyújtani. Ne feledjük, hogy mi is nagy kölcsönöket vettünk fel: oláhtól, csehtől és szerbtől. Először mi fizessük vissza ezeket a kölcsönöket, akkor majd magától hull ölünkbe bőséges kamataival együtt az, amit annakidején mi kölcsönöztünk a mi szerencsétlen és kikerülhetetlen háboruba sodródott hazánknak. (M.)

A bünvádi üldözési jog a katonai igazságszolgáltatásban.

Irta: **CZIÁKY FERENC** őrnagy hadbíró.

Ránk nézve, akikre a katonai igazságszolgáltatás kiterjed, nem lesz talán érdektelen annak a kérdésnek felvetése és megválaszolása: vajjon felettünk a bünvádi üldözési jogát kik, mi alapon és mi módon gyakorolhatják.

Nemcsak azért érdekelhet bennünket ez a kérdés, mert a bünvádi üldözés természetével, rendszerével és sajátosságával minden képzett csendőrnek tisztában kell lennie, hogy hivatása magaslatán álljon, hanem azért mert ez a kérdés belevág a mi életérdekeinkbe is, hiszen nem lehet közömbös az egyénre nézve az a kérdés: ki tetteinek a felsőbb bírója, ki lehet élet-sorsának az eldöntője.

Mielőtt ehhez a kérdéshez közelebb mennénk, mielőtt e kérdés megvilágításához hozzákezdnenénk, nézzük meg, vajjon a polgári társadalom tagjaival szemben a bünvádi üldözési jogot kik, mi alapon és hogyan gyakorolják.

Ez a vizsgálódásunk és ennek eredménye — bár jelen fejtegetésünk tulajdonképeni célján kívül állónak tetszik — közvetve rá fog világítani arra a helyzetre is, amit e ponton a katonai igazságszolgáltatás a magyar társadalom katonailag szervezett részében elénkbe tár.

A magyar állam a polgári egyének feletti bünvádi üldözési jogot a kir. ügyészek kezébe tette le. Az ügyészségi szervezetek: kir. ügyészségek, kir. főügyész-

ségek és a koronaügyészség a magyar állam bünvádi üldözési szervezetei.

A kir. ügyészek ezen jogukat részben közjogi, részben erkölcsi előfeltételekhez kötve nyerhetik el.

A közjogi előfeltétel a kinevezés ténye, amely csak az államfőtől, mint a magyar állam felségjogának megszemélyesítőjétől eredhet. Ezért nevezzük ezen feltételt közjogi feltételnek.

A másik, vagyis az erkölcsi előfeltétele e jog gyakorolhatásának, az eskü. Az ügyészek ugyanis kinevezésük után és hivatalos ügyészi működésük megkezdése előtt esküt tesznek arra, hogy a magyar állam szentesített törvényeit és törvényes rendeleteit megtartják, hogy a reájuk bízott ügyekben felretelve mindennemű mellétekintetet, gyűlöletet, félelmet vagy kedvezést, egyedül a törvényes igazságot tartják szemük előtt.

Amilyen fontos a magyar állam létére az, hogy a bünvádi üldözési jog az arra hivatott ügyészek részéről lelkiismeretesen és teljes odaadással gyakoroltassék, másfelől az állampolgárok életének, személyes szabadságának és létérdekének követelményei azt kívánják meg, hogy a kir. ügyészek e hivatásuk gyakorlásában a törvények és törvényes rendeletek szellemében járjanak el és soha se térjenek le a jog és törvény egyenes útjáról a hatalmi vágy és önkénykedés utvesztőjébe.

A polgári bünvádi eljárás azonban nem elégszik meg azzal a feltevessel, hogy a kir. ügyészek részben jogi előképzettségüknél, részben hosszas bírósági előkészítő szolgálatuk közben megszerzett lelki mentalitásuk, végül esküjük erkölcsi hatásából kifolyó érzelmi világuknál fogva sem fognak a törvény és igazság kijelölte egyenes útról soha sem letérni, hanem más-

„A tusnádi Anna-bál“.

Irta: **Dr. TÖRÖKFALUSI PAP ZSIGMOND.**

Egykoru annalesek följegyzése szerint talán sohasem volt olyan hetedhét országra szóló nevezetességü a tusnádi Anna-bál, mint az Urnak 1913-ik esztendejében.

Pedig híres bálók zajlottak ott le annakelőtte is, s még a szivügyekben felettébb verzátus legöregebb emberek sem emlékeztek olyan Anna-bálra, amelyen — a bevett szokás szerint virradatig tartó soupé-csárdás alatt — legalább két-három házasság össze ne kovácsoltatott volna!

De hogy szavamat ne vétsem, az 1913. évi Anna-bál azért vált olyan híressé, mert ezen a bálon mutatták be szülei legelőször a dús gazdag, legendás szépségü Ujlaky Évát, aki nefelejcszinü szemén és aranyszöke haján kívül még arról volt nevezetes, hogy gavallérjaitól a »köszivü« nevet kapta, minekutánna még a legszebben kieszelt bókók sem tudták rávenni, hogy bárki emberfiával szemben — legyen az akár az alispán fia is — csak egy hajszálnyit is engedjen felettébb nehezményezett hidegségéből!... Pedig szerelmes volt a köszivü Éva nagyon, csak hogy az az ember nem mondott bókókat, de nem is igen látták azt az Ujlaky-kastély híres falai, pedig azok ismerték ám hét vármegye egész fiatalágát!... Egyetlen ember volt a világon, aki, ha nem is tudta, de legalább sejtette, hogy ki ez a titokzatos ismeretlen; Marica asszony, a köszivü Éva édesanyja. S mert az asszonyoknak szerelmi dolgokban néha csalhatatlan ösztönük van, Marica asszonynak elég volt ez a sejtés, hogy megtegye a maga óvó intézkedéseit.

És ezért történt, hogy Bánáthy László, a daliás csendőrszázados lehetőleg elkerülte a kastélyt, hiába unszolta Ujlaky bátyánk nem egyszer, hogy látogasson el hozzájuk sűrűbben is...

Talpig ur, jellemes, egész férfi volt Bánáthy, akinek nem sok kellett, hogy észrevegye Marica asszony ellen-szenvét, amit egyébként a ház urnője nem is titkolt társasága előtt!

Azután hallott elejtett megjegyzéseket Bánáthy, s lassan rájött a titokra, amit mindenki tudott, hogy Marica asszony, ez a nagyvilági, művelt nő, lelkében mérhetetlenül gyűlölte a magyarokat; megerősítvén a szóbeszédet, hogy Ujlaky bátyánk — az Isten nyugosztalja szegényt — egy Romániában lebonyolított sikeres birka-vásár alkalmával szöktette meg a párisi »Sacré Coeur«-ből éppen akkor hazatért tüzrölpattant Maricát, valami szerencsétlen bojárkastélyból! Bánáthy az idők folyamán még egy körülményből is bebizonyosodott, hogy igaz volt a Marica asszonyról terjesztett hír. Ez a bizonyíték egy Mossora nevű román hadbíró főhadnagy volt, aki igen sokat legyeskedék Éva körül s aki »grata persona« volt Marica asszony szemében, mert valahol Ploesti tájékán látta meg a napvilágot!...

El lehet most már képzelni, hogy csak a köszivü Éva erélyes fellépésének volt köszönhető, hogy egy kies napon a családi tanács — amelyen Ujlaky bátyánk feleségére való tekintettel, elvi okokból nem élt a szó jogával — mégis elhatározta a tusnádi Anna-bálon való megjelennést, amelynek eszméjét pedig Bánáthy vetette fel Éva előtt!

Szép volt Éva nagyon az ő tizenhatéves fiatalá-

féle formában is garanciákat állít fel abban a tekintetben, hogy a büntető eljárásban az önkény ne üthesse fel tanyáját.

A polgári igazságszolgáltatás mikéntjét szabályozó törvények ugyanis azzal a lehetőséggel is számolnak, hogy a törvények az élet minden eshetőségét nem vonhatják be szabályozási körükbe és hogy az igazságszolgáltatáson belül nem a $2 \times 2 = 4$ matematikai elve jut érvényre, hanem igen sok kérdésnél (előzetes letartóztatás, vizsgálati fogság, stb.) a quot capita, tot sententiae (ahány fej, annyi vélemény) elve juthat érvényesüléshez, ezért külön közjogi és egyben élő szervezeti garanciákat állít fel a büntető eljárásban.

A kir. ügyészek mellé e célból odaállítja a vizsgálóbírákat, a három birói tagból álló vádtanácsot, akik hivatása abban áll, hogy a kir. ügyészek intézkedéseit, javaslatait és indítványait az állam érdeke, a törvény szelleme és az anyagi igazság szempontjából felülbírálják, illetve részint hivatalból, részint a bűnyűben szenvedőleg érdekelt állampolgárok panaszára ellenőrizzék.

Jól tudjuk azt, hogy a polgári igazságszolgáltatásban a büntető per 3 főrésze oszlik: 1. az előkészítő, 2. a főtárgyalási és 3. a perorvoslati szakra. Ezekhez járul a büntetés végrehajtása, mint az előbbi 3 szakot befejező rész, ami részben már a büntető per közigazgatási folytatásaként is jelentkezik.

Ha a polgári igazságszolgáltatás ezen szakaszaiban a bünvádi üldözési jog érvényesülését keressük, a következőket találjuk: Az előkészítő eljárás ura az ügyész. Ő teszi meg mindazon intézkedéseket, amik a tudomására jutott bűnyűnek az ítélőbirósághoz eljuttatását célozzák. Ő gondoskodik arról, hogy a tettes,

a tanúk és egyéb bizonyítékok az ítélőbiróság elé kerülhessenek.

A bűnper második szakaszában az ügyész már leszáll az előbbi hatósági magaslatról. Az ügyész e szakban már mint »ügyfél« képviseli az államhatalom büntető akaratát. A döntés, az elhatározás, az intézkedés és ítékezés joga itt már az ítélőbiróságé. Ezen ítélőbiróság előtt az ügyész már úgy jelenik meg vádiratával, mint akinek a védelemmel, tehát a vádlottal és védőjével — elvileg — egyenlő perbeli jogai vannak.

Az ítélőbiróság előtt a főtárgyaláson ott harcol a két ügyfél: a vádló és a védő, a két ellentétes érdek: a vád és a védelem érdeke elvileg azonos helyzetben és egyenlő fegyverekkel.

E ponton le kell szögeznünk kitérésképen, hogy a fegyverek és módszerek e pontban csak elvileg — akadémikus értelemben véve — egyenlők. Gyakorlatilag a helyzet mégis úgy alakul ki, hogy az ügyésznek, mint az államhatalom érdekképviselőjének, feltétlenül szem előtt kell tartania az állásából, helyzetéből és hivatali rendeltetéséből folyó erkölcsi nézőpontokat és ezek elvi magaslatáról leszállania nem lehet és nem tanácsos.

Míg a védelemnek elvileg minden eszközt és minden módot fel lehet használnia egészen odáig, ahol mások jogainak sérelme szabja meg a határt.

Az első bírósági ítélet után, ha abban a felek nem nyugszanak meg, következik a jogorvoslati rendszer. E rendszeren belül az ügyészek szerepe újból az ügyfél helyzetében nyilvánul meg és e szerepét a magasabb folyamodású bíróságok (ítélőtábla, kuria) előtt tölti be.

Végül a jogerős ítélethozatal után a bíróilag ki-

gával, és még szebb, még rózsásabbá váltott az arca, amikor a daliás Bánáthy csendőrszázados táncrea kérte.

Marica asszony valami veszélyt érzett, de azért mézédés mosoly kíséretében érintette meg csipkelegyezőjével Mossora főhadnagy vállát:

— Édes Mossora, maga nem táncol? — kérdezte.

Mossora idegesen vont fel a vállát, de hogy mit válaszolt, azt senki emberfia nem tudhatta, mert románul beszélt az istenadta, Szöllősy jegyzőné ténsasszony nagy felháborodására, aki ilyenformán elesett a zsurtársaságnak szánt legujabb szenzációtól.

A másik kettő is beszélt ezalatt a csipkefinom keringő drága kábulatában:

— Laci — mondta könnyörögve —, magának be kell látnia, hogy nem tehetek másként! Magát gyűlöli az anyám, viszont Mossorát annyira kedveli, hogy tisztán látom a szándékát: feleségül akar adni hozzá! Látja, én szeretem magát és mégsem hívhatom, hogy jöjjön, vigyen el, pedig meghalnék a boldogságtól, ha ezt megtehetném! És én mégsem hívom, mert tudom, hogy anyám sohasem adna magához!...

— Mert magyar vagyok — sötétült el Bánáthy arca —, ugy-e, ez az ok?

— Laci, ne bántson, ne kinozzon! Hiszen azért találkozhatunk mi lopva — próbált mosolyogni a könnyei között a köszivü Éva —, majd én olyankor lovagolok ki reggelenként az erdei utra, amikor maga szokott; akkor láthat és beszélhet velem!...

— Éva — mondta hirtelen Bánáthy —, én nagyon szeretem magát, a kék szemét, az arany haját örökre be-
lopta a szivembe, de tudja meg, Éva, hogy ezzel az egyenruhával nem szoktak bujkálni és nem szoktak megalkudni

sem; ezzel a ruhával fényes nappal, uri fogaton, büszke, felemelt fővel szoktak elmenni lányt kérni; mert így kívánja a férfibecsület, az egyenruha becsülete is!...

— Kérem, Bánáthy, vezessen a helyemre, igen fáradt vagyok — mondta szomorúan, kétségbeesetten...

Bánáthy még mondani akart valamit, hogy megvigasztalja Évát, de azután büszkén fölemelte a fejét és visszaszoritott ajkai közül éppen hogy csak kiszaladt az udvarias szó:

— Ahogy parancsolja, Éva!...

És elmúlt a bál, szürke, szomoru hajnal jött utána és Bánáthy lassan egészen eltűnt Éva életéből. A világégés véres évei alatt Bánáthy csak nagyritkán jött haza látogatóba, akkor is csak azért, hogy megcsókolja ősz édesanyját s azután már vitte ismét a messziségbe a szivtelen acélparipa, anélkül, hogy Éva láthatta volna!...

Egyszer azután végleg hazajött Bánáthy és ekkor a szekrénybe került az egyenruha, levendulaillatú almáriumba a drága kard és Bánáthy reggeltől-estig édesanyja kicsiny birtokát gondozta, dolgozott, fáradt, lélektelenül, hogy örömet szerezzen anyjának, aki — egyedül lévén — nem akarta elengedni egyetlen támaszát a megmaradt csonka hazába!...

Egyszer történt meg, hogy Bánáthy fellázadt egy pillanatra a sorsa ellen, amikor megtudta, hogy az ő aranyzóke, köszivü Évája Kolozsváron férjhezment Mossorához, aki ekkor már őrnagyi rangot viselt... a román hadseregben!...

Bánáthy ezen a napon igazán úgy érezte, hogy eltemette a multat, a saját eldermedt életét s a szerelmét is; s mégis sikoltó erővel tört rá mind a kettő, amikor egy nap levelet hozott a kastélyból egy pöttöm parasztyerek:

szabott büntetés végrehajtása során újból megnyilvánul a kir. ügyészeknek, mint az állam büntető hatalmi exponenseinek hivatalos tevékenysége.

Ezen fejtegetések után nézzük meg, vajjon a katonai igazságszolgáltatásban a bünvádi üldözési jog hogyan nyilvánul meg?

Kiindulási pontunknál rögtön leszögezhetjük azt a tényt, hogy a katonai igazságszolgáltatásban a bünvádi üldözési jog egészen más elvi alapokon nyugszik, mint ahogy azt a polgári igazságszolgáltatásban a fentebb kifejtettek szerint láttuk és ismertettük.

Ez elvi eltérés oka az, mert az államon belül a katonai szervezetek (honvédség, csendőrség, stb.) egészen más, lényegében különböző elvi alapokon állnak, mint a polgári társadalom.

A polgári társadalom fundamentuma a személyes szabadság, a törvény előtti egyenlőség, a szabad munka, a költözködési szabadság, a szabad versenyen belül a létért való örök küzdelem és az egyéniségre való törekvés köveiből van összerakva.

A katonai szervezetek — másszóval katonailag szervezett társadalomnak — alapja ezzel szemben az alá és fölérendeltségből származó állandó függés, a helyhez kötöttség, a tömegszellem; a szerzett jogok biztosítása és az önfeláldozásig menő engedelmesség gránit köveiből van az állam épületébe beleépítve.

A polgári társadalomban az egyén öntudatlanul beleszületik, avagy esetleg később öntudatosan lépett legyen bár bele, lényegében egy törekvés fűti ott: a létért való küzdelem során érvényesülni.

A katonai társadalom ezzel szemben az állam életét, biztonságát és fennmaradását védi, így ezen a nagy célon belül az egyedek a maguk kicsi önző utjait csak szűk körben futhatják meg, mert bele kell

olvadniok az önfeláldozó függelem révén az államcél szolgálatába.

A katonai társadalom rendjét a katonai igazságszolgáltatás van hivatva biztosítani és miután — amint fentebb mondtuk — az államon belül a katonai szervezetek gondoskodnak az állam fennmaradásáról és létéről, így e magasztos célt, a salus rei publicae-t szolgálja a katonai igazságszolgáltatás is.

Már most a katonai szervezeteket megfigyelve azt látjuk, hogy ott a parancsnoklási joggal csakis hosszas szolgálati idővel rendelkező, szellemileg és fizikailag kiváló, magasabb rendfokozatot viselő egyének rendelkeznek. Ennek a parancsnoklási jognak velejárója azonban másfelől a felelősség ami más szóval azt jelenti, hogy a parancsnoklása alá került csapat fegyelméért, rendjéért és működéséért felel.

Igy kapcsolódnak egybe egyrészt a parancsnoklási jog, másrészt e hatalommal együttjáró felelősség.

Miután pedig a rendfentartás legfontosabb eszköze az igazságszolgáltatás, a fenti tényekből, mint okokból szinte szükségszerűleg folyik azon okozat, hogy a bünvádi üldözési jog olyan magas parancsnokok kezébe van letéve, akik egyrészt e jog gyakorlásához szükséges parancsnoklási hatalommal bírnak, másfelől e hatalom egyensúlyát képező felelősséggel tartoznak.

A múltban felvetődött az a kérdés: vajjon nem lehetne-e a bünvádi üldözési jogot a katonai igazságszolgáltatásban is teljesen polgári mintára átszervezni. A fenti elvek átgondolása után látjuk, hogy a katonai szervezetek hierarchiája és berendezkedése teszi szükségessé azt, mikép a bünvádi üldözési jog, mint a hatalom velejárója a katonás nevelésü és képzettségü magasabb parancsnokok kezébe legyen letéve.

Ha a bünvádi üldözési joggal felruházott parancs-

»Tekintetes Bánáthy László csendőrszázados urnak« — ez volt a címzés és a levélben délutáni teára invitálta Bánáthyt a közzivü Éva...

»Csendőrszázados«! — rázta meg Bánáthy lelkét a hangtalan zokogás, s ebben a szóban úgy sziven ütötte a mult, hogy könnybelábadt a két szeme!...

— Éva, kicsi Éva — tárta ki a karját a messzeség felé, de aztán megemberelte magát.

— Nem fogok elmenni — döntötte el magában a kérdést —, rajtam nem fog szánakozni Mossora örnagy, aki ezerszer inkább megérdemli nagy rangjával a szánakozást!...

Igy történt, hogy Éva asszony másnap hiába várta Bánáthy válaszát, nem jött üzenet, de nem jött el Bánáthy sem...

Nem lett volna azonban asszony a kastély fiatal urnöje, ha szó nélkül eltűrte volna ezt a sértést. Elhatározta, hogy beszélni fog Bánáthyval, felelősségre vonja, vagy legalább is megkérdi távolmaradásának az okát!...

Mivel férje reggel elutazott és csak estére ígérte visszaérkezését, Éva asszony nyugodtan indult neki a falu főutcájának, de az ősi Bánáthy-kuria előtt ijedten állott meg, mert megismerte Bánáthy hangját, amint teli tüdővel szidott valami láthatatlan társaságot:

— Gazemberek, csirkefogók vagytok mind, akiknek egy falat kenyér is kár!...

Tovább nem hallotta Éva asszony az épületes dikciót, mert egyszerre csak megpillantotta az urát, aki éppen akkor szállott le a nagyvendéglő előtt egy kopott bricskáról.

— Maga hol jár — fakadt ki Mossora dühösen, amikor Éva asszony a vendéglő elé ért — talán csak nem a maga drágalátos Bánáthyja vonzotta magát erre?...

— Mit beszél? — csattant fel az asszony. — Vegye

tudomásul, hogy semmi dolgom azzal az urral, aki most is úgy szitkozódik az udvarán, hogy idehallatszik!...

Ezzel Éva asszony, hogy zavarát leplezze, terjengősen mesélni kezdte dühöngő életépárjának Bánáthy perlekedését, amit az imént hallott...

Kibuvó volt-e ez -csupán, vagy a megsértett asszony árulkodása, áldozatkeresése... ki tudná megmondani?...

De másnap névtelen följelentés ment Kolozsvárra Bánáthy ellen, amelyben a névtelen hős nemzetgyalázással vádolta meg a csendőrszázadost!...

Megindult hát a nyomozás, gyűlt az akta, mint aratás-kor a kéve, s egy napon idézést címzett a hadbírósnak Bánáthy Lászlónak!...

Az irnok — aki valamikor régen igen jól ismerte Bánáthyt, amikor mint hajművész működék s aki, úgy lát-szik, emlékezett a régi dolgokra — kaján nevetéssel mutatta meg egyik kollégájának az idézést:

— Persze, Bánáthy... és Mossora vezeti a tárgyalást! — Így szónokolt Figaró istentől elrugaskodott utóda, és a mult hatása alatt már oda is kanyarította a címzést, amely így szólt: »Bánáthy László csendőrszázados«.

Tény az, hogy másnap Bánáthy megkapván az idézést, estefelé előszedte a régi, drága egyenruhát, a kardot s amikor a következő nap reggelén a nagyasszony benyitott a szobába, hogy reggelizni hívja az ő szeretett fiát, ott látta állni az ablak előtt, amint tekintete ott pihent a messzi hegyek ormán...

Mire Bánáthy a bírósághoz ért, már kezdődött is a tárgyalás:

— Vezessék elő a vádlottat — adta ki Mossora hadbíró a parancsot, a másik pillanatban hirtelen kicsapódott az ajtó és teljes szolgálati diszben, karddal az oldalán s

noknak, vagyis másszóval az »illetékes parancsnoknak« helyzetét vizsgáljuk, úgy a legelső tekintetre azon mély történelmi multra kell rámutatnunk, mely e jog mögött ezer éve áll.

Szinte hihetetlenül hangozhat azok előtt, akik ezzel a kérdéssel eddig szakszerűen nem foglalkoztak, azon ténymegállapításunk, hogy a katonai igazságszolgáltatásnak gyökérszállai az ezeréves magyar multba nyulnak vissza és hogy a mai illetékes parancsnok jogkörét feltalálhatjuk már a honfoglaláskori harcos magyar nép életberendezkedésében is.

Nézzük meg tehát közelebbről e tényállásunk bizonyítékait.

A honfoglalás szent ténye csakis úgy volt végrehajtható, hogy ha előbb a nemzetségi széttagoltságban élt magyar törzsek egy fővezér alatt közjogi formák közt egyesültek. Az etelközi vérszerződés e ponton tehát úgy jelenik meg előttünk, mint a 7 magyar törzs fegyveres erejének egy parancsnok, egy fejedelem alatti egyesülése.

Miután pedig ez egyesülés célja a harcra felkészülés, másszóval hadsereg-szervezés volt, a fejedelem elsősorban fővezér: főparancsnok volt.

Miután pedig a hadsereg éltető lelke és összetartó kovásza a fegyelem, az ősi magyar hadseregben fegyelemről és annak fentartásáról gondoskodni kellett.

A fegyelem fentartásának leghatalmasabb eszköze pedig csakis a fővezér kezébe lehetett letéve, amint azt Bölcs Leó görög császár »Taktika« című, az ősmagyarokkal foglalkozó művében a következőkben olvashatjuk: »A magyarok egy fővezérnek engedelmessékednek és magukat szigoru haditörvényszéknek vetik alá«. Majd így folytatja: »szigoru hadifegyelmet tar-

tanak«, »e nép bünöseit főnökeik kegyetlen és súlyos büntetésekkel lakoltatják«.

Bölcs Leó fia, Konstantinus pedig az ősmagyarok életéről ezeket írja: »a vétkezők kemény és keserves büntetést állanak ki az elöljárók részéről«.

Kézai Simon mester krónikás írásaiból pedig ezeket olvashatjuk: »Aki az ellenséghez szökött vagy a hadban gyáván viselkedett, azt kiközösítették a nemzet testéből«, aki pedig »a hadbahívásra meg nem jelent, azt ősi szittya szokás szerint karddal hasították ketté«.

Ha mindezekhez hozzáfűzzük azon tény, mikép a honfoglalás idejéből származik azon — jogtörténelmünkben évszázadokon át megrendíthetetlenül fennállott — elv, mely szerint a honfoglaló ősöktől származók — később a nemesek — felett elvileg csak a király ülhet birói széket — előttünk áll a katonai igazságszolgáltatás egész rendszere és ezen belül a bünvádi üldözés joga, mely elvileg a fővezér, a fejedelem, a későbbi király kezében nyugodott.

Miután pedig a király ezen jogát fizikai okokból személyesen mindenkor nem gyakorolhatja, így ruházta rá eleinte esetenként, később intézményesen, a bíraskodás jogát, mint »királyi« jogot az »előjárókra«, a magasabb kötelékek vezéreire.

Ez adja meg a jogtörténelmi magyarázatát azon ténynek is, hogy évszázadokon át csak a legfelsőbb hadur volt az, aki a magasabb kötelékek parancsnokait a »ius gladii et aggratiandi«-val a birói felsőbbeségi joggal felruházhatta.

Hogy lényegében ma is ez a helyzet, igazolja az 1912. évi XXXIII. t. c. formájában megalkotott új katonai bünvádi eljárásunk (kbp) 30. §-a is.

büszkén lengő kakastollas kalappal a kezében, ott állott a hadbiróság előtt Bánáthy László csendőrszázados...

A hadbiróság mint egy ember ugrott fel a helyéről.

— Mi ez, mit merészelt? — üvöltötte Mossora őrnagy a dühtől szederjessé vált arccal.

Bánáthy egy pillanatig komoran nézett farkasszemet az örjögövel, azután egyszer csak a hangja hallatszott az idegölő cserédben:

— Nem Bánáthy László magánzót idézték az urak, hanem Bánáthy csendőrszázadost. Itt vagyok. Rendelkezzenek velem!

— De ez az idegen egyenruha... — próbált ismét nekitámadni az őrnagy.

— Ez nem idegen egyenruha — emelkedett Bánáthy hangja —, ez »csak« egyenruha, amelyet a tisztí becsület jogán viselnek s amely tiszteletet követel, bárminő legyen is az!... És én biztosan tudom — nem lehet másként —, hogy őrnagy ur most is büszkén örzi a régi formaruháját, mert valamikor őrnagy urnak is szent volt az, s az ilyen emléket nem szokta megtagadni az ember!

Mossorával fordult egyet a világ: a régi szép idők emléke belesajgott egy pillanatra a lelkébe, de aztán erőt vett magán:

— Egyébként nem is erről van szó — mondotta szinte érthetetlenül —, Ön nemzetgyalázással van vádolva!

— Tagadom! — egyenesedett ki Bánáthy.

— Majd a tanuk igazolni fogják a vádat — replikázott az ügyész s azzal kezdetét vette a kihallgatás.

— Bus Nagy János, álljon elő! Igaz-e, hogy a maga gazdája ilyen kijelentéseket tett?

A megszólított atyafi alapját felettébb forgatván kezében, igen értelmesen nyilatkozék:

— Igaz biz az, istállom, mind egy szóig!...

Bánáth egy pillanatra úgy érezte, mint ha a keserűség fojtogatná.

— Mi az — gondolta vergődve —, hát a leghüségesebb emberem is eladta magát, hogy elveszítsen?

A hadbiróság mosolyogva nézett össze — »most meg vagy fogva!« — ez volt a tekintetükben, de Bus Nagy János még nem fejezte be a mondókáját:

— Tudniillik, instálom, addig az egy szóig szin igaz a vádolás, hogy az a krudélis káromkodás éppenséggel a románokra lett-légyen mondva. Mert ez már nem igaz! Mivelhogy voltunk ott vagy tizen emberek, oszt abbul csak ketten voltak román népek, a félszemü Vaszilika, meg az a másik, hosszú, hogy a ragya verje ki a furcsa nevét, osztán mivelhogy a trágyahordás némi halasztást szenved, hát kifakadt a kis tekintetes ur csunyán, de nem szidott az sem magyart, sem románt, inkább csak a családi körülményeket emlegette jómindannyiunknak!...

És jött a többi tanu, magyar, román, és nem hangzott el egy szó sem Bánáthy ellen...

Az őrnagy ingerülten szakította félbe a tárgyalást és elrendelte a koronatanu kihallgatását.

Nyílt az ajtó a ranyciradás szárnya és szorongó, ijedt tekintettel, de ragyogóan, mint valamikor egy kigyuló báli éjszakán, megjelent a koronatanu: a köszivü Éva!...

— Éva! — szakadt el a Bánáthy lelkében egy hur —, hát ő támad az életemre!?

— Ezt az egyént nemzetgyalázással vádolják, Ön fültanuja volt, hogy a nemzetgyalázás megtörtént; adja elő vallomását! — mondta szintelen, remegő szóval Mossora.

És ebben a pillanatban Éva felemelte a tekintetét és

Tehát a bünvádi üldözési jog egy hatalmas erejű, fényes történelmi multu átruházott királyi jog.

Amint a gyakorlati életből is tudjuk, a csendőrség szervezetében a bünvádi üldözési joggal a kerületi parancsnokok és a csendőrség felügyelője vannak felruházva.

Ha már most ezen jog tartalmát a büntető eljárás egyes szakaszai szerint osztályozva vizsgáljuk, a következőket találjuk:

I. *Az előkészítő eljárásban* az előzetes megállapítások és a nyomozó eljárás elrendelése, a vádirat alapját képező vádparancs kibocsátása, az előzetes letartóztatás és vizsgálati fogság elrendelése képezik az illetékes parancsnoki jogkör legkiemelkedőbb részeit.

E jogkört részleteiben megvizsgálva a következőket állapíthatjuk meg:

Az előzetes megállapítások és a nyomozó eljárások közt úgy perjogi szempontból, mint következményeiben is mélyreható különbségek észlelhetők, melyek az alábbiakban foglalhatók össze:

Az előzetes megállapítás célja pusztán a tényállás tisztázása, pusztán csak tájékozódás annak eldönthetése céljából, vajjon büntető birói eljárásra alap van-e vagy nincs. Ezen előzetes megállapítás a szolgálat alóli felmentéssel csakis a legkritikább esetben kapcsolódik össze, még kevésbé merül fel ilyen esetben annak szükségessége, hogy a meggyanusított egyén előzetes letartóztatásba helyeztessék.

Az előzetes megállapítás egyik fontos gyakorlati jelentősége abban is megnyilvánul, hogy annak a meggyanusított esetleges előléptetésére, ha más tekintetben a feltételeknek megfelel, felfüggesztő hatása elvileg nincs.

A nyomozó eljárás ezzel szemben már határozott

ott látta maga előtt a daliás csendőrszázadost... az áldozatát...

Az asszony megdermedve eszmélt rá, hogy mit cselekedett. Most már tudta, hogy ki volt a névtelen levél írója s tudta azt is, hogy Bánáthy Lászlót, akinek képével valamikor telve volt a szive, lelke, akaratlanul bár, de ő hurcoltatta ide ellenségei közé, akik halálra keresik...

Egy pillanat; odahaza vihar rázta a kastély ősi fáit s odabenn kezeit az ég felé emelve, kitört az asszonyból a sikoltás:

— Nem igaz, nem igaz, az élő Istenre esküszöm, hogy nem hallottam Bánáthy Lászlótól semmiféle nemzetgyalázó szót!...

A tusnádi Anna-bál!

Bánáthy emelt fővel lépett ki a hadbiróság hóval lepett kapuján. Felmentették; szabad volt!...

— Éva, szegény kicsi aranyhaju Éva — mondotta hangtalanul s csak akkor eszmélt fel, amikor a nagyasszony sirva, nevetve ölelte csókolgatta az ő elveszettnek hitt vakmerő fiát...

— Gyermezem, hát nem bántottak, nem kintoztak? — kérdezte drága, szivettépő szóval a nagyasszony.

— Nem, anyám, felmentettek! — mondta kigyuló szemmel Bánáthy.

Bánáthy csendesen az ablakhoz lépett, hogy elrejtse felindulását. És e pillanatban megcsörrent a kardja, mintha az Ur szólt volna egy haláltremegő ország fáradt fiaihoz:

»Mit féltetek kicsinyhitűek?!«

formához (nyomozó parancshoz) kötött, komoly bünvádi üldözési intézkedés, mely az esetek többségében szolgálat alóli felmentéssel, sőt gyakran vizsgálati fogság elrendelésével, kapcsolódik egybe és az előléptetésre feltétlenül felfüggesztő hatállyal bír.

Már ezekből is láthatjuk, hogy a bünvádi üldözési jog olyan nagy körültekintést igénylő, olyan sok írásbeli munkával járó és olyan természetű tevékenységből áll, amiknek elvégzéséhez a törvények, a szolgálati utasítások és szolgálati alapelvek alapos ismerete kívánatik meg. Felvetődik tehát e ponton az a kérdés: vajjon az illetékes parancsnokok, akikre parancsnoki álláskötelmek annyi más, különféle természetű feladatot rónak, hogyan tudnak megfelelni ezen bünvádi üldözési jogból folyó kötelemeiknek? Továbbá, rendelkeznek-e azzal a különleges előképzettséggel, aminek birtokában pl. a polgári ügyészek munkakörüket betölteni képesek? E problémát a katonai igazságszolgáltatás akként oldotta meg, hogy az illetékes parancsnokokhoz, abból a célból, hogy az őket e minőségükben megillető jogokat és kötelezéseket gyakorolhassák, ügyészi közegeket vont be.

Miután a hadbiró állománycsoportból kikerülő honvéd (csendő) ügyészek elvileg ugyanolyan képesítéssel rendelkeznek, mint a polgári igazságszolgáltatás ügyészei, személyi képességeiket illetően ugyanolyan garanciákat nyújtanak, mint a kir. ügyészek.

A katonai igazságszolgáltatásban tehát a bünvádi üldözés jogát az illetékes parancsnokok ügyészi közegeik törvényszerű indítványai alapján gyakorolják.

Amint a polgári igazságszolgáltatásnál fentebb láttuk volt, ott a kir. ügyészek hivatalos tevékenységüket csak kinevezetésük közjogi ténye, másrészt az ügyészi esküjük után gyakorolhatják, úgy a katonai ügyészek szolgálati előfeltételei: egyrészt a hadbirói eskü, másrészt az ügyészi megbízatás közjogi ténye.

Az illetékes parancsnokok és ügyészek, illetve ügyészhelyetteseik egymásközi helyzetét a szabályzatok a következőképen írják körül:

»Az ügyész annak az illetékes parancsnoknak, aki mellé beosztatott, alá van rendelve és szolgálatának ellátása tekintetében közvetlenül hozzá van utalva.«

»Az ügyész köteles az illetékes parancsnoknak bűnügyekben tanácsal szolgálni, indítványokat tenni és az illetékes parancsnok elhatározásához képest a szükséges kiadványokat megfogalmazni.«

Az ügyésztől még azt is mondja, hogy a parancsnok mellett egyéb jogi kérdésekben »tanácsadó«-ként működik. Ezen tevékenysége azonban már nem tartozik a bünvádi üldözési jogkörhöz, így ezzel az ügyészi munkakörrel itt fölösleges foglalkozni.

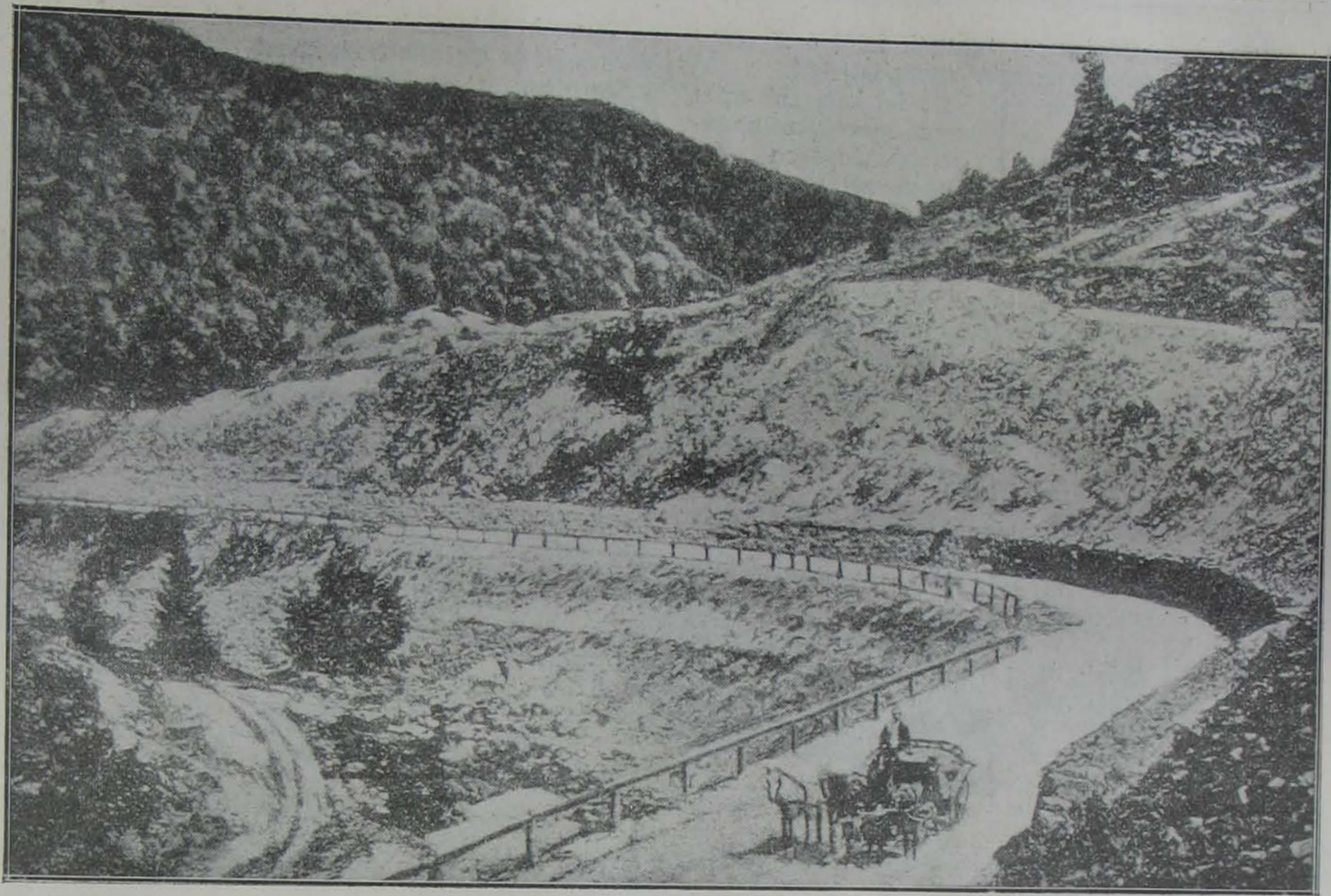
Ime ez az illetékes parancsnok, másfelől az ügyész szerepe kifelé a bünvádi üldözési jog gyakorlása közben.

Befelé pedig az illetékes parancsnok és ügyészének viszonya a következőkben vázolható:

Az ügyészek személyükben felelősek azért, hogy indítványaik és javaslataik megtételénél az államhatalom érdeke vezesse őket és hogy javaslataik mindenkor törvényes alapon álljanak.

E felelősségük részben a fegyelmi, részben a büntetőjogi felelősség teljes tartalmát felölelő felelősség.

Mi következik ebből? Az, hogy az ügyészek büntetőjogilag vonandók felelősségre olyan esetben, ha valaki ellen, aki illetékes parancsnokuk bünvádi üldözési jogköre alá tartozik, önző haszonlesésből, bosszuvágyból vagy más emberi indulattól vezéreltetve

Amit vissza kell szereznünk: Az ojtozi szoros.

magukat, letartóztatásra, vizsgálati fogságra, a bünvádi eljárás folyamatba tételére, avagy a vádemelésre vonatkozó javaslatot terjesztenek elő és ilyen értelmű illetékes parancsnoki rendelkezést provokálnak ki.

Viszont megszűnik az ügyészek felelőssége abban az esetben, ha illetékes parancsnokuk a törvényszerű ügyészi javaslatot el nem fogadja és ügyészének olyan utasítást ad, amelyik törvényellenes, az állam büntető érdekét, avagy az eljárás alá vonandó személyes érdekét alap nélkül sértő intézkedés megtételét tartalmazza.

Ez esetre így rendelkezik a szabályzat: »ha az ügyész az illetékes parancsnok valamely utasítását, rendelkezését vagy határozatát a törvényekkel, vagy más, mértékadó szabályzatokkal összeegyeztethetetlennek tartja, úgy az ellen előterjesztéssel kell élnie.« Majd így folytatja: »Ha a véleményeltéréseket nem lehet kiegyenlíteni, az ügyész köteles az illetékes parancsnok utasításának, amelyért ilyenkor egyedül a parancsnok viseli a felelősséget, eleget tenni, amennyiben a Szolg. Szab. I. R. 66. pontjának előfeltételei fenn nem forognak«.

Íme a bünvádi üldözés körén belül ily módon oszlik meg a hatalom és felelősség, a jog és kötelezettség kérdése. A fent ismertetett viszonyban töltik be köteleiket a bünvádi üldözési jog birlalója, az illetékes parancsnok és annak közege: az ügyész.

Az illetékes parancsnokok felett a bünvádi üldözési jogra is kiterjedő felügyeletet azon parancsnok gyakorolja, aki más szolgálati, illetve hivatali tevékenységének közvetlen felügyelésére is hivatva van.

Viszont az ügyészek felett ezen utóbb említett parancsnokhoz beosztott ügyészek gyakorolják a szakszerű ügyészi felügyeletet.

E felügyeleti jogkör azonban nem terjedhet addig, hogy e révén a katonai szempontból alacsonyabb hatáskörű parancsnok illetékes parancsnoki jogköre illuzórikussá tétessék és a bünvádi üldözési jog a magasabb szolgálati kötelék parancsnokának parancsától tétessék függővé.

Ezt az elvet hozza kifejezésre és az illetékes parancsnokoknak a bünvádi üldözési jogkörében függetlenségét igyekezzék biztosítani a szabályzat ide vonatkozó alábbi rendelkezésére:

»Az illetékes parancsnok (és a hozzá utalt ügyészi közeg) hivatalos teendőinek felügyelésére a közvetlen előljáró illetékes parancsnok, a honvédség főparancsnoka és a honvédelmi miniszter vannak hivatva.«

»E hatóságoknak joga van a nekik alárendelt illetékes parancsnokokot arra utasítani, hogy a bünvádi eljárást elrendeljék, avagy azt visszavonják.« Más különben azonban a »folyamatba tett bünvádi eljárás menetébe bele nem avatkozhatnak.«

Íme ezek a kbp.-ünk azon szervezeti rendelkezései, amik azt célozzák, hogy a katonai igazságszolgáltatás területén a bünvádi üldözési jog törvényszerűen az állam érdekében és részrehajlatlanul gyakoroltassék.

E szervezeti garanciákon kívül e célt intézményes jogi biztosítékok is szolgálják.

E tekintetben ugyanolyan jogi garanciával találkozunk, mint a polgári igazságszolgáltatás körében a jelen értekezésünk során megismertünk. Ott azt láttuk volt, hogy a bünvádi üldözési jogot önállóan gyakorló ügyészek intézkedéseit és javaslatait már a büntető per előkészítő szakában is bírói testületek:

a vizsgálóbíró, vádtanács stb. bírálják fölül a törvényszerűség és az anyagi igazság szempontjából.

Ez a perjogi gondolat található fel kbp.-unk azon intézkedésében is, mely a katonai igazságszolgáltatásban egyes olyan nyomozati cselekményeket, amik a katonai társadalom egyedeinek személyes szabadságát és családi szentélyét közvetlenül érinthetik, a bíróság jogkörébe utal és olyanoknak tüntet fel, amik foganatosítására elvileg csak a bíróság lehet illetékes. Ilyenek: a házkutatás, a személymotosás, a terhelt elmeállapotának a megfigyeltetése, a levelek és táviratok lefoglalása, eskü alatti kihallgatások stb.

Ennek a gondolatnak kiépítését képezi kbp.-unk azon rendelkezése, hogy az illetékes parancsnok által elrendelt vizsgálati fogság ellen a terhelt részéről előterjesztett panaszt (felfolyamodást) egy, a legmagasabb katonai birói testületből alakult tanács bírálja fölül. Sőt ezt megelőzőleg már előírja, mikép a vizsgálati fogságba helyezett egyént a fogságba helyezésétől számított 24 órán belül bíróságilag ki kell hallgatni és ez alkalommal felfolyamodási (panasz) jogára figyelmeztetni kell.

A bünvádi eljárás második szakát a katonai igazságszolgáltatásban is az ítélőbíróság előtti főtárgyalás képezi. Ezen polgári bp.-vel *teljesen azonos* perjogi alapelvek szerint folyik le.

A büntető eljárásnak ebben a szakában az illetékes parancsnok nemcsak hogy nem vesz személyesen részt, sőt a kbp.-unk 256. §. 2. mondata kimondja, mikép: »a főtárgyaláson az illetékes parancsnok jelen *nem* lehet.«

Ebben a rendelkezésben egy intézményes biztosíték rejlik abban a tekintetben, hogy a haditörvényszék laikus birókul esetenként kirendelt tisztek — akik az esetek túlnyomó többségében az illetékes parancsnokkal szemben katonai alárendeltségi viszonyban állanak — ne kerülhessenek befolyásolt vagy feszélyezett helyzetbe. Vagyis, hogy a bünvádi üldözési jog ne tegye illuzóriussá a szabad, független ítélkezés jogát.

Ezen a ponton megmutatkozik annak a szervezeti beosztásnak a gyakorlati jelentősége is, hogy a bünvádi üldözési jog gyakorlását az illetékes parancsnok ügyésze utján végzi. Ugyanis a katonai fegyelmi és hierarchikus szempontok mellett lehetetlen egy olyan helyzetet el is képzelnünk, amelyet a polgári igazságszolgáltatásban az ügyészek elfoglálnak, hogy a vádiratok benyújtása után a bünvádi üldözési jog magaslatáról leszállnak a főtárgyalás szakára az ügyfél szürke szerepébe és ott a vádlottal és védővel szemben hosszas jogi csatákat vívnak.

A katonai testületekben elképzelhetetlen lett volna a magas katonai rendfokozat és előkelő parancsnoki tisztséget betöltő illetékes parancsnokokat ilyen szerepbe beállítani és ebben elképzelni.

A katonai fegyelmi szempontok parancsólólag megkövetelik tehát e ponton azt, mikép az illetékes parancsnokok törvénytudó, a polgári ügyvédekkel azonos képesítésű olyan ügyészekkel legyenek ellátva, akik a haditörvényszékek előtt az illetékes parancsnokok vádparancsát az ügyfél szerepében képviselhesék és a testület katonás rendjét a fegyelmi szempontok sérleme, a tekintély elvének csorbitása nélkül megvédjék.

Csak ilyen szervezeti berendezkedés mellett vannak és lehetnek az illetékes parancsnokok abban a helyzetben, hogy a lefolyt haditörvényszéki tárgyalást

parancsnoki helyzetük adta magaslati nézőpontból áttekinthessék és elbírálhassák abból a szempontból, vajjon a fegyelem és rend magasztos érdekei a bünperben meg lettek-e óva, vajjon az ítélet e tekintetben megnyugtató-e, vajjon a független birói ítélet e tekintetben nem szorul-e arra, hogy az a legmagasabb birói testület felülvizsgálati körébe utaltassék a perorvoslati rendszeren keresztül.

A büntető eljárás perorvoslati szakában azután újból érezzük a szükségét annak, hogy az illetékes parancsnoknak jogtudó ügyészi közege legyen, aki rámutasson az első birói ítéletnek azon fogyatkozásaira, hogy az mennyiben sért törvényt, szolgálati utasítást, avagy szolgálati alapelvet és így mennyiben nem elégti ki a fegyelem fentartásának parancsoló érdekeit.

A jogerős birói ítélettel megállapított büntetés végrehajtása — bár szoros értelemben véve nem tartozik a bünvádi üldözés körébe — végső elemzésében ebből folyik és annak természetes közigazgatási folyamányát képezi.

E ponton az illetékes parancsnokok ügyészeik előadásai és tanácsai szerint gyakorolják a büntetés végrehajtásának, felfüggesztésének és félbeszakításának aktusait.

Végül az elítéltek részéről benyújtani szokott kérvelmi kérvényekre nézve az illetékes parancsnokok a bünügyben a bünvádi eljárás során szerzett tapasztalati tények alapján ügyészeik indítványához képest a kérvényezők, személyi, családi, gazdasági viszonyainak ismeretében bírálják el, illetve teszik meg az államfőhöz javaslatukat.

Ime ezekben vázolhatók nagy, elvi jellegű vonásokban az illetékes parancsnokoknak bünvádi üldözési jogai.

A gyalogság együttműködése a nehézgépekkel támadásban.

Irta: HAZAI IMRE százados.

A korszerűen felszerelt gyalogság harcában a könnyű és nehéz gépek nagy száma nemcsak a harceljárást fektette új alapokra, hanem lényegesen fokozta a vezetéssel szemben támasztott követelményeket is.

Addig, míg a gyalogság gépekben szegény volt, a vezetésnek az egyszerű harceljárás következtében harc közben adandó részletparancsok tekintetében lényegesen kevesebb tennivalója akadt.

Ez érthető is, mert a harceljárás egyszerű, az intézkedési egységek száma pedig kevés volt.

A felvetett kérdés tárgyalásánál egy puskás századot vettünk alapul. Ez szervezetszerűleg nehéz gépekkel ugyan nem rendelkezik, de az a legkisebb egység, melynek parancsnoka már esetenként a nehéz gépek (géppuska, nehéz géppuska, aknavető, gyalogsági ágyu) valamelyikével intézkedhet.

A század-, illetve szakaszkötelékben harcba lépő nehéz gépek a támadás folyamán amily sokáig csak lehet, parancsnokaik vezetése alatt maradnak, ami az egységes tűzvezetést biztosítja. A zászlóaljparancsnok azonban már ez esetben is elrendeli, hogy az egyes géppuska, nehéz géppuska, aknavető szakaszok, mely puskás századok támogatására vannak hivatva.

A nehéz gép szakaszparancsnoka tehát feladatát úgy igyekszik megoldani, hogy annak támogató hatása a puskás század harcánál érezhető legyen.

Ily esetben a puskás század parancsnoka és a gépek

A legújabb típusú, 3 légsavarral felszerelt repülőgép, 3 pilóta és 14 utas számára. Biztonsága szinte tökéletes.

szakaszparancsnokai között a közös harcfeladat sikeres megoldása érdekében egy olyan parancsnoklási viszony jön létre, melyben az alárendeltség kikapcsolásával mindkét parancsnok összhangot teremt a munkájában.

A harc későbbi folyamán a zászlóaljparancsnok a fokozódó vezetési nehézségek következtében a nehéz gépeket *alárendeli* a puskás századoknak, kiknek parancsnokai most már közvetlenül intézkedhetnek azokkal.

Legyen a nehéz gép akár támogatásra utalva a puskás századhoz, akár annak alárendelve, ennek harcászati értékét az együttműködés megszervezése ad.

Az együttműködés avatott kezű megszervezése a siker biztos titka, míg annak sablonos alkalmazása, vagy elhanyagolása, ha nem is jelent minden esetben kudarcot, de feltétlenül az erők szétforgácsolódására vezet.

Szabályzataink az együttműködésre igen nagy súlyt helyeznek, ennek igazolására idézem az E-5. szolg. könyv 3. füzetének 6. pontját: »Ha valamely feladat megoldására puskás alakulatokhoz géppuskás alakulatokat rendelünk ki, ezek parancsnokuk rendfokozatára és rangjára való tekintet nélkül a puskás alakulat parancsnokának vannak alárendelve«.

Ezzel a szabályzat elejét veszi — éppen az együttműködés sikere érdekében — ama surlódásoknak, melyek a multban a parancsnoklási viszonyok tisztázásával kapcsolatban felmerültek.

A gyalogság együttműködésének a kérdése a nehéz gépekkel igen sok szempontból általános érdeklődésre tarthat számot.

Azon hadseregnél, ahol a tüzérség fejlesztése bármily

okból is szűk keretek közé van szorítva, ott a gyalogság fokozott mértékben lesz ráutalva a nehéz gépek támogatására.

Ilyen esetben a tüzérség hasonló értékű pótlásáról a nehéz gépek által szó sem lehet, de mindenesetre módot kell találni a meglévő kevés tüzérség hatásának a lehető legteljesebb kiegészítésére.

Ennek a hatáskiegészítésnek az értékmérője az együttműködés megbízhatósága.

Főlényes gépfelszereléssel bíró ellenséggel szemben a technikailag gyengébb fél harceljárása is más lesz.

Utóbbi a sötétség oltalmát sűrűn fogja felhasználni a menetelésre és a harcra; tevékenységét a meglepetésre és a rajtaütésre való állandó törekvés fogja jellemezni.

A harcnak a sötétségben való megvívása lényegesen megnehezíti az együttműködést, tehát ezzel a kérdéssel főleg ott kell sokat foglalkozni, ahol a sötétség gyakori felhasználását az erőviszonyok már kezdettől fogva indokolják.

Amint később látni fogjuk, az együttműködés alapja az összeköttetés megbízható működése.

E téren a technika mai fejlettsége mellett is nagyon sok a kívánni való és még messze állunk attól, hogy az együttműködéshez annyira szükséges összekötő eszközökre a csapat minden viszonyok között számithasson.

Az alábbiakban részletesen felsoroljuk ama tényezőket, melyeken az együttműködés felépül:

Összeköttetés. A puskás század parancsnoka a nehéz gépek parancsnokaival állandó megszakitás nélküli összeköttetést tart fent.

Ennek eszközei: látás útján történő összeköttetés (ök.) jelentő, futó, távjelzés, fényjelzés, előre megbeszélte jelek, rakéta jelek és kivételesen távbeszélő.

Az összeköttetés eszközök sokfélesége biztosítja annak folytonosságát. Az egyidejűleg beállított összeköttetés eszközöket váltakozva használjuk: így azoknak megbízható működését állandóan ellenőrizhetjük és nem vagyunk kitéve annak a veszélynek, hogy az a legnehezebb pillanatban megszűnik.

Az összeköttetés megteremtésének és fentartásának mozzanatai:

a) a puskás század parancsnoka részben a nehéz gépek parancsnokainak jelentkezése, részben azok jelentései alapján pontosan tájékozódik a gépek tüzelőállása és a parancsnokok harcállás pontja felől;

b) az a) alatt említett tájékozottság alapján kioktatja a parancsnoki raj közegeit;

c) közli a gépekkel ama jeleket, melyeknek segítségével azok működését a kívánt módon szabályozhatja;

d) a századparancsnok a megszervezett összeköttetés megbízható működésére támaszkodva irányítja a gépek tevékenységét százada harcának megfelelően;

(Az előre megbeszélte jelek itt nagyon jó szolgálatot tesznek, mert tapasztalat szerint jelentőfutók útján a gépek a parancsokat igen sokszor késve kapják kézhez.)

e) a puskás század parancsnoka gondoskodik arról, hogy ő a gépek állásváltatása következtében az új tüzelőállások helyéről, valamint a gépek parancsnokai az ő harcálláspontjának újabb helyéről azonnal tudomást szerezzenek.

Tájékozottság. A puskás század parancsnoka állandóan tájékozva legyen:

a) szakaszainak és golyószórós rajainak helyzetéről;

b) a gépek tüzelőállásai felől;

c) a gépek parancsnokainak harcálláspontjáról;

d) az ellenség helyzetéről, de főleg annak gépeiről, végül arról, hogy az ellenség ellenállása hol erős, hol gyenge.

Ezen adatok birtokában a századparancsnok képes lesz a gépekkel a legszorosabb együttműködést fentartani.

A tökéletes tájékozottság a századparancsnoknak értékes támpontokat nyújt arra nézve, hogy a különböző feladatokat mily sorrendben, mily gépekkel oldja meg.

A tájékozottság legfontosabb eszköze a jól megszervezett *figyelés*.

A századparancsnok úgy választja meg harcálláspontját, hogy onnan századának harcászóját jól áttekinthesse. A személyes figyelést az által, hogy a figyelő szolgálatot a parancsnoki rajokon belül elosztja, kiegészíti.

Gondoskodik arról, hogy a figyelés a terep minden részére kiterjedjen s hogy az egy pillanatra sem szüneteljen.

A figyelés adatait a szakaszparancsnokok gyakori helyzetjelentéseinek oly mértékben kell kiegészíteni, hogy a századparancsnok az eseményekről és a helyzetről teljesen tájékozva legyen.

A csatárok értelmes öntevékenysége, mely a nehéz gépek hatásadatainak alapos ismeretén nyugszik, lényegesen megkönnyíti az összműködést.

A terep értékelése. A századparancsnok a neki alárendelt gépeknek a legtöbb esetben a tüzelőállást is megjelöli. Helyesebben kiutalja azt a területet, ahonnan a gépnek hatni kell.

Ez vonatkozik úgy az első tüzelőállásra, mint a későbbi állásváltatásokra is.

E téren a századparancsnoknak fölülte óvatosnak kell lennie, mivel a figyelembe veendő szempontok száma fölülte nagy.

Gondolnia kell arra, vajjon a tüzelőállás körülbelüli

helye megfelel-e a gép jellegének és alkalmas-e a legteljesebb hatás kifejtésére.

Számolni kell azzal is, hogy a gépeket mélységbe tagozva úgy helyezze el, hogy azok tüzét az elől lévő küzdők ne akadályozzák.

Ugyancsak értékelnie kell a terepet az egyes gépek tüzhatásának szempontjából is.

Ha a századparancsnok átszeldelt fedett tereprészt — ahová a lapos röppályájú fegyverek hatni nem tudnak — akar tűz alá vétetni, oda az aknavető tüzét irányítja.

A gyalogsági ágyu értékes, nehezen pótolható fegyver, tehát csak akkor adunk neki feladatot, ha az ellenség ellenállásának letöréséhez hatását nem nélkülözhetjük. Olyan helyen kell készségi állásba helyezni, hol a sűrű és gyors állásváltatás lehetősége megvan és ahonnan a század egész harcászóját uralja. Mivel majdnem mindig nyílt tüzelőállásból, közvetlen irányzással tüzel, az ellenséges tűz iránt igen érzékeny.

A nehéz géppuska főleg légi és páncélos járművek elleni védelemre szolgál, tehát alkalmazása tekintetében különleges feladatára tekintettel kell lenni.

A géppuska nagy mozgékonyágánál és páratlan hatás-tömörítő képességénél fogva a századparancsnoknak szempontjából a legideálisabb fegyver s mint ilyen az összes gépek között a legszorosabb együttműködésre van hivatva.

Célok értékelése. A századparancsnok a nehéz gépek alkalmazásánál mindig arra legyen tekintettel, hogy puskás szakaszainak előre jutását az ellenség mely részei mily mértékben akadályozzák.

Ennek megfelelően a harc folyamán lassan kialakul előtte az ellenség erőelosztásának pontos képe.

Felismeri az ellenség gyenge pontjait, ezek ellen fogja irányítani a lökőerő zömét.

Lesznek az ellenségnek erős ellentállást kifejtő főleg gépekkel megszállott fészkei, majd sűrűn bukkannak fel oly célok is, melyek csak rövid időre mutatkoznak és csupán pillanatnyi jelentőséggel bírnak.

A fogalom »a célértékelés« röviden annyit jelent, hogy a parancsnok a saját és az ellenséges helyzet beható ismerete alapján dönti el, hogy a fölbukkanó célok mily mértékben és mily sorrendben befolyásolják a saját csapat harcát.

E tekintetben a célok terjedelme, illetve a célként mutakozó gépek neme (könnyű vagy nehéz) nem játszik szerepet. Igen sok esetben előfordul, hogy a kiskiterjedésű cél leküzdése fontosabb, mint a nagyobb terjedelmű cél tűz alá vétele. Nem egy esetben egy oldalozó gsz. megsemmisítése sürgetőbb, mint a talán ugyancsak tüzelő gyalogsági ágyu lekötése.

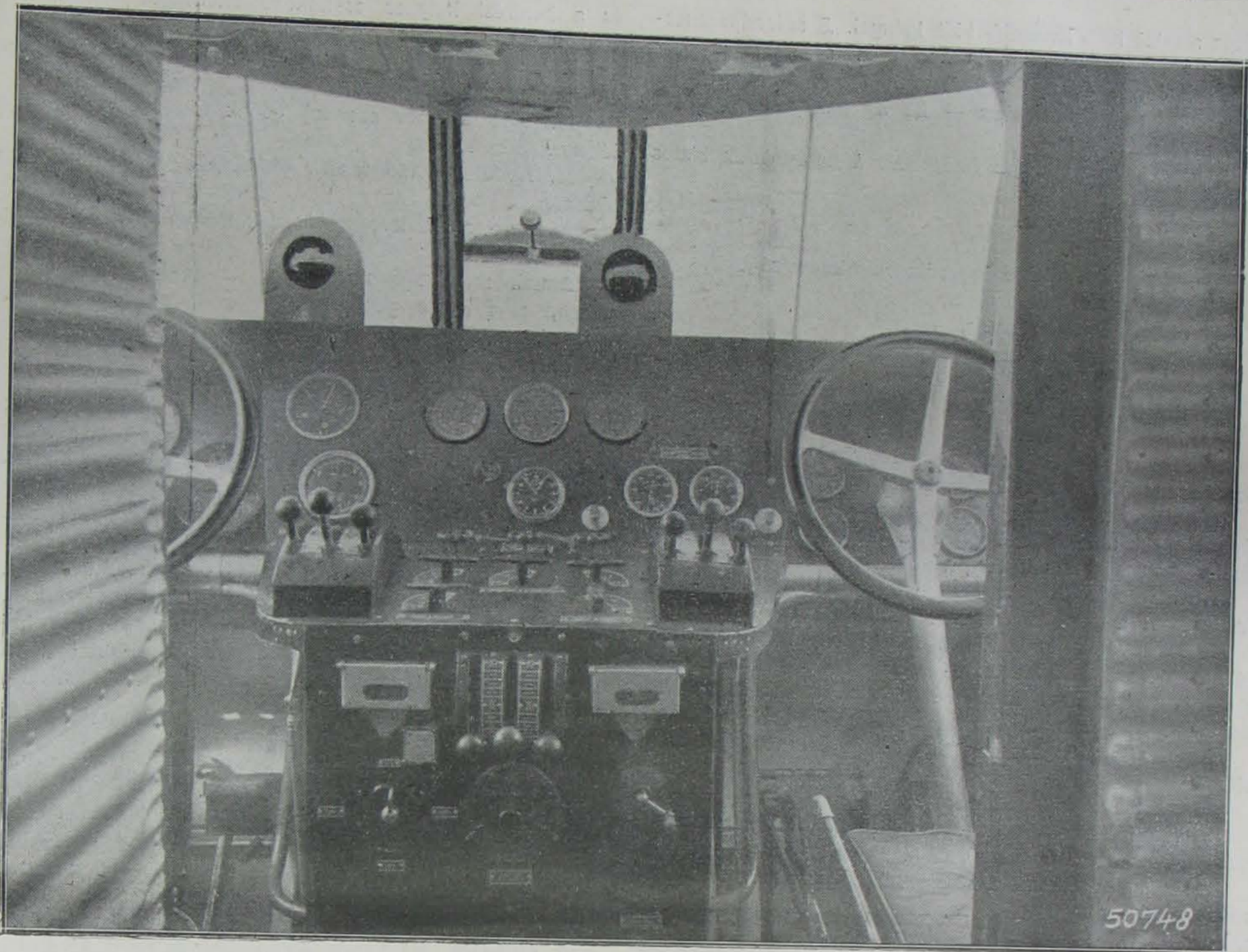
Az együttműködéshez a fent összefoglalt tényezőkön kívül még a következő hozzáfűzni valónk van. A támadás folyamán a helyzet szerint hosszabb vagy rövidebb ideig a puskás század parancsnoka az ellenség erőelosztását illetőleg bizonytalanságban van, tehát gépeinek feladatát csak általánosságban, nagy vonásokban jelölheti meg.

A támadás folyamán a századparancsnok a figyelés adatai, a szakaszparancsnokok jelentései, de főleg az ellenség tüzhatása révén lassan felismeri az ellenség erőelosztását. Látni fogja, hogy szakaszai közül melyek jutnak könnyen, illetve csak nehéz harcok árán előre s így módjában áll a feladatokat fokozatosan gépeinek elosztani.

A századparancsnok sohasem fog megelégedni a támadási parancs kiadásával, hanem részletparancsok folytonos adásával rugalmasan igyekszik századának mozgása és gépeinek tüze között az összhangot biztosítani.

A tüzvezetés az ellenségnél, ha az már védelemhez fejlődött, sokkal egységesebb, tervszerűbb és mozgékonyabb.

Sűrűn előfordul, hogy mire a századparancsnok gépei-

Egy modern repülőgép (Junkers—G. 31.) pilótáinak ülőhelye. A pilóták egymást fel is válthatják.

nek tüzszerét egy részletharc-cselekmény érdekében átszervezi és parancsai végrehajtásra kerülnek, akkorra ezeket a parancsokat az események már túlhaladták.

Allandóan tekintettel kell lenni a gépek jellegére, hatás módjára és azok harceljárásának különleges szabályaira is. Így a gépeknek időt kell adni a cél felderítésére, figyelembe kell venni, hogy azoknak a tüzkészültség eléréséhez mennyi időre van szükségük.

Tekintettel kell lenni arra is, hogy az állásváltoztatás a gép jellegénél és a terepviszonyoknál fogva mily hosszú tüzsünetet jelent.

Néha oly sok feladat adódik, hogy ezek nem állanak arányban a gépek számával. Ily esetben, a feladatokat fontosságuk sorrendjében oldjuk meg. A tüzsnek alkalmazásánál figyelemmel kell lenni a gépek jellegére.

A századparancsnok parancsot adhat:

- a) zavaró tüzsre géppuskának és kivételesen aknavetőnek;
- b) rombolótüzsre aknavetőnek és gyalogsági ágyunak;
- c) megsemmisítő és zárótüzsre valamennyi gépnek.

Az együttműködés mértékét döntően befolyásolja, ha kevés tüzség áll rendelkezésre. Ilyen esetben a tüzfeladatok számának megnövekedése a célok elosztása tekintetében fokozott tervszerűséget és előre látást kíván.

A nehéz gépek parancsnokainak és kezelőinek tisztában kell lenni a puskás harceljárás legapróbb részleteivel oly mértékben, hogy a harccselekmény megértése tekintetében külső irányításra csak az összműködés érdekében legyen szükségük.

Hiba lenne ezt a követelményt felületesen kezelni, mert

ne tévesszük szem elől, hogy a harc sikere mindenkor a puskás egységek küzdelmes előretörésében születik meg.

Sokkal nehezebb ily szempontból a gyalogság helyzete, amennyiben tájékozottságának ki kell terjedni az összes nehéz gépek:

- a) harceljárására,
- b) teljesítő képességére és
- c) tüzsvezetésének főbb elveire.

A géppuskák és a nehéz géppuskák általában nyílt tüzelőállásból tüzsnek, habár sűrűn előfordul az is, hogy fedett tüzelőállást választanak.

A közvetett irányzással való tüzsés a peremvonal mögé helyezett tüzelőállásból biztosítja a kezelők zavartalanabb működését, megkönnyíti a löszerpótlást és elősegíti a szinte pótolhatatlan gépanyag megóvását.

Az aknavető jellegénél fogva fedett tüzelőállásból tüzs.

A gyalogsági ágyu majdnem mindig nyílt tüzelőállást foglal. Harceljárása teljes önfeláldozást követel, mert ha fürge mozgékonyasága és ügyes terepkihasznlása megszűnik, akkor rövid időn belül megsemmisül.

Ami a mozgékonyaságot illeti, e tekintetben a géppuskák szorosban tapadnak a puskák egységekhez, ellenben az aknavető és a gyalogsági ágyu mozgása már lényegesebben nehezkesebb.

Allásváltoztatásnál az egységekre szétszedett gépek előhozása sok időt vesz igénybe.

Allásváltoztatás közben kezelőkben beálló vesztések iránt a gépek igen érzékenyek.

A tüzkészültség elérése az új tüzelőállásban a gép

jellege szerint több kevesebb időt igényel. A századparancsnoknak e tekintetben kitünően kell tudni számolni az idővel és a térrel és úgy szabályozni a lökőerő mozgását, hogy a tüzerő folytonossága — ha az időlegesen gyöngül is — meg ne szakadjon.

A gépekkel való helyes intézkedés a hatásadatok biztos ismeretén épül fel.

Ezek a hatásadatok:

- a) tüzgyorsaság,
- b) legnagyobb, illetve legkedvezőbb lőtávolság,
- c) napi lőszerjavalmazás,
- d) célban elérhető hatás,
- e) géppuskáknál a szórótűz pásztázó hatása,
- f) mozgékonyaság,
- g) tüzkészültség elérésének ideje,
- h) átlöhetőség saját csapatok felett.

Minden vezetőnek számolni kell azzal, hogy a gépek lőszerjavalmazása nem áll arányban azok tüzgyorsaságával.

Ha az egyes gépek napi lőszerjavalmazását vesszük alapul, akkor azt látjuk, hogy ez a lőszer mennyiség állandó tüzelés esetén legfeljebb 30 percre elegendő.

A tüzvezetés jóságán mulik, hogy a napi lőszerjavalmazással a gép az összes feladatokat megoldhassa.

A lőszerpótlás tekintetében mozgóharcban — a világháború tapasztalatai szerint — túlzott követelményeket legálább is nappal nem táplálhatunk, mert annak megbízható működése igen sok tényezőnek a függvénye.

Alapelv legyen: sok feladatot kevés lőszerrel, jól megoldani.

Ennek eleget is lehet tenni, ha:

- a) A célok elosztása az egyes gépekre azok hatásadatainak figyelembe vételével történik.
- b) A gépek tüzének hatása nem forgácsolódik szét apró részletfeladatok megoldásában, hanem tüzősszpontosítás formájában nyer alkalmazást.
- c) A tüzvezetők az ellenséget folytonosan ismétlődő tüzcsapásokkal a legérzékenyebb helyen a legkedvezőbb pillanatban veszik tűz alá.
- d) A tüzfölényt a tüzvezetők mindenáron megszerzik és azt többé kezükből kisiklani nem engedik.

Az alábbiakban felsoroljuk ama tevékenységeket, melyek az együttműködés szempontjából jelentőséggel bírnak.

Menetek alatt:

1. Légi figyelő és jelentő szolgálat.
2. Repülőtámadás esetén légvédelmi tüzelőállások elfoglalása.
3. Várható összeütközés esetén egyes gépeknek lépcsőzetesen lesállításba rendelése.

Megközelítésnél:

1. A beosztott gépek helye és feladata.
2. Tisztázatlan helyzetben a gépek egy részének előre rendelése az első lépcsőbe.
3. Ha nyilvánvalóan nagy tüzerőre van szükség, a gépek zömének bevetése az első lépcsőbe.

Támadásnál:

1. Rendszeres zavarótűz leadása.
2. A távolság csökkenésével arányos növelése az összeköttetés megbízhatóságának.
3. Állásváltogatások szabályozása a tüzfolytonosság megővése érdekében.
4. Ha az ellenség fokozott tüzhatása megállásra kényszerít, akkor erősíteni a tüzoltalmat.
5. Az ellenség ama részének lefogása, mely a lökőerő mozgását akadályozza.
6. Szárnyak biztosítása az átkarolások ellen.
7. Repülők, páncéljárművek elhárítása.
8. A gépek tüzének összpontosítása a betörési pontra

és a betörési helyhez csatlakozó ellenséges részek tüzzel való lefogása.

9. Roham előtt közvetlenül a nehéz gépek tüzének előrehelyezését biztosítani.

10. Betörés után azonnal gépek kéznél tartása ellenlökemek kivédésére.

11. Az előreküzdő részek oldalainak és hátának biztosítása.

12. Az elfoglalt terepszakaszok megszállása és a könnyű gépek felváltása.

Annak megvilágítására, hogy a gyalogságot a nehéz gépek, de főleg a géppuskák nagy száma tökéletes összműködés esetében mily feladatok megoldására teszik képessé, felemlitem a Champagneban Mont Hautnál 1917 július 14—15-ig lefolyt harcok egy részletcselekményét.

A franciák július 14-én elhatározták, hogy a németeknek a Mont Haut ellen tervezett támadását megelőzik és ezzel egyidejűleg birtokukba vesznek néhány fontosabb figyelőhelyet.

Ennek a vállalkozásnak a végrehajtására két zászlóaljat rendeltek ki, megerősítve azokat 32 géppuskával.

A tüzérség feladata volt az állásokat és akadályokat szétrombolni és azután tüzét hátrahelyezni azon tereprészekre, ahová a géppuskák lőtávolságuk folytán hatni nem tudtak.

Ilyképen a gyalogság támadásának közvetlen támogatása a géppuskák feladata volt, melyeket három csoportban állítottak fel:

A K-i csoporthoz 6 géppuska.

A Ny-i csoporthoz 10 géppuska.

A középső csoporthoz 16 géppuska tartozott.

A Ny-i és K-i csoport feladata volt a támadást oldalazó tüzzel támogatni, a középső csoportnak pedig — fedett tüzelőállásból közvetett irányzással tüzelve — a német állások elé leadandó zavarótűzre kellett berendezkedni.

Az egyes csoportokon belül a géppuskákat szakaszonként állították fel, azok álcázására és burkolására nagy gondot fordítva.

A géppuskák parancsnokai a csoportparancsnokkal, ezek pedig a három csoport egységes parancsnokával távbeszélő összeköttetésben voltak.

14-én a reggeli órákban a két zászlóalj megkezdte támadását és a német állásokat birtokba vette a K-i és Ny-i géppuskacsoport hatásos tüztámogatása következtében.

A német tartalékok ellentámadását a középső csoport tüze állította meg.

15-én a hajnali szürkületben a német tüzérség erős tűz alá vette a megszállt állásokat és a franciákat azok elhagyására kényszerítette.

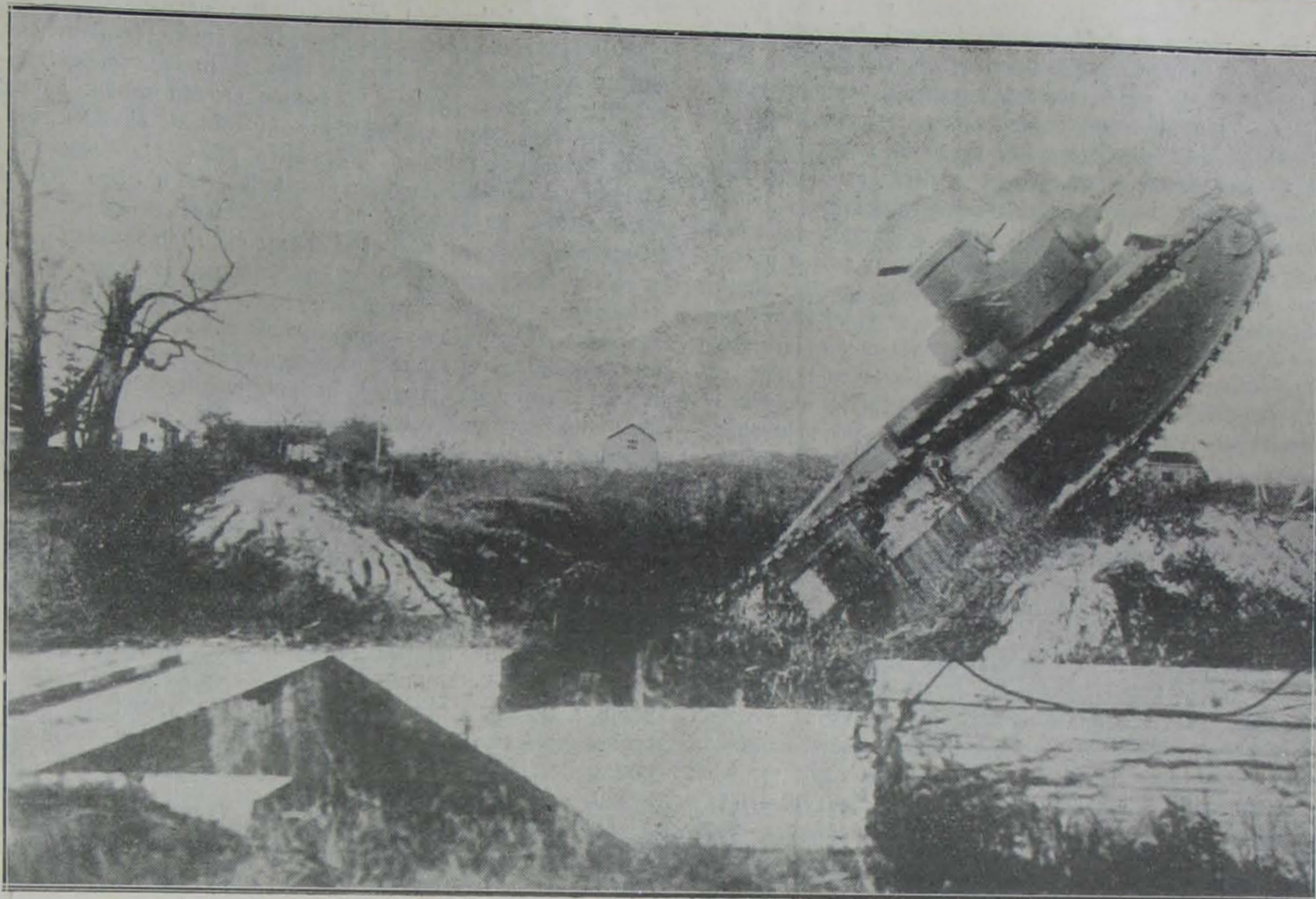
Az azt követő német támadás azonban a 32 drb. géppuska összpontosított tüzében megakadt s midőn később a francia tüzérség is beleavatkozott a harcba, a németek kényszerülve voltak visszavonulni.

A németeknek egy-két órával később megindított támadását hasonló sors érte.

Ezen kétnapos harcokban a németek 2100, a franciák mindössze 315 embert vesztek.

Hadik András gróf tábornok a hétéves háború elején, 1757-ben, 2 huszár és 1 vértés ezredből álló, mintegy 3500 lovast számláló seregével rajtaütésszerűen jelent meg Berlin, vagyis az ellenséges főváros előtt. Drezda közeléből indulva, a több mint 170 kilométeres utat öt nap alatt tették meg, a mi — tekintve a csapat meglehetősen nagyságát — igen szép menetteljesítménynek mondható.

A kuruc sereg tábornokai és csapatparancsnokai a méltóság kifejezésére buzogányt viseltek. A tábornoki buzogány aranyozva, az ezredesi pedig ezüstözve volt, vagy pedig díszes acélból készült.

Egy amerikai óráistank mozgásban akadályokkal teli nehéz terepen.

Rablók üldözése katonasággal II. József császár idejében.

**Irta : báti BERKÓ ISTVÁN ezredes,
a Hadtörténelmi Levéltár csoportigazgatója.**

Rablók vagy vándorcigányok garázdálkodásainak megfékezése manapság már nem okoz nagy gondot a hatóságoknak. A táviró vagy telefon percek alatt közvetíti az elfogatóparancsot vagy a nyomozáshoz és üldözéshez szükséges felvilágosításokat és utasításokat; derék csendőreink pedig elég sűrűn vannak az országban örsönkint elosztva, így alig sikerül a gonosztevőknek egérutat nyerni. Mielőtt azonban sem telefon sem táviró nem volt, azonkívül a közlekedés gyorsaságát sem mozdította elő a vasut vagy a gépkocsi, abban az időben bizony elég nagy nehézségeket kellett leküzdeni a közbiztonság őreinek, ha a rendbontókat meg akarta fékezni. Amellett az igen rossz ut viszonyok, továbbá a rengeteg erdőség, valamint az Alföld ingoványai és nádasai is felette megnehezítették a közbizsági szolgálatot.

A sok akadály és nehézkesség viszont nagy előnyére szolgált az elvetemült garázdáknak, akik arcátlan merészséggel támadtak meg és fosztottak ki néha egész falvakat. A mai kor fia persze el sem tudja képzelni mindezeket és talán azt hiszi, hogy ilyen kezdetleges állapotok legfeljebb sok száz esztendővel ezelőtt lehettek. Pedig hát ma is élő öreg emberek jól emlékezhetnek az Alföldön a múlt század közepén még virágzó betyárvilágra és a hatalmas erdőségek zsványaira. Száz és néhány esztendeje pedig még ennél is sötétebb állapotok uralkodtak Magyarországon éppen úgy, mint a civilizáltabb országokban is. Régi írások

erre vonatkozólag sok érdekes és tanulságos dolgot beszélnek. A Hadtörténelmi Levéltár iratanyagában számos ilyen zsványhistóriát lehet találni, amelyekből a gondolkozó és mérlegelő elme bizonyára okulást is merithet. Ebből az anyagból való az alábbiakban elmondott néhány rablóüldözési eset is. Valamennyi egy és ugyanazon évből, 1786-ból való. Lássuk hát sorjában.

A lugosi börtönből megszökött gonosztevőkből összeverődött 25 főnyi rablóbanda 1786 június 10-én a Lugos és Facset között fekvő Bodinest községbe rontott, az ottani görögkeleti pópát tüzes láncokkal égetve megkínnoztta, feleségét is súlyosan bántalmazta s tőlük 200 forintot, ruhaneműt, evőeszközöket és fegyvereket rabolt el. A fegyverek nem a pápa tulajdonát képezték, hanem javítás végett voltak nála, t. i. a pápa mellékfoglalkozásként fegyverkovács mesterséget is folytatott. A lakosság a rablókat elűzte és el akarta fogni. Üldözés közben azok két bodinesti lakost megöltek és tizennyolcat megsebesítettek, akik közül utóbb ötven sebeikben meghaltak.

Amint látjuk, ez a rablókaland olyanforma volt, mint amilyeneket manapság csak a nagy fantáziával rendezett amerikai mozgóképeken láthatunk.

Azt hihetné az ember, hogy az ilyen arcátlan és nagy szabásu rablótámadásra azonnal a legmesszebbmenő közbiztonsági intézkedések következtek és a gonosztevők elfogására azonnal mindent elkövettek. Bizony nem egészen így történt.

A politikai hatóságoknak a közbiztonsági szolgálatra akkor csak néhány megyei hajdu állott rendelkezésére, akikkel ilyen nagy rablóbandát ártalmatlanná tenni nem igen lehetett. Jelentés ment tehát a helytartótanácsához Budára, hogy az tegye meg a szükséges lépéseket katonai karhatalom kivezénylésére és a rablók által veszélyeztetett

területen a rendes postajáratoknak katonai fedezettel való kísérésére. A helytartótanácsnak módjában lett volna, hogy ott helyben, Budán, azonnal a magyarországi vezénylő tábornokhoz forduljon, azonban nem ezt tette, hanem Bécsbe, a legfelsőbb udvari haditanácshoz írt és annak segítségét kérte.

A legfelsőbb udvari haditanács a vezénylő tábornoknak parancsot küldött, hogy a közbiztonság megóvására teendő intézkedések végett lépjen érintkezésbe a helytartótanáccsal, illetőleg miután határőrvidéki területekről van szó, a horvát-szlavon határőrvidék vezénylő tábornokával is. De egyben a helytartótanácsnak is válaszolt, felhívja annak figyelmét, hogy a jövőben ilyen esetekben közvetlenül a magyarországi vezénylő tábornoktól, illetőleg a horvát-szlavonországi vezénylő tábornoktól kérjen segítséget. Felhívta egyben a helytartótanács figyelmét, hogy a bodinesti pápa hivatásával igazán nem egyeztethető össze a fegyverkovács mesterség üzése, valamint az sincs rendjén, hogy a fegyvertartási általános tilalom ellenére a pópánál fegyverek voltak. Ezeknek a szabályellenességeknek kivizsgálására egyébiránt a vezénylő tábornok parancsot kapott, aki a kivizsgálást a szlavonországi vezénylő tábornokra bizta.

A vezénylő tábornok, a rendelethez hiven, átiratban fordult a helytartótanácsához és felhívta, hogy a postajáratok kísérésére kérjen katonai fedezetet a szlavonországi vezénylő tábornoktól. Ezt a helytartótanács meg is tette. Azonban a szlavonországi vezénylő tábornoknak nem állott módjában a postakíséret kirendelése, mert a szóbanforgó területek nem egészen az ő fennhatósága alá tartoztak; eszerint a magyarországi vezénylő tábornokhoz jelentést küldött azzal, hogy a postakíséret kirendelése a szóbanforgó esetben a temesvári dandárparancsnokot illeti, akinek parancsnoksága alá nemcsak az ő körletében, hanem a bánsági határőrvidéken elhelyezett tábori csapatok is rendelve vannak, míg a szlavonországi vezénylő tábornok csakis a határőrcsapatokkal rendelkezik; egyébiránt a veszélyeztetett postaútszakasz a határőrvidék területén kívül esik. Ha azonban a határőrvidék területébe eső utvonal biztosításáról is volna szó, abban az esetben kéri, hogy a temesvári postaigazgatóság közvetlenül forduljon hozzá.

Ujabb rendelkezésre volt tehát szükség. A magyarországi vezénylő tábornok a fentiek értelmében értesítette a helytartótanácsot, miszerint a temesvári postaigazgatóságot utasítsa, hogy a postakíséret kirendelését az ottani dandárparancsnoktól, illetőleg — ha a határőrvidéken vezető utakról van szó — a Péterváradon állomásozó szlavonországi vezénylő tábornoktól közvetlenül kérje. A temesvári dandárparancsnok és a péterváradi vezénylő tábornok is kapott hasonló értelmű rendeletet. Most már azután megtörténhetett a postának a rablók támadása ellen való megvédelmezése.

Napjainkban az ily ide-oda jelentgetések, parancsok és utasítások, tekintettel az ügy sürgösségére, táviró vagy távbeszélő útján, talán huszonnégy órán belül is megtörténhetnének. Azonban 1786-ban kocsin vagy lóháton utazó futárokkal továbbították a jelentéseket vagy parancsokat és így bizony nem lehet csodálni, ha a június 10-én történt rablótámadás következtében kiadandó sürgős intézkedéseket csak augusztus végén lehetett foganatosítani. Mert amíg Lugosról Budára, onnan Bécsbe, majd Bécsből Budára, innen Péterváradra és vissza, azután ismét Temesvárra, illetőleg Péterváradra ment az írásbeli jelentés vagy parancs, addig bizony majdnem negyedévnek kellett eltelnie és azalatt a rablók akár minden postajáratot is nyugodtan kirabolhattak. Ez utóbbi azonban szerencsére nem történt meg, mert a rablók, miként a szlavonországi vezénylő tábornok november 11-én az egész eset kivizsgálásáról küldött felterjesztésében jelentette, a Bodinestben elkövetett gaztett után Erdélybe szöktek.

A Lugos környékén előfordult rablógarázdálkodás megszüntetését célzó hivatalos iratváltás még javában folyt, amikor az előbb leirt helytől nem is nagyon messzire, az aradmegyei Felső-Lapugy községben szintén rablók bukkantak fel, akik több gyilkosságot és rablást követtek el. A Felső-Lapugytól mintegy 7 órányira fekvő Halmágyon levő sóhivatal vezetője különösen megijedt erre a hírre. Azonnal felterjesztést küldött az akkori politikai beosztás szerint illetékes nagyvárad kerület főispánjának s elpanaszolta, hogy a rablók könnyen eljöhettek Halmágyra is, ahol kirabolhatják a sóhivatal pénztárát. Sürgős segítséget kért, mert az alispán részéről a szolgabíráknak ebben az ügyben adott intézkedések nem látszanak elegendőnek. Különösen hangsúlyozta Halmágy magára hagyatottságát amiatt, hogy a De Vins ezrednek ott állomásozó két százada a pesti táborba néhány hétre elvonult és csak 50 olyan katona maradt vissza, akik valószínűleg nem alkalmasak a táborozásra, tehát emiatt hagyták őket otthon. Az 50 katona parancsnoka egy hadnagy. Ez a csekély számú katona, tekintve, hogy szolgálatra alkalmatlanok, nem nyújt biztonságot a rablók ellen, akiktől — hogy a sóhivatal vezetőjének szavait idézzük — »az Isten óvjon.«

A sóhivatal lelkiismeretes főnöke, magyarul mondva, nagyon be lehetett gyulladva. Először is az alispán mellett, hogy a megyei perzekutornak, vagyis csendbiztosnak, a rablók erélyes üldözését és elfogását rögtön meghagyta, elrendelte, hogy a községekben minden éjjel, kellő felváltással, a lakosságból éjjeli őrségeket kell kirendelni, akik a rablók megjelenését és a felőlük szerzett híreket azonnal adják tudtára a csendbiztosnak. Ha pedig a rablók támadnának, akkor lármázzák fel a községet, hogy mindenki kapára-kaszára kaphasson és az egész bandát lefülelhesse. Ilyen széleskörű felkészültség mellett, feltéve, hogy a falusi lakosságban csak egy szikrányi lélekjelenlét is volt, igazán ártalmatlanná lehetett volna tenni azt a híres rablótámadást.

De ha a lakosságra még a maga élet és vagyonbiztonságának megóvásában sem lehetett számítani, még abban az esetben is ott volt az 50 katona a hadnagy parancsnoksága alatt. Ezekről a katonákról ugyanis tévesen állította a sóhivatal vezetője, hogy csak azért hagyták őket otthon, mert szolgálatra alkalmatlanok. A két század tudniillik nemcsak azért volt Halmágyon elhelyezve, mert abban az időben még a nagyobb helyőrségekben sem lévén tágas lak-tanyák, a csapatokat tehát szétforgácsolva, kisebb városokban és községekben kellett elszállásolni, hanem a katonaságon Halmágyon való állandó elhelyezése jórésben éppen a kincstári sóhivatalban felhalmozott értékek biztonsága végett történt. Minden évben egy-két hónapra gyakorlótáborokba vonták össze az ezredeket, tehát a Halmágyon állomásozó századoknak is oda kellett menni. A kincstári vagyon megóvása azonban megkívánta, hogy a csapat távolléte alatt is maradjon megfelelő őrség; a két századból tehát egy tisztet és 50 embert hagytak vissza őrszolgálatra. Az csak igazán természetes, hogy erre az alkalmazásra a gyengébb embereket választották ki, akik azonban mindenesetre voltak olyan legények, hogy néhány rablóval szembeszálljanak.

A nagyvárad kerület főispánja a sóhivatalfőnök felterjesztését Budára, a magyarországi vezénylőtábornoknak küldte meg és pedig egyrészt azért, hogy annak is tudomása legyen a közbiztonsági állapotokról, másrészt pedig kérte,

*Van a jóltevésben olyas isteni,
Mely minden emberérzeten felül
Ragadja a lelket s haszonleső,
S hitvány szivek nem érnek fel soha.*

Garay.

hogy a rablók elleni védekezéshez a katonaság is nyújtson segítőkezet.

A vezénylőtábornok meghagyta az aradi várparancsnok tábornoknak, hogy a Halmágyon lévő különítményt utasítsa karhatalom kirendelésére, ha azt a sóhivatal kérné; továbbá, hogy a nagyváradi kerület főispánjának kérésére, amennyiben szükséges, a rablók kézrekerítéséhez egyéb fegyveres erőt is adjon. A rablókról, a főispán előterjesztése alapján, azt írta, hogy azok volt lázadók. Valószínű, hogy azelőtt csakugyan lázadók voltak, még pedig az 1784. évi Hora-Kloska-féle oláh parasztlázadás részesei, akik az alig másfél éve levert mozgalom megtorlása előtt elmenekültek és rablókká lettek. A vezénylőtábornok a kiadott intézkedésekről egyben a magyarországi helytartót is értesítette.

A csapatok azonban, mint tudjuk, éppen helyőrségeiktől távol, a pesti táborban voltak, előbb tehát onnan kellett a megfelelő fegyveres erőt visszairányítani Aradra.

Ez meg is történt. Miután így a szükséges karhatalom immár biztosítva volt, a főispán nagy rablóvadászatot tartott. Ehhez 2000 parasztot rendelt ki, akikhez 60 főnyi aradi polgár, puskával felszerelve, szintén csatlakozott. A katonaság részéről 2 tisztből és 110 emberből álló gyalogságot, azonkívül Nagyváradról egy szakasz, Aradról pedig egy egész század dragonyost adtak karhatalom gyanánt. Mielőtt a karhatalmi csapatok megérkeztek volna, az Aradon hagyott örökülítményből egy hadnagy, hat emberrel és öt megyehuszárral felderítésre ment ki s csakhamar a rablók nyomára akadtak, akiknek az egyik közlegény áldozatul is esett. A járőr visszatérése után a karhatalom már megérkezett és megkezdődött a hajsza. A katonák, olyanok közül voltak összeválogatva, akik a vidéket jól ismerték. Könnyű volt összeszedni ezeket, hiszen a De Vins ezred, vagyis a későbbi 37. gyalogezred, abban az időben Bihar és a szomszédos megyékből kapta legénységét.

Először is a pusztákat kutatták át és 30 gyanus egyént tartóztattak le. akiket az aradi megyeházban; zártak el. Este Mezőhegyesről levél érkezett, amely hírül adta, hogy a rettegett rablóbanda fejét, aki nem más, mint a De Vins ezrednek Russ Péter nevű szökevénye, ott elfogták. Másnap abból a századból, amelyben ez a Russ Péter szolgált, 4 katonát Mezőhegyesre küldöttek, hogy személyazonosságát megállapíthassák. Tényleg ő volt.

A rablók hajszolása két teljes napig tartott; majd a lovasság a szomszédos megyékbe is átlovagolt, hogy az odamenekült rablókat szintén elfogja. A gyalogság századosa jelentette, hogy a pusztákon élő örmény árendások annyira félnek a netán visszatérő rablóktól, hogy pusztáikra kimenni sem merészelnék és ezért kérik, hogy őrizetükre katonaságot adjanak, amelyet ők majd a maguk költségén eltartanak.

A hajsza eredményéről a temesvári dandárnok küldött jelentést, mellékelve hozzá a karhatalom parancsnokának fenti jelentését is. Ezeket a jelentéseket a vezénylőtábornok felküldötte Bécsbe, a legfelsőbb udvari haditanácsához.

Az aradi alispán írásban köszönte meg a temesvári dandárnoknak, hogy a rablók kiirtásában katonai karhatalommal segédkezett. A dandárnok erre jelentette a vezénylőtábornoknak, hogy a veszély elmúlt és így a karhatalomra nincs már szükség. A vezénylőtábornok ezt is kötelességszerűen bejelentette a legfelsőbb udvari haditanácsnak. Itt azonban némi észrevétel támadt amiatt, hogy a rablóvadászat előtt a rablók előzetes felderítésére olyan sik vidéken, mint Arad- és Csanád-megye, csak néhány gyalogost küldöttek ki ahelyett, hogy az elegendő számú lovas megyehuszárt használták volna fel erre. A gyalogos katona esetleg hiába fárad és kedvét szegi a kudarc, a rablók meg a markukba nevetnek. A lovas megyehuszároknak viszont éppen a közbiztonsági szolgálat a feladata.

A legfelsőbb udvari haditanács egyuttal jelentést követelt, hogy mi módon esett áldozatul a rablóknak az egyik katona. Az örmény bérlőknek azt a kérését, hogy a szétugrasztott, de elmenekült rablók esetleges bosszujától őket védjék meg, úgy látszik mérlegelték Bécsben, mert ennek a védelemnek a módjára is jelentést várt a legfelsőbb haditanács, meghagyván, hogy a vezénylőtábornok ebben az ügyben a polgári hatóságokkal lépjen érintkezésbe.

A vezénylőtábornok a kapott orrot nem akarta egészen zsebredugni, hanem továbbadta a temesvári dandárparancsnoknak, valamint a helytartótanácsnak is, felhíván utóbbit, hogy a jövőben ehhez a legfelsőbb helyről jött renDELETEH tartsa magát. A temesvári dandárnoktól azonkívül jelentést követelt a rablók által meggyilkolt katona halálára vonatkozólag. Az örmény árendások védelmére nézve a helytartótanács javaslatát kérte.

A rablóknak áldozatul esett katona halálára vonatkozólag a temesvári dandárparancsnok bejelentette, hogy az, midőn az általános rablóhajsza előtt a járőr a rablókat nyomozta, egy megyehuszárral egyedül küldetett valahová s közben három rablóra bukkantak. A megyehuszárral azonnal eldobta fegyverét és megadta magát, míg a derék magyar katona ellenállott, mire a rablók több baltaütéssel leterítették és hasát felmetsztették. A vezénylőtábornok ezt a jelentést felküldte a legfelsőbb udvari haditanácsnak, ahonnan II. József császár ama határozott parancsa jött válaszul, hogy a gyáva megyehuszárt, aki a szegény katonát magára hagyta, szigorúan meg kell büntetni; de felelősségre kell vonni azt is, aki a katonát egyetlen megyehuszárral ilyen veszélyes helyzetbe kikülönítette.

Az örmény árendások biztonságára vonatkozólag az a javaslat érkezett, hogy pusztáikra katonai biztonsági őrségeket adjanak. A legfelsőbb udvari haditanács ezt az óhajt kissé soknak találta és leirt a vezénylő tábornokhoz, hogy a katonaságot, bár az általános biztonság és rend fentartására is szolgál, egyesek számára még sem lehet mintegy testőrségül igénybevenni. A vezénylőtábornok mindezt közölte a helytartóval. Hogy az örményekkel azután miképpen oldották meg a kérdést, arról nem szól a krónika. Valószínűleg sikerült nekik jöpenzért megbízható embereket szerezni; avagy talán magukat a rablókat kenyerezték le.

Ugy látszik, hogy a nyár melegére 1786-ban Magyarországon nemcsak a növények bujnak ki a földből, hanem a rablók is szaporodtak, akár csak jótékony eső után erdőben a gomba. A mondott év nyarán, mint láttuk, már két helyről jött panaszjelentés a rablók garázdálkodása miatt. Mindkét eset Magyarország déli területein történt. Változatosság kedvéért most már a Felvidékről is jött hasonló rossz hír. A zólyomi főispán küldte. A hradeki kincstári, a Koháry gróf uradalmához tartozó, a Breznóbánya város tulajdonát képező, valamint a Felvidékkal határos galíciai erdőségekben elszaporodtak a zshiványok; erdészek és vadörök naponta jelentették, hogy itt vagy ott látták őket. Rablásokon és erőszakosságokon kívül néhány gyilkosságot is követtek el. Fényes nappal berontottak a zakopanei kincstári vashámorba és a pénztárból 2000 forintot elvittek.

Az utóbbi esetről a hradeki kincstári erdőmester a főispánnak jelentést küldött, amelyben leirta, hogy a rablók a hámorban alkalmazott irnokot kezén lövés által úgy megsebesítették, hogy rövid néhány nap alatt a seb üszkösödésbe ment át és az irnok meghalt. Mi azonban tudjuk, hogy a szegény irnok valószínűleg nem azért pusztult el, mert a rablók úgy belelőttek a kezébe, hanem bizonyára a seb tisztátalan kezelése volt halálának közvetlen oka. Mert nem lehetetlen, hogy az akkori idők naiv és tudatlanságra valló gyógy módja szerint, mindenféle taplót, pók-

hálót és egyéb piszkos dolgot tettek a vérző sebre, ami persze hogy vérmérgezést idézett elő.

A hradeki erdőmester rámutatott a veszedelemre, amit a rablók jelentenek. Nemcsak a vashámor, és az erdőhivatal, hanem a sóhivatal és az egyéb kincstári intézmények pénztárait is fenyegeti a veszély. Ő ugyan tett már némi biztonsági intézkedést, amennyiben 14 jobbágyból álló éjjelnappali őrséget állított fel a hradeki kincstári intézmények védelmére, még pedig úgy, hogy ezt a szolgálatot robotnak tudja be az illetőknél. Ezek a jobbágyok azonban egyrészt nem értik a fegyver kezelését, másrészt annyira félnek a rablóktól, hogy azoknak még az árnyékától is megfutamodnának. Sürgősen kérte tehát az erdőmester, hogy Hradekre 50 főnyi katonaságot küldjenek a kincstári vagyon őrizetére.

Az erdőmesterrel egyidőben küldött jelentést a hradeki kincstári kasznár is. Ő is kérte, hogy a Liptóban éppen adóbehajtáson lévő katonaságból adjanak Hradekre megfelelő őrséget. Azonban meglátszott rajta, hogy hűséges sáfárja a kincstárnak, mert tudva, hogy a katonáknak valamiféle pótdíj is jár az ilyenfajta szolgálatokért, megelégedett 10 katonával is, akiknek majd naponta és fejenként 3 krajcár pótdíjat fizetnek a kincstári pénztárból. Az ő számítása szerint 10 katona és 14 jobbágy, akiket 4 fegyveres emberrel még meg is lehet erősíteni, teljesen elég a biztonság fentartására.

Ezeket a jelentéseket a főispán megküldötte Budára a helytartónak, aki viszont a vezénylőtábornokhoz fordult és értesítette, hogy úgy a zólyomi, mint a szomszédos megyék főispánjainak is meghagyta a rablók üldözését és kézrekerítését. A közigazgatási hatóságok már tettek is megfelelő intézkedéseket, hogy az erdőségekben a juhászok és csordások kunyhóit, a rablók eme megszokott rejtekhelyeit felkutassák. Mindez azonban nem elegendő, hanem szükség van a katonaság segítségére is.

A vezénylőtábornok, felismerve annak szükségességét, hogy a Felvidéken abban az időben elterülő erdőrengetegekben rejtőző rablók gyors kiirtása lehet csak egyedül célravezető, meghagyta a szóbanforgó vidéken éppen elhelyezett D'Alton ezred parancsnokának, hogy a Liptó megyében lévő század megerősítésére még 2 századot adjon és ez a karhatalom a zólyomi főispán rendelkezésére álljon. Együttal átírt a galíciai vezénylőtábornoknak, s közölve a tett intézkedéseket felhívta, hogy a rablók elfogására ő is hasonlóan járjon el, mert az ő területét is veszélyeztetik azok.

Ugy látszik, hogy a nagy felkészültséggel megindult felvidéki rablóvadászat mihamar célhoz vezetett, mert több panasz nem érkezett erről a környékről.

Annál inkább tovább virágzott a rablóvilág az ország keleti részén. Alighogy összefogdosták az Aradmegyében garázdálkodó bandát, néhány hét múlva ismét karhatalmat kért a nagyváradi kerületi főispán a Biharmegyében fellépett 14 főnyi rablótársaság kézrekerítésére. A nagyváradi dandárparancsnok a De Vins gyalogezredtől 1 tisztet és 60 főnyi legénységet rendelt ki Vaskóra, míg egy szakasz dragonyos Belényesre ment. A hajtóvadászatot itt is megtartották és a rablókat elfogták.

A legfelsőbb udvari haditanács a folytonos rablóüldözésekről beérkezett jelentésekből arra a tapasztalatra jött, hogy a lakosság biztonságát veszélyeztető elvetemült zsványok között nagyon sok a szökött katona. Ezt némileg meg is lehetett magyarázni, mert abban az időben az életfogytiglan szolgáló katonák közé a községek, a toborzás alkalmával nagyon sok olyan rakoncátlan legényt adtak ujoncuk, akiktől éppen gonoszságuk miatt szabadulni akartak. Az ilyen féktelen természetű egyén persze szabadulni

igyekezett a fegyelem alól és az első kínálkozó alkalommal századától megszökött vagy ha szabadságra engedték, akkor egyszerűen nem tért vissza. Miután mint katonaszökevényt üldözték, legjobbnak látta tehát, ha beáll zsványnak. Magyarország területe abban az időben bizony nagyon alkalmas volt a rablóéletre, mert az Alföld nádasában és ingoványjaiban, valamint a hegyvidék végtelen erdőségeiben számos jó buvóhely kínálkozott; a közlekedés kezdetleges állapota miatt pedig sokszor nyílt alkalom utasok kifosztására és magános házak kirablására.

II. József császár elrendelte, hogy a magyarországi ezredektől csak olyan katonákat szabad hosszú szabadságra engedni, akikről előbb meggyőződik a parancsnokság, hogy jóra való hozzátartozóik vannak és a hónapokra vagy évekre terjedő szabadság alatt munkájukból, vagy egyéb tisztességes módon meg tudnak élni. Használt-e ez az intézkedés a rablók számának csökkentésére, bizony nem tudható. Az akkori időkből maradt irások között még nagyon sok van, amely rablók üldözéséről és a rablók elleni védekezésről beszél.

Végre valami biztató ebben a lefelémenő világban.

A csendőrvizsga tanulságai.

A „Vasvármegye” c. szombathelyi napilap november 23. számában Lingauer Albin országgyűlési képviselő tollából olvassuk a következőket:

Olyasminek voltam ma a tanuja, amit biztató vigasztalásképpen adok tovább leromlásunkon méltán duslakodó magyar testvéreimnek. Láttam valamit, ami arra mutat, hogy vannak olyan pontjaink is, melyeken nem lefelé megyünk.

A szombathelyi csendőrkerület csendőriskolájának a vizsgáját néztem és hallgattam végig. Olyasmiket láttam, hallottam, hogy negyedfél órán keresztül valósággal gyönyörködtem a fejlődésnek és az abból elősarjadó sok biztató ígéretnek a láttán. Közben pedig, hogy örömömnek az izét még jobban élvezzem, szüntelen visszagondoltam a most 10 éve dúló szörnyű bizonytalanságra, felfordulásra, napról-napra terebélyesedő kétségbeesésünkre. Eszembe jutott, hogy a forradalom elvadásait igazában csak akkor kezdtük félelmesnek látni, mikor hírek jöttek, hogy a falusi csendőr-örsök is oszladoznak már. Akkor vettük csak észre, hogy mennyire belénk idegződött az a megszokás, hogy amíg a csendőr a helyén van, addig nincs baj. De ha már a csendőr, a híres magyar csendőr is bomladozni kezd, akkor vége a polgári rend fenmaradásába vetett hitnek. Akkor már igazán a küszöbig ér az özönvíz.

Ezeket az emlékeimet választottam null-pont gyanánt a konszolidáció terén való előrehaladásunk megmérésénél. Összehasonlítottam ennek a null-pontnak a mélységét a fegyelemnek, a kiképzettségnek és a lelkek megedződésének azokkal a magasságaival, amiket ezen a mai csendőrvizsgán hallottam.

Tavaly itt járt ezen a vizsgán Scitovszky belügyminiszter is. Mikor délután visszatért Budapestre, véletlenül egy vonaton utaztam vele. Szokatlan jókedvében volt, mint akit különösen nagy öröm ért. Azt mondta, azért van ilyen jókedve, mert megtöltötte a lelkét valami bizakodó gyönyörűséggel az, amit délelőtt a csendőrvizsgán hallott és látott.

Akkor még alig tudtam megérteni, hogy örülhet valaki ennyire annak, ha mások vizsgája jól sikerül. Ma azonban már értem. Mert mentül tovább hallgattam a délelőtti vizsgát, bennem is annál magasabba ágaskodott az öröm.

Valami szellő csapott meg, amelyből azt éreztem, hogy bármennyire nehéz is legyen manapság a sorsunk, mégsem kilátástalan az a vágyakozásunk, hogy elérkezzünk a konszolidáció betetőzéséhez, a rend biztosítottágához és az aggodalmaktól mentes polgári nyugalomhoz.

Frappáns bizonyítékát láttam annak, hogy az egyszerű falusi-sorból kikerült magyar ember mennyire intelligens és tanulékony tud lenni. Mennyi felbecsülhetetlen értékű hajlam van benne a szolidagra, a jogtiszteletre, a hűségnek a kultuszára. Láttam bizonyítékait, hogy komoly, fiatal csendőrtisztekből álló előadói kar rövid 10 hónap alatt mennyi tudást — és még hozzá alapos tudást — tudott belevinni ezekbe a nagyobbrészt már 40 év körül járó egyszerű emberekbe. Ugy fújták a büntetőjogot, a szolgálati szabályzatot, a jogi meghatározásokat, a földrajzot, az alkotmánytant, a nyomozást, a karhatalmi utasítást, hogy szinte az álla leesett a csodálkozástól a hallgatónak. A szószerint betanult jogi meghatározásoknak azonban nemcsak a betűje maradt meg bennük, hanem kivétel nélkül egytől-egyig valamennyi a saját szavával is megtudta magyarázni, hogy ennek az idézetnek vagy szabálynak mi az értelme. Mind-egyiket példákkal illusztrálták, hogy bizonyosságot tegyenek affelől, hogy nemcsak megtanulták, hanem értik is a tudnivalókat.

Az ország minden részéből 160 derék csendőraltsízt vett részt a tanfolyamon. Itt két századra tagozódva két külön osztályban kapták gyakorlati és elméleti kiképzésüket. Schick Lénárd őrnagy az iskolaparancsnok. Mindkét osztálynak az előadói fiatal századosok, akikről kérdés közben derül ki, hogy mindegyik méltán lehet tanár a maga szakmájában. Ugyanabban a személyben parancsnoknak, följobbalónak, nevelőnek és tanítónak lenni bizony nem könnyű feladat. Az iskolától már rég elszokott 40 éves emberekkel 10 hónap alatt ennyi mindent megtaníttatni pedig már nemcsak érdem, hanem szinte művészet is.

Törvényhozó létemre ugyszólván egy kicsit szégyeltem is magam a vizsga alatt. Bevallom, gondoltam arra, hogy úgy választások után bizony nem ártana az új honatyákat, mielőtt törvényhozói munkájukat megkezdénék, pár hónapra befogni egy ilyen csendőriskolába. Nem mintha talán az órapontosságú gyakorlatozásra akarnám megtaníttatni őket, hanem azért, mert illendőnek találnám, hogy valamennyien tudjanak annyit az alkotmánytanból, a jogi alapismeretekből és a magyar államgépzet ismeretéből, mint amennyit ezek az iskolás csendőrök tudnak. Mert bizony-bizony mondom, hogy tisztelt képviselőtársaim között, még a pantallósok sorában is sűrűn akad, akinek nincsenek ennyire szabatos ismeretei a jogról, az alkotmányról, a közigazgatásról és az igazságszolgáltatásról, mint ezeknek az egyszerű csendőröknek.

Odakünn a falun a csendőr komoly, izmos alakja, kötelességtudó és energikus magatartása szimbolizálja az egyszerű nép szemében azt, hogy az államhatalom vigyáz rá. Vigyáz, hogy rendbentartsa, de azért is, hogy megvédelmezze. Éreznie kell odakünn a népnek, hogy a csendőr vigyázásának értéke nemcsak a puskájában és a neki adott felhatalmazásban rejlik, hanem sokkal még inkább a csendőr értelmességében, kiképzettségében, testének és lelkének fegyelmességében. A csendőrnek tehát imponálnia kell. Hogy imponálhasson, az ahhoz való szellemi vértességgel ez a csendőriskola látja el őt. Hála Istennek a szó betűszerinti értelmében tökéletes és hiánytalan mértékben. Örül az ember lelke, mikor látja, hogy a konszolidációnak micsoda kemény gránitkockája az a lelki fegyelmesség és az a szakmabeli kiképzettség, amelyet a csendőr ebből az iskolából magával visz, hogy odakünn aztán a higgadt cselekvésnek, a

kötelességtudásnak a példaképe legyen a falusi nép szemében.

Maga a csendőrség legfőbbje, az országos felügyelő, Schill Ferenc tábornok elnökölt a vizsgán. Jelöl annak, hogy a vezetők maguk is mennyire szemmel tartják ennek az iskolának munkáját és eredményeit. Velejöttek a minisztériumból Fischer József tábornok, Erreth Aladár és Schönherr Károly ezredesek. Megjelent Shvoy altábornagy, a vegyesdandár parancsnoka, Chiczy tábornok, Darányi főispán, Ferenczy Tibor főkapitány, Kovács Lajos dr. királyi ügyész, Oroszlány Endre rendőrtanácsos. A várost Ujváry helyettes polgármester, a vármegyét pedig Hertelendy Kálmán másodfőjegyző képviselte. Előbb a két iskolaszázad katonai kiképzését mutatták be, ami elsorangu látvány volt. Utána aztán megkezdődött az elméleti vizsga, melyen a hallgatók nem kevesebb, mint 16 tantárgyból feleltek.

Jellemzésül csak két dolgot említek meg. Az egyik az, hogy van a hallgatók között egy olyan is, — Kulcsár törzsőrmester, — aki 4 elemi szállyal jött a csendőrséghez és azóta ott szolgálatának ellátása mellett letette az érettségi vizsgát. A másik jellemző adat Schill tábornok záróbeszédéből villant elő: konstata, hogy a 10 hónapos tanfolyam idején a 160 hallgató között egyetlen egyszer sem volt szükség fegyelmi fenytés alkalmazására! Bizonyossága ez annak, hogy a hihetetlenül nagy eredményt nem a szigor hozta létre, hanem a hallgatók kötelességtudása és maguk-megbecsülése.

A vizsga fényes eredményének jutalmaképpen a kerületi parancsnok a tanfolyam összes hallgatóit tiszthelyettesekké léptette elő. Utána pedig Schill tábornok intézett az ország minden részébe szétmenő hallgatókhoz meleg beszédet a magyar csendőr hazafiságáról, életének tisztaságáról és legendás kötelességtudásáról. Közben rámutatott a falba illesztett márványtáblára, ahol aranybetűkkel van felírva hosszú névsora azoknak a magyar csendőröknek, akiket a forradalom és a proletár-diktatura megölt, mert ragaszkodtak az alkotmányhoz, a törvényekhez és esküvel fogadott kötelességük teljesítéséhez. Kalaplevéve tisztelgett az emléktábla előtt a tisztikar, a hallgatók és a vendégek gyülekezete. Azután bucsut vett a tábornok a hallgatóktól és hálás elismerését fejezte ki az előadó tiszteknek nagyszerű munkájukért.

Az ismeretlen katona sírja Párizsban.

Irta: Dr. MISKOLCZY ÁGOST kir. táblabíró.

A katonai erények tisztelete oly régi, mint maga az emberiség. A vitézséget és bátorságot az emberiség mindenkor oly férfiúi tulajdonságnak tekintette, amelyet mindenkinek példaképül kellett vennie. A katonai erények tisztelete magától értetődő volt a kezdetleges emberi társadalmakban, amelyek egyenesen a harci készségen és katonai erényeken nyugodtak. Am ez a tisztelet később sem csökkent, amikor az emberi társadalmak a jog és műveltség szabályait tették a társadalmi fejlődés alapjaivá. Belátták ugyanis azt, hogy az államok és nemzetek igazi biztonsága a műveltség legnagyobb haladása mellett is a bátor szívekben és a vitéz karokban van. A nemzeteknek a biztosság után való vágya a reális alapja a katonai erények nagyra értékelésének, mert e biztosság nélkül nincs nyugalom, nincs kenyér, nincs élet, nincs haza.

Am az emberiség azt is érezte mindenkor, hogy az igazi bátorság és vitézség nemcsak az egyén magasabb-

rendiségének bizonyítéka, hanem hatalom is, mert a bátor és vitéz ember nagyszerű erőfeszítéseivel százezrek és milliók fölé emelkedhetik, hősi halálával pedig évszázadok utjait világítja meg, példája késő nemzedékeket lelkesít fel és termékenyít meg. Ezért dobban meg ma is minden romlatlan ember szive, ha egy Camillusnak, P. Cornelius Scipiónak, Leonidasnak, Hunyadi Jánosnak vagy Zrinyi Miklósnak nevét hallja említeni.

A világháború befejeztével minden államban különös gondot fordítottak a hősök tiszteletének ápolására. Angolországban, Olaszországban és Franciaországban a hősök tiszteletének különös módját választották. Kiástak valamelyik harctér tömegsírjából egy ismeretlen közkatona holttestét s azt nagy ünnepség mellett eltemették az ország fővárosában. A sirt valamely nyilvános téren, mindenkinek nyitva álló helyen készítették el s nemzeti zárandokhellyé avatták.

Párizsban a Place de l'Etoile (Csillag-tér) közepén áll a híres Arc de Triomphe (Diadalív), amelyet I. Napoleon győzelmeinek emlékére emeltek. Építkezése harminc évig tartott. Az építmény 49 m. magas és 45 m. széles, falazatának vastagsága 22 m. Gazdagon van díszítve pompás szoborművekkel. 172 csata és 386 tábornok neve van megörökítve ezen az emlékművön, amely e nemből a legnagyobb a világon.

Az emlékmű 29 m. magas főboltozata alatt ástak sirt az ismeretlen katona tetemeinek. A sirt a föld felszínével egy síkban bronzdíszítésű kőlap fedi. Rajta ez az egyszerű felirat: »Itt nyugszik egy francia katona, aki meghalt a hazáért; 1914—1918.«

Különös és szokatlan látvány egy sir az utca forgatagában. A franciák mégis szent helynek tekintik s mindenkitől elvárják, hogy levegye kalapját, ha megjelenik a sirnál. A sir fejénél széles és lapos bronzedényből kékes láng tör elő állandóan. Ez az emlékezet örökmécse, amely a nemzeti becsület kérdésévé tette a hősi halottak emlékének szüntelen ápolását. Ez a láng jelzi egyúttal a franciák szemében az ellenség lobogó gyűlöletét és jelzi a fájó sebet, amelyet annyi derék francia korai elhunyt ütött a haza szívére. Ez az a seb, amely nemcsak a fájdalom, hanem a dicsőség forrása is s azért behegeszteni sohasem szabad.

A siron állandóan friss virágok és koszorúk vannak, mert a sirnál igen gyakran tartanak hazafias ünnepeket s azok az idegenek, akik hazájuk vagy annak valamely intézménye képviselőként hivatalosan járnak Franciaországban kötelességüknek tartják a sirt ünnepiesen megkoszorúzni.

A keresztény felfogás bizonyos idegenkedéssel nézi a kegyeletnek illetlen megnyilvánulását, mert hozzá van szokva ahhoz, hogy halottjait megszentelt földbe temeti, nem oda, ahol a sir közvetlen közelségében a mindennapi élet vásári zaja zavarja a sir látogatóját. Nagyon különösen hatott rám is, hogy a sirtől néhány lépésnyire egy utcai árus szőlített meg és sikamlós képeket kínált megvételre.

Sokkal kegyeletesebb, sőt költőibb a németek terve. Nagy lépcsőzetes emlékművet fognak felállítani hősi halottaik

tiszteletére a thüringiai erdőben. Az emlékművet külön gondozás alá eső liget fogja körülvenni, de közelében nagy-kiterjedésű síkság is van, amelyen százezer ember is elfér.

Franciaország ádáz ellenségünk volt a világháborúban. Legádázabb pedig akkor volt, amikor az u. n. békeszerződések diktálására került a sor. Védelmébe vette ősi ellenségeinket s Versaillesban, a Trianon-nak nevezett palotában döntő szerepe volt a trianoni békeparancs megszerkesztésében. Ez azonban nem zavarhat minket abban, hogy mi is kegyelettel ne álljunk meg a franciák hősi halottainak emléke előtt, mert ez az utcai sir a becsület, a vitézség, a hazaszeretet és a hűség emléke. Ezek az erények nekünk is szentek s ezeknek az erényeknek tiszteletében remélünk mi is szebb és boldogabb jövőt. Reméljük Magyarország feltámadását ősi épségű területével, sőt reméljük az ellenségeinktől félrevezetett Franciaország jobb belátását is. Reméljük ez utóbbit is, igen, még pedig annyival is inkább, mert a mai Franciaország megbotrányozással és felháborodással szemlélheti azoknak az elemeknek működését, amelyek 1918 őszén kiűzték a fegyvert a magyarság kezéből. 1918 októberében egy Horovitz nevű katonaszökevény Budapesten az Astoria-szálló erkélyén nyilvánosan gyalázta a háború hőseit s a csöcselék tapsai közt ünnepeltette magát, mert nem esett el a becsület mezején. Franciaországban szervezkedik Moszkva bolsevista pártja, az u. n. kommunista párt, ennek szemében pedig kigunyolni és megvetni való dolog a haza eszméje, a hűség, a becsület és a férfias bátorság. Ezeknek az elemeknek nem tetszik a hősök tisztelete s ezért tavaly, az éj sötétjében botrányos alakban meggyalázták a francia ismeretlen katona sirját. A francia igazságszolgáltatás küzd ez ellen a becstelen szellem ellen, bár elnémitani nem tudja. Tapasztalataik bizonyára arra fogják őket készíteni, hogy tisztelettel tekintsenek Magyarországra, ahol az 1918-iki szégyenletes korszak után helyre tudták állítani a becsület, a bátorság és a hazához való hűség tiszteletét. Meg fogják érteni, reméljük, ami gondolatunkat, amely bizik abban, hogy nem veszett ki fajunkból az ősi erény. Ennek meglétében várja a haza a költő szavai beteljesülését: »Naggyá csak fiaid szent akaratja tehet!«

Portyázás.

A sportvilágból érdekes hírek érkeztek nemrégiben. El Quafi az olimpiai maratonfutás győztese profeszionistává lett és a Newyorkban megtartott fedettpálya maratonfutást már mint profifutó nyerte meg az Amszterdamban is erősen sarkában lépkedő Joe Rayyal szemben. Hogy ez az algiri származású francia garmati katona szívesen hallgatta Tex Richárd menedsernek dollárcsengés zenétől kísért kecsegtető ajánlatait, azon egy cseppet sem csodálkozunk. Végre is szegény, mikor megnyerte az olimpiai versenyek legnehezebb, legklasszikusabb számát, saját hazájának, saját fájának zászlaja helyett a francia lobogót látta felröppenni a győzelmi árbócra, ez pedig benne legfeljebb annyi lelkesedést váltott ki, mint a kassai fiuknál, amikor őket mint »cseh« — a kolozsváriaknál, amikor őket mint »román« bajnokokat ünneplik.

*

Nagy meglepetés azonban s az ember ezt határozottan kellemetlen érzéssel olvassa, hogy a finnek ünnepelelt hőse, a sokszoros világrekorder, sokszoros világ-bajnok Nurmi is állítólag pénzért mutogatja futóművészetét. A hírek szerint ő is profivá vedlett. Ujabban nagyon cáfolják a hirt, de a cáfolat nem egyszer

Rákóczi Ferenc kuruc serege két részből állott: a rendes (reguláris) és a mezei hadakból. A rendes hadak állandó hadsereget képeztek, amelynek legjobbja volt az udvari csapatok egész kis hadtesté. Ehhez tartozott a vörös ruhás magyar és a kék ruhás székely gyalogezred, a 3—400 emberből álló francia gránátos osztály, a zöld vadászok puskás százada, az arnótok százada, a daliások százada, Dittrich német gyalogcsapata, a karabélyos vörös huszárezred, a székelyek kékruhás kopjás ezrede, a lovas gránátosok ezrede, továbbá 1710 tavaszától még Charrière idegen (főként lengyel és svéd) lovas ezrede. Szóval a mai fogalmak szerint egy gyalog és egy lovas hadosztályra való katonaságból állott a fejedelem testőrsége.

csupán arra jó, hogy valamely hír valóságában még inkább higgyen az ember. Ha pedig ez a hír igaz, akkor — a finnekét ismervé — talán beutazási engedélyt sem fog kapni, ha Amerikából vissza akar térni hazájába. De ez érthető is. A legnagyobb jutalom, a legfőbb megtiszteltetés, ami egy olimpiai győztest érhetett a régi görögöknél az egyszerű zöld babérkoszoru volt. Ez az egyszerű babérkoszoru nemcsak zöld levelekkel vette körül a győztes fejét, hanem nimbuszal is, mely rendszeren az olimpiai győztest elkísérte a sirig. Ha valaki jobban lelkesedett a drachmáért (ez azonban alig volt elképzelhető) mint a babérkoszoruért, akkor nimbusz helyett megvetés jutott neki osztályrészül. Az ógörögök ideje óta persze sok minden megváltozott. Toleranciánk minden téren, minden tekintetben határtalan s a pénz undok módon befurta magát oda is, ahol eddig csak babérnak, borostyánnak, pálmának volt helye. Ennek dacára is nagyon csodálkozunk, ha Nurmi is beállott volna Tex Richárd sportcirkuszába. Egyelőre nem akarjuk hinni.

★

Legujabban sűrű parasztlázadások hire érkezik Oroszországból. Hogy a lázadásokra megvan minden ok, az egy pillanatig sem lehet kétséges az előtt, aki Szovjetoroszország mai belső viszonyait ismeri. Tulzott reménységekkel azonban nem szabad ezeket a híreket fogadnunk, mert Oroszország nagy kiterjedése, városok, falvak szétszórtsága mellett a szovjetvezetőségnek megvan a fegyveres ereje arra, hogy ezeket a lázadásokat lokalizálja. Tudja azt ma mindenki Oroszországon kívül és belül, hogy ha a népet a mostani rendszer fentartása mellett és ellen leszavaztatnák, akkor 95 százalék a rendszer ellen szavazna. Hogy ennek dacára is lehetséges, hogy a szovjetkormány immár a második évtizedbe lépett, az Európa és Amerika vétkes hanyagsága, lustasága és könnyelműsége, mely a Szovjetoroszországból érkező lázongási hírek dacára is megbosszulhatja magát.

★

Ünnepségről jöttem. Szónoklatokat hallgattam. Most beszédet kellene mondanom arról, hogy mily szépek voltak ezek a beszédek. Mert tagadhatatlanul szépek voltak. Akár az égetett cukros toronytorták a kispolgári lakodalmas asztalon. Minden egyes mondat külön-külön nyelvtani, stilisztikai és retorikai remek. Egymás mellé rakva, gondolat és értelemnélküli — zagyvaságok. Szépen ki vannak cifrázva a lakodalmas torták, cukorral rájuk futtatva: »Éljen az új pár!« Diszitik az asztalt, de ha beléjük kóstol az ember, — émelyítő.

★

Bámulatos, mennyi mindent tudnak az emberek beszélni, anélkül, hogy valamit mondanának. Egy múlt századbeli hirneves olasz államférfi szerint az, aki valamit három szóban mondhat el és mégis négyel mondja el, nem — becsületes ember. Nos, ha ezt az állítást elfogadjuk, akkor azokat a szónokokat, akiket ma végighallgattam minden kaszinóból és klubból sürgösen ki kellene golyózni.

★

A csendőrrel sokszor irták már, hogy »szükszavu«, »zárkózott«, sőt »mogorva«. Egyik újságban azt irták a nyáron, hogy nem illik bele a siófoki strandfürdő és környékének miliójébe. Akik ezt irták, ütni akartak egyet a csendőrön és aligha tudták, hogy ennél nagyobb dicséretet nem is mondhatnak. Mindig tudtam, hogy

a »szükszavu«, »zárkózott«, »mogorva« jelzőkkel akarva, nem akarva csak dicsérik a csendőrt. Ma a hosszú szónoklatok végighallgatása után pedig tudom, hogy a szüksézsavuság legfőbb erényeinek egyike.

★

Néhány hónappal ezelőtt felakasztottak egy legényt, aki meggyilkolta apját. Ha jól emlékszem, az apagyilkosság Visegrádon történt. Az akasztója alatt azt mondta, hogy azért kell meghalnia, mert meggyőződéses kommunista. Sokat gondolkodtam rajta, miként találhatnám meg az összefüggést az elkövetett cselekmény s ezen mondás között. Nem sikerült. Ugyanily problémát jelent számomra az alábbi eset is. A pozsonyi esküdtbiróság halálra ítelt egy Bognár nevű embert, aki hét ember életét oltotta ki. Ezek: egy magántisztviselő, két csendőr, három földmives és egy kertész. Ügyének főtárgyalásán ezeket mondta: »Én nem vagyok gyilkos, csak a mágnásokat gyűlölöm.«
Figyelő.

Tíz éves a Hadtörténelmi Muzeum.

A M. Kir. Hadtörténelmi Muzeum 1918 november első napjaiban, a forradalom idején alakult. Folyó év novemberében tehát 10 éves fennállásának évfordulóját éri meg. Ez alkalomból itt közöljük a muzeum ez évben megjelenő évkönyvéből az alábbi szemelvényeket.

★

1918 előtt jó pár évtizeddel vissza kell mennünk, ha a magyar hadtörténelmi muzeum nyomait kutatjuk. Már rég, a honvédség megalakulásával egyidőben, nemzeti óhaj volt a magyar hadimuzeum felállítása.

Azóta kisebb-nagyobb szünetekkel állandóan felszinen tartották ez ügyet. Különösen az 1896-i milleniumi kiállítás idején, mikor is igen gazdag hadtörténelmi anyag gyűlt egybe, valamint az 1900-i párisi világkiállítás huszárkiállítása alkalmával, amely alkalmakkor könnyű lett volna a kívánt hadimuzeum megteremtése.

Sajnos, Gromon Dezső, dr. Szendrei János és társainak minden igyekezete hiábavalónak bizonyult. Voltak az országban elegendő, akik közönnyel viseltettek az ügy iránt vagy éppen kicsinyes szempontokból ellene voltak. Az összegyűlt anyag újból tulajdonosaikhoz, egy rész, pl. a híres huszár-gyűjtemény a Ludovika Akadémiára került, ahol azóta, főleg az 1919-i ellenforradalomkor elpusztult.

A nemes törekvések nem sikerültek, természetesen Bécs hasznára. Oda került, mint központba, továbbra is igen sok magyar hadtörténelmi emlék, magyar letétek, adományok, hivatalos beszolgáltatások alakjában.

★

A világháború alatt az ország közvéleménye már első évben követelte a magyar hadimuzeumot. A magyar csapatok győzelmeinek trófeáit itt akarta látni mindenki.

A közös hadsereg vezetősége azonban csak »Központi hadseregmuzeumról« gondoskodott s rendeleteiben mindent a bécsi Heeres-muzeumba irányított azzal, hogy majd a háború után a »Koronatartományok nagyobb városaiban«, így Budapesten is, fiókmuzeumok lesznek felállítva. Báró Szurmay Sándor honvédelmi miniszter erélye azonban elérte azt, hogy 1918-ban a magyar minisztertanács megtárgyalta és elfogadta a honvédelmi miniszter azon tervezetét, mely-

Az átlépés a bűnnek egyik fokáról a másikra, észrevehetetlen; véghetetlenül több erőlködésbe kerül magát a legkisebb szántsándékos gonosztettre eltökélni, ha az első, mint a legrosszabbat is elkövetni, ha már egyszer elsajátítottuk azt a szerencsétlen könnyüségét a bűn elkövetésében.
Wieland.

ben a levéltárat is magában foglaló önálló magyar hadimúzeum ügyét szentesítés végett Ő Felsége elé terjesztették volna. Ennek az intézménynek magva egyelőre a honvédelmi minisztérium 1/a osztályának levéltári alcsoportja volt.

Sajnos, a szép terv nem valósult meg. A nagy művet, melynek előkészítője a honvédelmi minisztérium 1/a osztályának vezetője báró Láng vezérkari alezredes volt, az utolsó tollvonás előtt a forradalom pusztította el.

★

A magyar nemzet soha ki nem alvó életösztönét jelenti az, hogy a forradalom dulásai közepett akadtak fiai, akik igaz katonaszívvel ebben az időben is alkotni tudtak és megteremtették a mai M. Kir. Hadtörténelmi Levéltárat és M. Kir. Hadtörténelmi Múzeumot, akkor még, mint kettős irányu közös intézetet.

A két intézet megteremtése a legsúlyosabb viszonyok között történt.

Az 1/a osztály levéltárából az önálló hadtörténelmi levéltárat *Gabányi János* akkori alezredes (jelenleg ny. tábornok), a múzeumot, mint egészen új szervet *Aggházy Kamil* akkori százados, az intézet mai igazgatója állította fel.

A forradalom napjait leírni ismétlés volna. Hogy a kettős intézet mégis eredménnyel dolgozott, az vezetőinek érdeme volt.

A múzeum főmunkája természetesen a forradalom és megszállás folytán pusztulásnak indult katonai tárgyak, emlékek stb. összegyűjtése volt és sikerült is több ezred, laktanya stb. tárgyaiból jelentős gyűjteményt megmentenie.

A nemzeti hadsereg bevonulása után a múzeum munkáját zavartalanul folytathatta volna, ha viszont az országra zúduló gazdasági viszonyok, majd a külügyi helyzet minden téren nem állítottak volna áthághatatlan gátakat.

★

Az intézet közel jövőben kiadásra kerülő évkönyve szerint, alapításától, 1918 novembertől kezdve évenkénti rendszeres munkával gyűjtötte a világháború és a világháború előtti évek magyar katonai emlékeit. A gyűjtés ügyében irattára számos rendeletet, felkérő levelet őriz, melyeknek igen szép eredménye volt, de amelyek közül bizony sok teljesítetlen maradt.

Résztvett az intézet a volt cs. és kir. Hadseregmuzeum likvidálási munkájában, melynek eredményeként a bécsi Heeres-múzeumtól jelentős magyar anyagot sikerült megszereznie.

Résztvett, mint történelmi tanácsadó a honvédség több ünnepélyében, egyenruhatervezésében, hősi emlékervezetek bírálatában s egyéb szakkérdéseinek eldöntésében. Rendezte, megteremtette a helytörténelmi, helykegyeleti kultuszt.

Megteremtette a saját támogatására az Országos Magyar Hadimúzeum Egyesületet. Megszervezte külső munkatársainak körét, az ország egész területén.

Erintkezést keresett az összes külföldi hadimúzeumokkal s hadtörténelmi gyűjteményekkel.

Belső szervezetét a viszonyokhoz képest építette ki. Ma az igazgatóság szervein kívül két nagy kiállítási szakcsoportja (világháború előtti és világháborús), restauráló műhelyei, könyvtára van.

★

A múzeum 1918-tól 1922-ig volt az együttes Levéltár és Múzeum kötelékében, ez idő alatt 1921-ig az új Országos Levéltár II. emeletének 23 szobáját foglalta el. 1921-ben a Mária Terézia laktanya első emeletének felét kapta meg ideiglenes helyiségül.

1922 novemberében a múzeum fejlődése már megkövetelte, hogy az eltérő jellegű és igényű kettős intézet különválasszassák. Ez megtörtént s ez év november 1-től az intézet, mint önálló M. Kir. Hadtörténelmi Múzeum működik.

Az intézet megalakulása óta szorgalmazta a végleges hajlék kérdésének megoldását s ezt a budavári Nándor laktanya átengedésében látta. E kérése 1926 júniusában teljesedett, mikor is gróf Csáky Károly honvédelmi miniszter ur az átalakítás költségeit kiutalta s az építkezés megkezdődhetett.

1926 szeptember óta a laktanya vérmezei homlokzatát átalakították, most folynak a belső munkálatok és a múzeum rövidesen megkaphatja végleges új hajlékát.

★

A tiz esztendő alatt sűrűn változtak az intézet élén álló vezetők, ami ismét csak az első tiz év súlyos viszonyait bizonyítja.

A kettős intézet vezetői voltak: *Gabányi János* ny. tbnk. 1918—1920. *Rubint Dezső* ny. altbgy. 1920—1922.

Az önálló intézet vezetői voltak: *Luchich Károly* ny. al-

teng. 1922—1923. *Kratochwil Károly* ny. altbgy. 1923—1924. *Sekulich Szilárd* ny. altbgy. 1925—1926. *Vitéz Hegedüs Elek* ny. ezredes, 1926—1928. *Aggházy Kamil* ny. ezredes, aki a kettős intézet idejében a múzeum vezetője, az önálló intézet megalakulása óta, mint helyettes igazgató, illetve főigazgató működött, 1928 szeptember 1-től.

Az intézet kiadványai:

1. a Hadimuzeumi Lapok (megjelenik a Hadimúzeum Egyesület által kiadott Históriaival együtt),
2. a M. Kir. Hadtörténelmi Múzeum kiadványai,
3. Évkönyv. Fényképkatalógusa a régi gyűjteményről (megrendelhető).

Ma a fennállás 10. évét csomagolással, költözéssel ünnepli a múzeum.

Költözik a rég óhajtott végleges otthonba, a Nándor laktanya bástyasétányi épületrészébe.

Ott az új helyen kezdi meg a második 10 esztendőt. Ott fog — az igazgatóság számítása szerint 1930-ban — az ország színe előtt bemutatkozni.

Ott minden biznnyal elnyeri az intézet az anyira szükséges általános támogatást.

Th. G.

CSENDŐR LEKSZIKON.

170. **Kérdés.** *Egy jelesketett vadőr szolgálati útján tetten ér egy nőt, amint az erdőben tilos módon galyat szed. Meg akarja őt zálogolni, mire a nő rimánkodni kezd neki, hogy szándékától álljon el. A vadőr erre hajlandó a megzálogolástól elállni, ha a nő vele nemileg közösül. A megállapodás létrejön. Büntető törvénybe ütköző cselekedetet követett-e el a vadőr?*

Válasz. Ha a vadőr cselekményét büntetőjogi elbírálás alá akarjuk venni, elsősorban azt kell eldöntenünk, hogy a vadőr közhivatalnok-e, mert a kérdés lényege nyilván ezen a ponton sarkallik. Ki a közhivatalnok, ezt a Btk. 461. §-a mondja meg. Közhivatalnok az — mondja ez a §, a mi esetünkre vonatkozathatóan —, aki az állam közigazgatási, igazságszolgáltatási, törvényhatósági vagy községi hatósági tennivalóra hivatalánál, szolgálatánál vagy különös megbízatásánál fogva kötelezve van.

A vadőr a vadászat és vadászterület felügyeletével, gondozásával van élethivatásszerűleg vagy csak meghatározott időre megbízva, illetőleg alkalmazva azok részéről, akiket a vadászat joga és gyakorlása törvény vagy szerződés szerint megillet. A vadőr hivatása elsősorban a vadászterület és a vadállomány őrzése, a jogosulatlan vadászás ellenőrzése és megakadályozása, a vadállomány nyilvántartása, gondozása, tenyésztésének biztosítása. A vadőri szolgálat közzolgálati és magánszolgálati alkalmaztatásból eredhet s legtöbbször szoros kapcsolatban van az erdők felügyeletével és egyáltalában az erdészeti ügyek igazgatásával.

A vadőri hivatás természetszerűleg összekapcsolódik tehát a vadászati jog védelmével, mert míg egyfelől gondozza a vadászterületet és óvja a vadállományt, biztosítja és előmozdítja a vadtenyésztés körül kifejtett tevékenységével a vadászat eredményességét, másfelől megelőző és elhárító szerepe van a vadászati jog sérelmeiben, megkönnyíti és támogatja a hatóságok ebbeli feladatait. A vadőr eme közérdekű szerepét tekintve, szabályozták jogállását törvényeink különleges módon s hatósági közegeknek kijáró fokozottabb védelemben részesítették. Az 1914: XL. t.-c. 5. §-a kimondja, hogy a hatóság feleskette vadőröket (ha magánosok alkalmazottai is) a büntető törvények alkalmazása szempontjából úgy kell tekinteni, mintha hatóság közegei volnának.

Mindezek előrebocsátása után tesszük fel azt a kérdést: A vadőr az állam közigazgatási hatósági tennivalóját végzi-e szolgálatánál fogva? Tudjuk, hogy az államhatalom a vad- és erdőgazdaságra irányzott tevékenységet a siker szükséges feltételeinek megalkotása végett támogatja és evégből itt-ott

kényszerítő rendszabályokat alkalmaz. Az államhatalom eme szerepe az östermelés ügyének közigazgatási feladatait vállalja azért, hogy a nemzet gazdasági jóléte ezen az uton is gyarapuljon s az állam erőforrásai ezen az uton is növeltesenek.

A vadőr szerepe belevág ebbe az állami közigazgatási feladatkörbe s azért megállapíthatjuk, hogy a vadőrt a vadászati és erdészeti közigazgatás feladatainak megvalósítása körén belül közhivatalnoknak kell tekinteni. Nemcsak maga a különleges büntetőjogi védelme támogatja ezt a felfogást, hanem az is, hogy a felesketett vadőr hivatásszerű eljárásában valóságos hatósági jogkört gyakorol (bekísérés, moztosítás, lefogalás, fegyverhasználat stb.). De ezt nem is tekintve, valóban furcsa lenne, hogy a vadőrt megillesse a hatósági személyt illető fokozott törvényes védelem, ellenben mentesüljön a közhivatalnokot sújtó súlyosabb jogi következmény alól, ha a ráruházott hatósági jogkörrel visszaél.

Ezért foglaljuk el azt az álláspontot, hogy a vadőr a Btk. alkalmazása szempontjából akkor is közhivatalnok, ha hivatali hatáskörében bűnös cselekményt követett el.

A kérdésben leírt eset tehát a Btk. 475. §-ába ütköző hivatali erőszak vétsége. A tettes vadőr hivatali köteletségét megszegve, az erdei fatolvajt ott kényszerhelyzetbe hozta jogtalanul, amellyel a vadőr részéről őt ért sérelem eltűrése járt.

171. **Kérdés.** *Bűncselekmény alkatelemeit meríti-e ki a gépkocsivezetőnek az a cselekménye, hogy az útjába eső baromfiakat elgázolja, az utmenti fákat, jelzőoszlopokat kitéri, vagy összeütköztet más járművel, azt megrongálja s az abba fogott igavonó barmot megöli? Változtatt-e a gépkocsivezető felelősségén az, ha az okozott kár következményeit önként vállalja, valamint az, ha a felelősség alól tovarobogással iparkodik elmenekülni?*

Válasz. Idegen ingóság megrongálása, megsemmisítése bűncselekmény, ha szándékosan és jogtalanul történik. A gépkocsivezető okozta vagyronrongálás tehát csak akkor bűncselekmény, ha nem a nagyon gyors és könnyelmű vezetés eredménye, hanem bebizonyíthatólag a gépkocsivezető szándéka a rongálásra irányult. Ez az eset például akkor, ha a gépkocsi egyenesen üldözőbe vesz valamely előle menekülő állatot vagy ismételten, nyilván a rongálás eredményessé tétele végett nekihajt valamely útjába kerülő vagyontárgynak. Ellenkező esetben a rongálás csak magánjogi (kártalanító) felelősséggel jár. Természetesen nem érinti ez a gépkocsivezető ama felelősségét, amely a közrendészeti szabályok megsértésével jár. Így például fennáll a gépkocsivezető felelőssége az uttörvény (1890: I. t.-c.) 125. §-ába ütköző kihágás (uttest és tartozékainak megrongálása) miatt, ha szándékosság nem is terheli. Ezenkívül fennáll a gépkocsivezető felelőssége az 57.000 B. M. 1910. sz. rendeletbe ütköző különböző kihágás miatt, köztük a hatósági ellenőrzést kijátszó minden magatartás s mindennemű vigyázatlan hajtás miatt.

172. **Kérdés.** *A hatóság elrendelte ebzárlat kiterjed-e a nyájörző ebekre?*

Válasz. Az állategészségügyi óvintézkedések elvileg magukban foglalják az illető közigazgatási terület állatállományát. Ha például veszettség esetén kiváltságban részesítenénk egyes kutyákat, helyesebben kutyatartó gazdákat, szemben a hatóság kényszerítő intézkedéseivel, az egész hatósági eljárásnak nem lenne semmi értelme. Ily kivételek létesítése meghiusíthatná az állategészségügy védelmére irányuló célt. A törvény szerint a hatóságnak joga van a zárlatot minden ebre kiterjeszteni, sőt ha a veszettség járvánnyá fajul, kiirtathatja a község minden kutyáját.

Egyébként pedig egyes konkrét esetek elbírálásánál irányadó az ebzárlat elrendelő hatóság hirdetménye, amely

a zárlat tartalmát (területi, időbeli hatályát stb.) megjelöli; irányadó továbbá a törvényhatóság ebtartásról szóló szabályrendelete.

173. **Kérdés.** *Egy gazda azzal bizza meg felnőtt fiát, hogy 80 sovány ludját adja el egy, a szomszédos községben lakó kofának. A kofa meg is veszi látatlanban a 80 ludat s a gazda fiának 40 pengő foglalót ad. Mialatt azonban a gazda fia a megbízatás teljesítésében eljár, a gazdánál a ludakra vevő jelentkezik s minthogy igen jó ajánlatot tesz, a gazda nem várja be fia hazaérkezését, hanem a 80 ludat eladja az új vevőnek. Mi ennek az esetnek jogi megítélése?*

Válasz. Két jogilag érvényes adásvételi jogüzetlet jött létre. Mindkét vevő jóhiszemű s a ludak tulajdonát, illetve a szerződés teljesítését jogosan igényelheti. A gazda tartozik a szerződés teljesítésével; köteles kiszolgáltatni a kiakudott vételárért a 80 ludat; minthogy pedig pillanatnyilag csak az egyik vevőt elégítheti ki, tartozik a ludakat a másik vevő részére is megvenni, vagy s ha a késedelemről annak kára van, ezt a kárt is meg kell fizetnie. Ily körülmények közt tehát közömbös az, hogy van-e valakinek elsőbbségi igénye a pillanatnyilag átvehető 80 ludra.

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK.

Hamis tanuzás és hamis eskü kiderítése.

(A „Csendőrségi Lapok“ nyomozási pályázatán második díjjal jutalmazott pályamű).

Írta és nyomozta: **KALAPOS PÁL** alhadnagy (Paks).

Bajtársaim közül valószínűleg akadnak sokan olyanok, akik ha olvassák, hogy büntetőjogi szempontból ilyen csekély jelentőségű ügyet dolgoztam ki pályamunkának, önmagukban lekicsinylőleg nyilatkoznak. Módomban állott volna gyilkossági esetet is beküldeni, azok nyomozásában is bőven volt részem hosszú csendőrségi szolgálatom alatt, de szándékosan választottam egy hamis eskü és hamis tanuzási esetet, mert tapasztalatból tudom, mily nehéz az ilyen esetek nyomozása, illetve mily körülményes egy ilyen esetet anyira kideríteni, hogy a beszerzett bizonyítékok alapján — bár gyanúsítottak tagadnak — a bíróság marasztaló ítéletet hozhasson.

Tudom azt is, hogy a hamis tanuzás és ezt követőleg a hamis eskü mai napság igen elterjedt bűnözés, különösen egyes vidékeken már névleg is ismerik azon egyéneket, kik anyagi előnyökért bárkinek is tanuskodnak és vallomáukat esküvel megerősítik.

Pakson is el volt terjedve ez a bűnös szokás, és ott is volt egy ilyen, hamis tanuságra és hamis esküre könnyen kapható egyén, akit ártalmatlanná akartam tenni.

Sokat gondolkodtam, hogyan és mi módon tudnám bűnét rábizonyítani, hogy ezáltal a további bűnözést megakadályozzam.

Főleg azért határoztam el ezen esetnek közlését, mert tudom, hogy az ország más vidékén is akadnak romlott lelkű emberek, akik a hamis esküt nem tekintik bűnnek s minden lelkifurdalás nélkül teszik le az igazságszolgáltatás alapkövét megingató hamis esküt. Így a bíróság kénytelen esetleg ártatlan egyént elítélni, vagy a tényleg bűnös egyént fölmenteni s ezáltal a bíróságba helyezett bizalom is meginog az egyszerű nép szemében.

Pályamunkámmal rámutatni szándékozom, hogy mi módon akadályozhatják meg az örsök hasonló bűncselekmé-

nyek elkövetését. Mert hogy megakadályozhatók, hivatkozom arra, hogy a paksi királyi járásbiróság és szolgabírói hivatalnál valahányszor esküre kerül a sor, azzal figyelmeztetik az illetőket, hogy ha hamisan esküsznek, úgy járnak, mint Herz* és társai.

Most pedig rátérek magára az esetre.

Ezek a Herzek Tormás Jánosék szomszédságában laktak Pakson, és mint — sajnos — a legtöbb szomszéd, ezek sem éltek jó viszonyban egymással. Veszekedés, sőt, hajbakapás is napirenden volt. A kezdeményezés rendszerint Herzek részéről történt.

Tormáséknak hol az ablaküvegjük törött be, hol Tormásné ellen becsületsértést, hol testisértést követtek el, de a tettes, illetve a gyanúsított Herz János, amikor perre került a sor — bár némi bizonyíték volt —, mindig felmentéssel uszta meg a tárgyalást. A felmentő ítélet után pedig Herz rágalmazásért perbe fogta Tormást és feleségét s azok ellen pedig kénytelen volt a bíróság ítéletet hozni.

Tormásné többször sirva panaszkodott az örsön, hogy ártatlanul szenved s nem tudja, hogy lehet, de mindig akad Herznek valakije, aki az utolsó pillanatban mellette tanuskodik s felmentik. Többször tartott az örs járőre is említettek lakásánál lest, hogy tettenérje Herzet Tamásék ellen elkövetett valamilyen cselekményen, de Herz ravasz elővigyázatosságán ez is mindig csődöt mondott.

Hosszasan huzódott az ügy s közben különféle esetek játszódtak le a községben.

Egy alkalommal Dr. Gelb Andor községi orvos elmondotta nekem, hogy Herz János ellen a paksi királyi járásbiróságnál egy polgári peres ügyet tett folyamatra, mert 1912. évben nejeinek egy szülés alkalmával fogantatott műtétért járó 24 koronát nem fizette meg. Herz különféle ígérekkel iparkodott halogatni az ügyet, úgy hogy a tárgyalást megelőző napon egy métermázsa rozst ígért neki, ha a pert visszavonja. Azonban okulva a megelőzőleg tett, de meg nem tartott ígéreteken, közölte Herz-cel, hogy ő már komolyan elhatározta, hogy az ügy végleges elintézését a bíróságra bizza s nem hajlandó azt visszavonni.

A tárgyaláson Herz tagadta, hogy tartozna az orvosnak s azt állította, hogy a kérdéses összeget a műtét után körülbelül 4 hétre megfizette. Tagadta azt is, hogy tartozás fejében különféle ígéreteket tett, vagy hogy megelőző nap a per visszavonása esetére egy métermázsa rozst ígért volna.

Amikor pedig az orvos az általa vezetett könyvvitel tanúságaira hivatkozva kimutatta a tartozást, előhozakodott Herz, hogy neki is van egy könyve, melybe a bevételeit és kiadásait szokta bevezetni, sőt tanut is állít, ki igazolja a könyv helyes vezetését. Ez alapon újabb tárgyalást tűzött ki a járásbiróság, amikor Herz egy könyvbe történt bejegyzéssel kimutatta, hogy a 24 koronát dr. Gelb Andor orvosnak műtétért kifizette. Rási Miklós és Herz neje a könyvben feltüntetett tétel igazolását esküvel támogatott vallomásukkal igazolták, míg Márer Józsefné született Bohr Erzsébet, Leib Jánosné született Werk Teréz és Hosszu Mihály azt állították, hogy a tartozás megfizetését látták. Ez alapon Herz ellen a bíróság az eljárást beszüntette s a felperest a felmerült költségek megfizetésében elmarasztalta. Felebbezés alkalmával a törvényszék az ítéletet helybenhagyta.

Megemlítette még dr. Gelb, hogy Weidmann István paksi lakos Kork Ferenc ugyancsak paksi lakos ellen feljelentést tett, hogy neje 1925. év őszén erőszakos nemi közöszlést követett el. Amikor az eset megtörtént, úgy éjjel 23 óra tájban, a hivatalos orvosi vizsgálatot sértett hívására ő

ejtette meg, amikor is a közöszlés megtörténtét fennforogni látta. Azonban tanu nem volt, Kork pedig tagadott s így megakadt az ügy. Később azonban mégis került tanu, de az ügy vezetésében Herz Jánosnak van szerepe s az a véleménye, hogy úgy az ő esetében, mint a Weidmann-féle ügyben hamis tanuk szerepelnek.

Most tehát már három eset volt, amelyeknél fennforgott az a gyanu, hogy hamis tanuzás követtetett el, mert az a Tormásék ügyénél látható volt, a doktor előadását kétségtelennek kellett elfogadnom, a Weidmann-féle ügyben pedig személyesen nyomoztam, az eset megtörténte utáni percekben ott voltam, tanut sehol nem lehetett találni s mikor a tárgyalásra került a sor mégis akadt tanu.

Megkezdtém tehát a nyomozást.

A hosszas puhatólások során még több apróbb eseteknél merült fel az a gyanu, hogy Herz és társai működtek közre, de bizonyítékot beszerezni nem tudtam, a gyanuba vett egyének meg persze önként nem ismerték be, hogy hamisan tanuskodtak.

Azonban az a vágy, hogy ezt a lelkeket romboló bűnözést ki kell derítenem, nem hagyott nyugtot, az általam gyanuba fogott egyéneket addig kérdezgettem, míg végre nagysokára találtam két egyént, névszerint Wein Ferenc és Kittli János paksi lakosok személyében, kik beismerték, hogy őket Herz a Weidmann-féle ügyben 40—40 pengő (500.000 korona) díj ellenében hívta tanunak. Ezek elmondották, hogy Herz kioktatta őket, miszerint a bíróságnál a következőket kell vallaniok: »A kérdéses eset alkalmával láttuk Korkot Weidmann lakására Weidmannéval együtt bemenni s nemsokára, mikor Weidmann hazaérkezett, Korkot a lakásbói hiányos öltözékben kifutni«. Ezek azonban Herz ajánlatát nem fogadták el s így ezekkel a tanuvallomásokkal csak a hamis tanuzásra való rábirás esetét láttam biztosítottak.

Tovább kellett tehát nyomozni, mert biztosra vettem, hogy akik a Weidmann ügyében tanuskodtak, azok csak hamis tanuk lehettek. Itt azonban minden igyekezetem csődöt mondott, mert a tanuk nem ismerték be a cselekmény elkövetését, bizonyítékot pedig beszerezni nem lehetett.

Amennyire biztatóan hatott a fentebb vázolt részleges eredmény, annál jobban lehangolt az, hogy ismét holt pontra jutottam. A reményt azonban nem adtam fel. Elmentem a helyi királyi járásbirósághoz. Elkértem a dr. Gelb és Herz féle polgári peres ügyre vonatkozó aktákat azzal az indoklással, hogy hamis tanuzás és hamis eskü esetét vélem fennforogni s szeretném ebben az ügyben a nyomozást bevezetni, szükséges volna azonban, hogy előbb az iratokat áttanulmányozzam.

A bíróságnál készséggel bocsátották rendelkezésemre az iratokat, sőt meg is jegyezték, hogy ott is gyanus volt az eset, de a tárgyi bizonyíték és a tanuk vallomásai alapján kénytelen volt a bíróság Herz javára ítélni. Nekifeküdtem tehát az aktának. A sok jegyzőkönyv, bírósági indokolások között ott volt a Herz több jegyzeteit tartalmazó régi eredetű naptár is.

Gondosan ki volt írva 1912, 1913, 1914, stb. évekre a jegyzet. Némi igazítás is volt látható, de a Gelb-féle tartozás 1912. évre volt bejegyezve, hogy a 24 koronát megfizette.

A jegyzet egy régi olyan naptárban volt feltüntetve, melyben csak a 12 hónap volt benyomtatva, a többi lap pedig jegyzetekre alkalmas tiszta papírt tartalmazott. A naptárból el volt tüntetve minden olyan rész, amely annak megállapítására szolgált volna, hogy melyik évről szól. Tehát maga a naptár ki volt belőle tépve, a fedeléről is el volt tüntetve az évszám. Pedig ebből véltem megállapíthatni, hogy a könyvbe jegyzett adatok meg vannak hamisítva, mert az

*) Az ügyben szereplők neveit megváltoztattuk. Szerk.

évszám nem fog egyezni. A könyvben talált jegyzetek azonban mégis csak hasznomra váltak. Ugyanis be volt a könyvbe jegyezve: »Német Ferencnek 1912 szeptember 6-án, eladtam 5 darab sertést«. Ezt a jegyzetet összehasonlítottam a községházam a marhalevelekről vezetett könyvvel s így megállapítottam, hogy ez az adat az 1914. évben kiadott marhalevél kiállításával talál.

Ilyen adatot többet találtam s legtöbbször némi javítás, dörzsölés is látszott. Biztosra lehetett tehát venni, hogy az adatok át lettek igazítva, hogy az ő állítását a jegyzetek bizonyítsák.

Elég ravaszul tudta a könyvet átdolgozni Herz, mert a járásbiróságnál és a törvényszéknél annak alapján az ő javára ítélték. Azonban mégis elkerülte figyelmét valami, mely az ő becsstelen fekete lelkét és ravasz észjárását elárulta. A naptár hátlapján ugyanis nem semmisítette meg a sorsjegyleirési naptárt. Ez pedig más évi adattal nem egyezett csak az 1914. évi beosztással. Ugyancsak a naptár első fedelén a következő szócskát találtam: »Izr. 5674«. Utána néztem s megállapítottam, hogy az izraelita 5674. év az 1914. évnek felel meg.

Ezekből tehát ki lehetett mutatni, hogy az a naptár, melyről Herz azt állította, hogy abban 1911. évtől kezdődő jegyzetei bennfoglaltatnak, hamisak, mert a sorsjegyleirési naptár, valamint az izraelita 5674. évszám és a marhalevél iktatókönyv adatai az 1914. évi naptárnak felelnek meg. Ezt a naptárt pedig (tehát az 1914-es naptárt) legkorábban csak 1913. év második felében hozhatták forgalomba. Így ő 1912. évben abba a naptárba jegyzetet nem is eszközölhetett.

Természetesen így nyilvánvaló volt az is, hogy hamisan esküdt meg arra, hogy a könyvben foglalt jegyzet a valóságot fedi. Hasonlóan Herzné és Rási Miklós is, akik a könyvben lévő adatok helyességét eskü alatt tett vallomásaikkal igazolták.

Megkerültek tehát a tettesek. Tagadták ugyan a cselekmény elkövetését, de a tárgyi bizonyíték megvolt, ezt letagadni nem lehetett. Valójában nem tulajdonított semmit a sorsjegyleirésnek Herz, azt meg nem is tudta, hogy ez az 5674. szám az izraelita naptárt jelzi, de még a bíróság figyelmét is elkerülte, mert ha az ítéletnél rájönnek, Herzet már akkor elmarasztalták volna.

Fentiekből kétségtelenné vált az is, hogy a többi szereplő tanuk szintén hamisan vallottak. Márer Józsefné született Bohr Erzsébetre tanukkal tudtam bizonyítani, hogy 1912. évben nem járhatott Herznél, férjét nem kereshette s nem láthatta, mikor Herz a 24 koronát dr. Gelbnek kifizette, mint ahogy azt tanu vallomásában mondotta, mert abban az évben, de még azt követőleg is Márer és Márer né Budapesten laktak. Azonban bizonyos fordulattal valamennyi tanu mentségét a törvényszék elfogadta s mivel tárgyi bizonyíték nem volt beszerezhető, a vád és következményei alól felmentette.

Herzet azonban hamis tanuzás büntette és két rendbeli hamis tanuzásra való csábítás büntetéért 1 évi börtön, 200 pengő pénzbüntetés és 3 évi hivatalvesztésre; Herznét hamis tanuzás vétségéért 4 hónapi fogház, 200 pengő pénzbüntetés és 1 évi hivatalvesztésre; Rási Miklóst hamis tanuzás vétségéért 4 hónapi fogház, 40 pengő pénzbüntetés és 1 évi hivatalvesztésre ítélte.

A rendkívüli óvatosságot követelő nyomozásnál még említésre érdemesnek tartom a következőket: köztudomású, hogy a legtöbb esetben, amikor csak szóbeli beismerés van, gyanúsítottak a bíróságnál a csendőrség előtt tett előadásait letagadják s az egész ügyet megváltoztatják. Hogy ezt megakadályozhassam minden fontosabb nyomozásnál (fenti esetben is), amikor a nyomozás folyamán valakit végérvé-

nyesen kikérdeztem a szolgabírói hivatalnál jegyzőkönyvileg kihallgattattam. Így a feljelentéshez a jegyzőkönyvet csatoltam, amivel meg lett akadályozva, hogy valami előadását megváltoztathassa.

Ezzel a hamis tanuzás Paks és környékén megszűnt. Most csupán azon kell fáradoznunk, hogy valami módon fel ne üsse újra fejét Herz esetén okulva jogos azonban hiedelmem, hogy az embereknek nem igen lesz kedvük egyhamar hamisan tanuskodni és hamis esküt tenni.

KÜLFÖLDI CSENDŐRSÉGEK

A jugoszláv csendőrség.

(27. közlemény).

- i) Súlyos erőszakosságok a hatóságok ellen vagy veszélyes agitáció emberek és tömegek gyülekezéssel. (*)
- j) Több ember erőszakossága magánszemélyek ellen.
- k) Veszélyes jelleggel bíró különböző mozgalmak. (*)
- l) Pénzhamisító társaság felbukkanása.
- m) Általános veszély és szerencsétlenség, mely életveszéllyel fenyeget, testi sértést okozott vagy emberek vagyónára nézve veszélyes.
- n) Gyilkosság.
- o) 4000 dinárt meghaladó lopás vagy állami hatósághoz történt betörés.
- p) Általában minden bűncselekmény, mely általános veszéllyel jár.
- q) Nagyobbmértetű elemi csapások.
- r) Ragályos betegségek fellépte embereknél és állatoknál.

Az őrsparancsnok a csillaggal jelölt eseteket távirat vagy telefon útján jelenti a szakasz-, század-, zászlóalj- és dandárparancsnoknak. Ahol ezekből egy helységben kettő vagy több van csak a legmagasabb parancsnoknak tesz jelentést. A többi eseteket írásban jelenti a dandárparancsnoknak, a fogalmazványt pedig szolgálati uton a zászlóaljparancsnoknak terjeszti fel, aki megtekintés után visszaküldi az őrsnek. A *-gal jelölt esetekről a parancsnokságoknak részletes jelentés is küldendő, az eljárás pedig olyan, mint amilyen (*) jel nélküli eseteknél elő van írva.

Ahogy ezeket a jelentéseket a szakaszparancsnok átveszi, azonnal tartozik a járás főnökének jelentést tenni, a századparancsnok pedig a kerület főnökének.

X. Iktatókönyv.

1. Az őrsparancsnok hatáskörébe tartozó összes ügyek iktatókönyvbe vezetnek be.

2. Az iktatókönyvben a számok január 1-én kezdődnek 1 (egy) számmal ugyanazon év december végéig folyó sorrendben; a következő évben megint eggyel kezdődnek.

3. Törlés, gummizás és javítás nincs megengedve. A hibás bejegyzéseket egyszerűen át kell huzni úgy, hogy azokat el lehessen olvasni.

4. Minden, az őrsparancsnokhoz juttatott vagy az őrstől eredő iratnak vagy ügynek saját száma kell hogy legyen.

5. Az iktatókönyvben (az ügyirat tartalma rovatban) szükséges, hogy a főszó nagy betűkkel legyen kiírva és aláhúzva, hogy ilyen módon könnyen szembeötlő legyen.

6. Az iktatókönyvet az év végén le kell zárni és alá kell írni.

XI. Az iktatókönyv vezetése és a szolgálati iratok elintézése.

1. Az »ügyirat tartalma« (tárgya) rovatban a szolgálati vagy meghagyás rövid tartalma vezetnek be. Az »elinté-

zés tartalma» rovatba jön a címzett őrsparancsnok elintézése.

Az írásbeli elintézést kívánó ügy mint javaslat, illetve jelentés, átirat, megkeresés intéztetik el, sürgős esetekben távirat útján.

Az olyan ügyet, mely nem kíván írásbeli elintézést, mint megfelelő hivatkozás mellett tudomásvétellel kell elintézni és irattárba helyezni.

Eszerint az »elintézés tartalma« rovatban a kelt után bejegyzendő, hogy kinek és mikor küldetett el az illető irat és milyen elintézéssel vagy ha írásbeli elintézés nem volt szükséges, mint tudomásul vett mikor helyeztetett irattárba?

2. Bűncselekmények és fontosabb ügyek nyomozásáról szóló jelentéseket fogalmazványban kell elkészíteni a kevésbé fontos ügyekre nézve csak a rövid tartalmat kell jelezni s így az irattárba helyezni.

3. Átmenők az olyan ügydarabok, melyek eredetben nem maradnak az őrsön. Az ilyen ügydarabokra nézve a »jegyzet« rovatba bejegyzendő, hogy kinek és mikor lett az irat továbbítva.

Ha ez a darab kapcsolatban van az iktatókönyv egyik számával, akkor ez a kapcsolat az »elintézésben« jelöltetik meg. Az előjáróknak joguk van közbelépni abban az esetben, ha észreveszik, hogy egyes hatóságok a visszavárt darabokkal megnehezítik az őrsparancsnok munkáját.

4. Az iktatókönyv »jegyzet« rovatába bejegyzendő, hogy hol van az irat, ha nem az irattárban van, hanem más helyen.

5. Az iktatókönyv számánál, mely járőrszolgálatra vonatkozik, a »jegyzet«-ben be kell jegyezni az őrzési lap számát, eszerint tehát: az őrzési lapok, a szolgálati könyv és az iktatókönyv együtt egy egészet alkotnak.

XII. Irattár.

1. Kisebb ügyforgalommal rendelkező őrsökön egy év iratai egy csomóban hagyatnak meg, nagyobb forgalmu őrsökön pedig 500 marad egy csomóban, a behajtott iv nagyságában.

2. Minden ügydarabra az alsó oldalon a közepén az iktatószámot rá kell vezetni.

Az iratok úgy rendezendők, hogy a legkisebb szám lent legyen.

XIII. Eljárás a kiderítetlen bűncselekmények irataival.

1. Az olyan bűncselekmények iratai, melyeknél a tettest nem derítették ki s ezért a további nyomozást bizonyos időre be kell szüntetni, nem az irattárba kerülnek, hanem külön őriztetnek. Kivételt képeznek a nem rosszakaratból eredő tüzesetekre, valamint a könnyebb természetű cselekményekre vonatkozó ügydarabok. Ebben az esetben az iktatókönyvbe a szükséges észrevételt kell bejegyezni, hogy tudják, hol van az illető ügydarab.

2. Annak, hogy a kiderítetlen esetek ügyiratait együtt és külön kell őrizni, az a célja, hogy az őrs legénysége ismerje a súlyosabb bűncselekményeket, melyeknek tettesei nincsenek kiderítve s hogy azok mindig kéznél legyenek, hogy a nyomozást megújíthassák, ha új adatok szereztetnek be.

3. Ezeket az ügydarabokat kemény kötésben tartják, az iktatókönyv és az évek szerint rendezve.

4. Ebben a gyűjteményben az összes, egy bűncselekményre vonatkozó ügydarabok egy iv papirosba helyeztetnek felirással. Például: Elkövetett 1899. évben. Elévülési év 1904. 263/1899. szám. lopás Mitits János kárára 275 dinár értékben.

5. Amikor a bűnösöket felfedezik, és az iratok mint elintéztettek a szám és év kapcsán az irattárba helye-

zetnek, az iktatókönyvben levő »nyomozás alatt« jelzést törölni kell.

6. Elévült bűncselekmények iratait a szakaszparancsnokhoz kell felterjeszteni.

7. Minden őrsön megvan a kiderítetlen bűncselekmények és a gyanúsítottak jegyzéke. Ilyen jegyzék annyi van, ahány a csendőr az illető őrsön. Ezt a jegyzéket minden csendőr, amikor szolgálatban van, magával viszi.

XIV. Az elkövetett súlyosabb bűncselekmények kiderített büntetettek és a tönkretett (eltulajdonított) javak (tulajdon) áttekintése.

(6. sz. minta.)

1. Hogy minden őrs tudja azt, milyen bűncselekmények után kell még nyomozni, hogy a feljebbvalók a portyázás alkalmával meggyőződhesse a közbiztonsági szolgálatról, minden őrsön »Az elkövetett súlyosabb bűncselekményekről, kiderített (eltulajdonított) javak áttekintése« vezetendő.

Ezen áttekintés a csendőrökre vonatkozó adatok fellejlesztésére szolgál, akik a büntetettek felfedezésében kitűntették magukat.

Hogy az áttekintés hogyan vezetetik, a mintából megállapítható. Ebbe az áttekintésbe bevezettetnek a büntettek és az 50 dinár vagy nagyobb értékű lopások.

XV. Az átvonulók jegyzéke.

(7. sz. minta.)

1. Ebbe a jegyzékbe bevezettetnek mindazok a csendőrök, akik nem az illető őrsre valók, hanem vidékről jöttek abba a helységbe akár szolgálati, akár magánügyben.

2. Ebbe a jegyzékbe más fegyvernembeli katonák is bejegyeztetnek, ha az illető helységben nincsen semmiféle katonai egység, azaz ha nincsen állomásparancsnokság.

3. Ide bejegyeztetnek azok a csendőrök is, akik az őrsre vagy az őrskörletbe összpontosítás végett jönnek.

4. Minden csendőrnél, amikor megérkezik és elindul, az őrzési lapra vagy a menetlevélre az érkezést és az őrsről való elindulást fel kell jegyezni, aminek az átvonulók jegyzékében történt bejegyzéssel egyeznie kell.

Hogy az átutazók jegyzékbe hogyan vezetetik, a minta mutatja.

XVI. Kézbesítési könyv.

1. Ez a könyv az ügyiratok és táviratok elküldésére szolgál: a postára vagy valamely más állami vagy községi hatósághoz helyben.

2. Ezt a könyvet a századparancsnok hitelesíti, megjelölve, hogy hány oldala van.

A lapok háromszinű zsineggel vannak átfűzve, melynek végeire a század pecsétjét kell tenni.

XVII. Gyengélkedő könyv.

Minden őrs vezeti ezt a könyvet. Ide bejegyeztetnek mindazok a csendőrök, akik 24 vagy több órán át beteges.

Ezeket a könyveket a századparancsnok irattárában őrizi. Ez a könyv a szolgálati szabályzat I. része szerint vezetetik.

XVIII. Postaátvételi könyv.

Ez a könyv arra szolgál, hogy ezzel vétessék át vagy küldessék posta útján minden pénz és értékkel bíró tárgy a csendőrök részére, akár államiak azok, akár magántermészetűek. Ezt a könyvet a dandárparancsnok hitelesíti. Az állomásparancsnok személyesen vezeti.

XIX. Értékesítési könyv.

Hogy hogyan vezetetik, azt a csendőrszolgálat teljesítéséről szóló szabályzat IV. része írja elő.

XX. Minősítvényi lapok.

1. Az örs- és szakasparancsnokok az alárendelt csendőrökről minősítvényi lapokat vezetnek.

2. A minősítvényi lapok tartalma a következő: adatok a főjegyzékből (anyakönyvi), a büntetési jegyzőkönyv kivonata és röviden a csendőrök minősítése.

3. E célból a századparancsnok a főjegyzék (anyakönyvi) másolatát, a büntetési jegyzőkönyv kivonatát és alárendelt csendőreinek osztályzatát a szakasparancsnoknak küldi meg, ez pedig az örsök parancsnokainak küldi meg lemásolás végett (a próbacsendőrökről az első elméleti kiképzés után).

4. Az örsök és szakaszok parancsnokai időközönként kitöltik ezeket a lapokat, amikor személyesen osztályozzák embereiknek képességeit és erkölcsi magaviseletét.

5. Amikor a minősítvényi lap tele van, ujjal kell felcserélni.

6. Athelyezés alkalmával ezek a minősítvényi lapok az illető új örsnek (illetve egységnek) küldetnek meg.

7. Az örsökön ezeket a lapokat mint bizalmasakat lezárt asztalfiókban tartják, kemény kötésben, ABC-sorrendben elhelyezve. Az örsparancsnok minősítvényi lapja külön borítékban a szakasparancsnok vagy pedig az örsöt szemlélő valamely más előjáró pecsétje alatt őriztetik.

XXI. Igazolvány a csendőrlegénység számára.

1. Az összes csendőrök és a csendőrségi altisztek a századparancsnoktól »Igazolványt« kapnak.

2. Ez az igazolvány személyük igazolására szolgál. Ez állandó fontossággal bír, azért a csendőrnek azt mindig magával kell vinnie.

3. Amikor valakit a szolgálatból elbocsátanak, az igazolványt elveszik tőle és megsemmisítik.

XXII. A rendeletek könyve.

Ebben a könyvben az összes előjáró- és hivatalos hatóságok írásbeli rendeletei őriztetnek, melyeket az örs kap.

XXIII. A szolgálati könyvmásolat és annak vezetése.

1. A szolgálati könyvet minden hónap 1—5, 6—10, 11—15, 16—20, 21—25 és 26-tól a hó végéig, vagyis minden öt napon le kell másolni egy nyomtatott ivre, melynek szolgálati könyvformája van.

Az »átvitel« és »összesen« nem másolandó le.

Ha öt napról szóló bevezetés nem másolható le egészen egy nyomtatott mintán, a másikon kell folytatni.

A másolatot 5, 10, 15, 20, 25. és a hónap utolsó napjáról kell keltezni. Az örsparancsnok mindegyik másolatot aláírásával hitelesíti és a hónap utolsó napjainak másolatán az összes szolgálati órák összegét tünteti fel.

2. Ehhez a másolathoz csatoltnak: az összes jelentések, fogalmazványok, kivonatok vagy eredeti felhívások, melyek az iktatókönyvbe be vannak vezetve s amelyeknek száma ugyanezen másolat jegyzetében meg van jelölve. Ilyen módon a szolgálati könyv másolata és a csatolt ügydarabok együttvéve az örs munkájának áttekintését adják.

3. A közbiztonsági szolgálatra (nyomozások, felhívások, körözések stb.) vonatkozó ügydarabok, melyek nem kívánnak meg külön járórt és ilyen módon a másolatban nincsenek megjelölve, a másolathoz csatoltnak, de külön.

4. A »szolgálati könyv« így elkészített másolatát a szakasparancsnoknak kell felterjeszteni.

5. A régebbi jelentések fogalmazványai, melyeket a szakasparancsnok már átnézett és amelyek nem csatoltnak újra a »Szolgálati könyv« másolatához, kivéve azt az esetet, ha a járőr ugyanabban az ügyben olyan új adatokat tudott meg, amelyek az eredeti jelentést kiegészítik.

TÁROGATÓ

a legkönnyebb fúvóhangszer! Saját találmány! Óvakodás utánzatoktól! mert mind melyek nem gyáramból erednek, silány, külföldön készült utánzatok. Hegedük, Trombiták, Harmonika és az összes hangszerek és hurok legfinomabb kivitelben szállítja az

ELSŐ MAGYAR HANGSZERGYÁR

STOWASSER kir. udvari szállító

Budapest, II., Lánchíd u. 5.

Kivánatra árjegyzék bérmentve.

Az egyedüli magyar hangszergyár az országban, Csendőröknek kedvezményes részletfizetéssel!

SÁRGA JÁNOS
CS. és KIR. UDV. SZÁLLÍTÓ
ÉKSZERÉSZ, ÓRÁS, MŰTÖVŐS
ALAPITVA: 1895. - KOLOZSVÁR
BUDAPEST, IV., KIGYÓ-Ú. 5. KLOTILD. PALOTA
Képes árjegyzék ingyen.

A CSENDŐRSÉGI LAPOKBAN

csak olyan teljesen megbízható cégek hirdeléseit közöljük, amelyektől olvasóink bizalommal vásárolhatnak. Annak a cégnek a hirdetését, amely ellen a legkisebb jogos kifogás merül fel, azonnal töröljük, miért is kérjük olvasóinkat, hogy minden felmerült panaszt velünk közölni sziveskedjenek.

SZENTKÉPEK. és mindenféle festmények részletre is kaphatók.
KÉPKERETEK EDELMANNÁL VIII, József-kt 35.

Több mint 33 év óta a világot uraló ered. angol

The Champion kerékpárokat

Elsőrangú Central, Bobbin súlyesztős varrógépeket 20—24 pengős havi részletre. Eredeti Motobécane francia motorkerékpárokat 840 pengőért előnyös részletre.

kerékpáralkatrészeket láncot, pedált, nagybani, eredeti gyári árban nyergeket

külső gummikát 6.50, belsőket 2.10 pengőtől. — Kerékpárok 132 P.-től feljebb.

LÁNG JAKAB ÉS FIA kerékpár- és varrógépnagykereskedők

Magyarország legnagyobb, legrégebb és legmegbízhatóbb kerékpár üzlete

Budapest, VIII., József-körút 41. szám.

Alapítva 1869-ben. Árjegyzék 1000 képpel ingyen, de kiemelendő miről kívánja.

3 pengős

heti részletfizetésre

varrógépek, kerékpárok, gramofonok

LENGYEL Jókai-utca 1. sz.

HEGEDŐ, VIOLA, CELLO és alkatrészel, kvintettista hangversenyhurok TÓTH, (KOMAROMY és TÓTH) művészhegedűépítőnél, IV., Kossuth Lajos-u. 10. Elsőrangú művészhegedűépítő műterem. Csere, vétel, becslés, művészi javítás, kedvező fizetési feltételek. Művészek és tanárok bevásárló helye. Általam épített hegedűn nagyszámú okl. hegedűművész és tanár hangversenyez. Saját érdekében kérjen díjtalan propektust.

6. Olyan felhívást, melyet több járőr végez, a szolgálati könyv azon másolatához csatolják, amely az illető ügyben eljárt járőr bevonulását tartalmazza. Ez azonban nem zárja ki, hogy egy felhívást szükség esetén nem lehet a magasabb parancsnoksághoz juttatni, mielőtt teljesítették.

7. Annak a jelentésnek, felhívásnak stb. iktató száma, mely az 5. és 6. pontok értelmében nem csatolódik a szolgálati könyv másolatához, a szolgálati könyvben színes ceruzával bekerítendő, hogy szembejűnjék.

8. A szakaszparancsnok a szolgálati könyv ezen másolatát és a csatolt ügydarabokat átvizsgálja s ilyen módon szerez tanúságot az örs munkájáról.

A csatolt iratokat a szakaszparancsnok 4—6 nap alatt az örsöknek visszaküldi, a szolgálati könyvek másolatait pedig összegyűjti és az irattárba helyezi.

9. Időről-időre a szakaszparancsnokok a szolgálati könyv ezen másolatait az ügydarabokkal együtt átvizsgálás céljából a századparancsnokhoz küldik. Ezen másolatokat átvizsgálás után a századparancsnok a szakaszparancsnoknak küldi megőrzésre, az összes csatolt iratokat pedig 10 napi határidőn belül az illető örsnek küldi vissza.

(Folytatjuk.)

TISZTIKASZINÓI HIREK

Tagsági igazolványok kiadása az 1929. évre. Az Orsz. Tiszti Kaszinó elnöksége, az 1929. évre érvényes tagsági igazolványokat mindazon tagjainak postán küldi meg, kik tagdíjait az 1929. év első negyedére befizették. A Kaszinó Elnöksége ezúton kéri fel a Gazdasági Hivatalokat arra, hogy az 1929. év első negyedére esedékes levonási jegyzékeket — az illető urak személyi adatainak, pontos lakcímének, tagsági számának stb. feltüntetésével — lehetőleg

december hó 20-áig oda eljuttassák. A tagsági igazolványokat — a névjegyzékek beérkezése után — az illető uraknak azonnal megküldik.

Mikulás Színház az Országos Tiszti Kaszinóban 1928. évi december hó 8-án. Műsor: *Rákosi Szidi beszéde a gyermekekhez.* 1. Prológ, mondja Babós Évi. 2. Erdélyi Edit táncol. 3. Gyuri esete a beszélőgéppel, Irta: Székely István. 4. Hüvelyk Matyi viszontagságai az Éhesek birodalmában. Bohózat. Irta: Balla Kálmán. *10 perc szünet.* S. Lilly bizonyítványa. Irta: R. Nagy György. 6. Laczika a Meseországban. Mesejáték 2 képből. Irták: dr. Bohdaneczky Aladár és dr. Szegő Arnold. Zenéjét: Róbert Erzsébet. 7. Soproni Lilly (a Városi Színház tagja) hindu tánca. 8. *Mikulás bácsi* lejön a nézőtérre és megkérdezi a mamákat és papákat, hogy ki volt a jó gyermek és ki a rossz? Ki mit érdemel. — *Utána a kis diszteremben este 11 óráig gyermektánc.* Belépés: Kaszinótagok tagsági igazolványai, azok családtagjai családi (jóléti) igazolványai felmutatása ellenében 1 pengőért válthatják meg kedvezményes féláru beléptijegyeiket. Ezen estélyre, helyszüke miatt, meghívók nem adatnak ki. Hozzá tartozók és vendégek csakis kaszinótag társaságában léphetnek be, avagy úgy, ha belépőjegyeiket kaszinótag váltotta meg. Tagsági vagy családi igazolvánnyal el nem látottak személyenként, kivétel nélkül, 2 pengő beléptidíjat fizetnek. Páholy vagy pamlagülések elfoglalására kaszinótag tagsági igazolványának felmutatása ellenében, díjtalanul léphet be. (Ez utóbbi kedvezmény jóléti igazolvánnyal ellátottakra nem vonatkozik.) A belépésnél a Mikulás bácsi minden gyermeket megajándékoz. A belépésnél a jegyellenőröknek — a belépőjegy kivül — az igazolványok is személyesen mutatandók fel. Az estély kezdete: délután 6 órakor, vége este 11 órakor. A műsor kezdete: este fél 7 órakor, vége fél 9 órakor. A műsort részletesebben a december havi »Tájékoztató«-ban közöljük. A nagy érdeklődésre való tekintettel a jegyek kiárusítását elővételben már megkezdtek

Csendőrségi szállító!

Khaki posztó, Loden, szintartó gyapju, a legerősebb strapára, méterje	— — — — —	16.80 P
Ugyanaz „Herkules Loden“ minőségben	— — — — —	19.50 „
Khaki kammgarn, szintartó, tiszta gyapju	— — — — —	18.50 „
Ugyanaz extra finomban	— — — — —	25.60 „
Csendőrkalap-toll, valódi kakastoll, csak dupla, dus kivitelen van raktáron, tollforgókkal együtt		8.80 „

a 39 év óta fennálló és a csendőrségnél elismert

M Á R E R

egyenruházati intézetében

Budapest, VIII., Baross-tér 9.

a Keleti p.-udvar érkező oldalán, a Baross-szoborral szemben.

Telefon: József 321—78.

FIGYELEM! A legmesszebbmenő fizetési feltételek! Egyenruha-szabóságom és sapkaműhelyem a helyszínen személyes szakképzett vezetésem mellett működik.

OPERA

RUHÁZATI VÁLLALAT

**BUDAPEST, ANDRÁSSY-UT 20. SZ.
AZ OPERA MELLETT.**

Férfi és női ruházati cikkek, vásznak, selymek, fehérneműek, szőnyegek a csendőrség tagjainak készpénzárban,
8 havi részletfizetésre

Ugyanilyen feltételek mellett árusítunk: vas- és rézagyakat, gyermekkocsit, sodronybetétet, matracot stb.

KIVÁNATRA ÁRJEGYZÉKET KÜLDÜNK!

és saját érdekében figyelmeztetjük a közönséget, hogy jegyeiket idejekorán váltsák meg.

Kaszinótagok jegyelővétele. Azon kaszinótagok részére, kik délelőtti hivatalos elfoglaltságuk miatt a Kaszinó elővételi pénztáránál mozi-, színházi-, estély- stb. jegyeiket meg nem válthatják, ezentúl hétfőn délutánonként 5-től 7 óráig az »Elővételi pénztár« nyitva lesz. Ezen alkalommal csakis kaszinótagok válthatnak elővételben jegyeiket.

Vigalmi hírek. Az 1928—29. évi idényben rendezendő estélyek sorrendje: 1. *Mikulás-gyermekestély.* 1928. évi dec. hó 8-án, szombaton. 2. *Szilveszter-estély.* 1928. évi december hó 31-én, hétfőn. 3. *Jelmez-bál.* 1929. évi február hó 9-én, szombaton. Meghívókkal jelmez kívánatos, de nem kötelező. 4. *Hangverseny.* 1929. évi március hó 2-án, szombaton. Kizárólag kaszinótagok és azok családtagjainak. 5. *Szombati családi táncösszejövetelek.* 1929. évi január hó 5-től kezdődőleg szombatonként, műkedvelői előadásokkal és a műsor-számok közötti szünetben tánccal. 6. *Színházi estélyek.* Időnként szombati napokon. A Kaszinó »Tájékoztató« füzetek több felvilágosítást tartalmaznak. (Kaphatók a Kaszinó személyzeténél.)

HIREK

Levizsgáztak a szombathelyi őrsparancsnokképző iskola hallgatói. A szombathelyi őrsparancsnokképző iskolában f. évi február hó 6-án megkezdett tanfolyam f. évi november hó 23-án diszes és igen jól sikerült vizsga keretében véget ért. A vizsgára 9 órakor érkezett meg *Schill Ferenc* tábornok, a m. kir. csendőrség felügyelője, akit a zászlóaljba alakult legénység diszozlopvonalára élén az iskola parancs-

noka, *Schikk Lénárt* őrnagy fogadott jelentkezésével. Néhány perc múlva megtörtént *Shvoy István* altábornagy, szombathelyi honvéd vegyesdandárparancsnok fogadása is s az iskola hallgatói századokban mutatták be a katonai gyakorlatokat. A vizsga eme részét 10 órakor diszmenet fejezte be, utána *Schill Ferenc* tábornok elnökletével kezdetét vette az elméleti vizsga, amely 13 óráig tartott. A vizsgázók feleletein, a biztos és alapos tudáson, amit a hallgatók felmutattak, a megjelent előkelő vendégek meglepődtek. Jelen voltak: *Shvoy István* altábornagy, vegyesdandárparancsnok, *Ghiczy Miklós* tábornok, a szombathelyi vámörkerület parancsnoka, *Fischer József* tábornok, a belügyminisztérium VI. c. osztályának vezetője, *monostori Erreth Aladár* ezredes, a m. kir. csendőrség felügyelőjének helyettese, *Schönherr Károly* ezredes, a belügyminisztérium VI. b. osztályának vezetője, *Lózsa Jenő* ezredes, a székesfehérvári kerület parancsnoka, *Szopkó Győző* ezredes, szombathelyi kerületi parancsnok a kerület tisztikarának képviselőivel, *Buday Andor* alvezredes, a székesfehérvári kerület helyettes parancsnoka, *Darányi Ferenc*, Vas megye főispánja, *Lingauer Albin* szombathelyi országgyűlési képviselő, *Ferenczy Tibor* szombathelyi rendőrkerületi főkapitány, *Kovács Lajos* kir. ügyész, *Ujváry Kálmán* szombathelyi helyettes polgármester, *Oroszlány Endre* rendőrtanácsos, *Hertelendy Kálmán* vármegyei II-od főjegyző.

A vizsga befejezése után a hallgatók a földszinti folyosón állottak fel, ugyanott gyülekeztek a vendégek is. *Szopkó Győző* ezredes a tanfolyam immár levizsgázott 159 hallgatóját f. évi december 1-ével tiszthelyettesekké léptette elő. Majd *Schill Ferenc* tábornok intézett buzdító beszédet az új tiszthelyettesekhez a csendőr hazafiasságát, kötelesség-tudását és az Államfő iránt való hűségét kötve azoknak

Csendőrségi és más egyenruhák és polgári öltönyök

részletre!

Nagy Kálmán

a Kossuth Lajos-utcai
templommal szemben.

Ferenciek-tere 2, félemelet

Nagy választék angol szövetekben.

A m. kir. csendőrség tisztí és allisztí-karának állandó bevásárlási helye!

SZŐNYEG.

Valódi perzsa, szmirna, valamint valódi angol, (védjeggyel ellátva) torontáli s egyéb ebédő- és futószőnyegek, legfinomabb függönyök, paplanok s takarók **legolcsóbb bevásárlási forrása.**

Valódi „Deutscher Perser“ védjegyű német perzsák.

Fizetési könnyítések!

Alapítva 1906-ban.

Kirakataimat saját érdekében tekintse meg!

SCHILLINGER BÉLA Budapest, VI., Teréz-körút 15.

15. számú nagy árjegyzék ingyen és bérmentve.

HOSER VIKTOR 108 éves óra-üzlete

BUDAPEST, Tabán, Apród ucca 3. sz.

Telefon: Aut. 531—39.

Ajánlja dús raktárát 10% engedménnyel a magyar királyi csendőrség részére. — Javításokat is vállal.

HORVÁTH ENDRE

órás és ékszer kereskedő
SZÉKESFEHÉRVÁR
Kossuth-utca 8 szám.

Svájci gyártmányú csendőrségi strapa és díszorák. Arany és ezüst ékszerek, hangszerek, zongorák, látszerek dús raktára.

CSENDŐRSÉGNEK ELŐNYÖS FIZETÉSI FELTÉTELEK.

Avilág legjohh hangszerei: hegedű, zongora, harmonika, harmónium, gramofon sth.

Reményi Mihálynál
Budapest, VI., Király-u. 58—60

Csendőröknek kivételes részletfizetési kedvezmény.

Minden hangszerről külön-külön árjegyzék díjmentes.

lelkére. Példaként a csendőrmártirokat állította a szemük elé, akik életük feláldozása árán is kitartottak az alkotmány és az esküvel fogadott kötelesség mellett. Befejezésül a magyar Hiszekegy hangzott el s az új tiszthelyettesek fogadalmat tettek, hogy a mártírok példája fog szemük előtt lebegni.

Örömmel számolunk itt be a sikeres vizsgáról, mint a testület erősödésének, haladásának egyik újabb bizonyosságáról. Mi is arra kérjük új tiszthelyettes bajtársainkat, hogy vigyék ki magukkal az életbe, a gyakorlati szolgálatba azt, amit az iskolában beléjük oltottak: a kötelességtudást, szorgalmat, a becsületes munkát és az igaz magyar szívet. Egy megcsonkított, de életrekelő ország sorsa, jövője terén rájuk nagy hivatás vár, szívből kívánjuk nekik, hogy nyugodt és tiszta lelkiismerettel tekinthessenek majdan vissza a biztatónan induló szolgálati életükre.

A vizsgát tiszta kitünő eredménnyel tették le a következők: vitéz Vágó János th., IV. ker., Kulcsár Imre törm., VI. ker., Benkő Lőrinc örm., II. ker., Kolozsvári Gyula örm., III. ker., Kun Miklós örm., VI. ker., Sipöcz Viktor örm., IV. ker., Kiss Gyula I. örm., V. ker., Tóth János I. örm., III. ker. és Mádi György örm., V. ker. Kitünő végeredménnyel vizsgáztak: Dobri József örm., II. ker., Forheimesz Károly örm., II. ker., vitéz Szabó Imre örm., II. ker., Dági Lajos örm., V. ker., Szabó Károly I. örm., II. ker., Nyisztor József örm., VI. ker., Ács Domokos örm., I. ker., Jentetics István örm., IV. ker., Nagy János II. örm., I. ker., Szciranka István örm., VII. ker., Balázs András örm., VI. ker., vitéz Nyitrai István örm., II. ker., Vörösmarti József örm., II. ker., Molnár István II. örm., II. ker., Veszelovszky János örm., V. ker., Pásti Lajos örm., VI. ker., Nagy István II. örm., VI. ker., Szórádi János örm., II. ker., Szalai István I. örm., III. ker., Horváth Lajos örm., II. ker., Tari András örm., V. ker., Lénárd Áron örm., VII. ker.

A kihágások kézikönyve. Dr. Élthes Gyulának kihágási kézikönyve, amely elsősorban a csendőrség részére készült

és amelyet a belügyminiszter a csendőrség használatára alkalmasnak talált és engedélyezett, a csendőrség körében már meglehetősen elterjedt. A szerző többoldalról megnyilvánult óhajására ezúton hozza a testület tagjainak tudomására, hogy az eddigi 4, illetőleg 5 pengős kedvezményes ár fentartása mellett a megrendelőknek két havi, nagyobb tételnél három havi részletfizetési kedvezményt is nyújt és azok beküldésére befizetési lapokat ad. Megrendelhető szerzőnél: Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 35., III. 8.

Dicséret. A m. kir. pécsi IV. kerület parancsnoka Takler József örmestert, mert három éven át Kormányzó ur Ófőméltósága legmagasabb személyének biztonsága érdekében a különleges és felelősségteljes őrszolgálat teljesítésénél példás magaviseletet és buzgalmat tanusított, — dicsérő okirattal látta el.

Előléptek: A m. kir. budapesti I. kerületben törzsőrmesterré: Göröcs Péter, Seres János és Kanna István őrmesterek. — Örmesterré: Pongó Sándor, Borbély János, Szabó Lajos II., Terjék Balázs, T. Kovács Sándor, Lipcsei Ferenc, Fodor Lajos, Takács János, Juhász Károly, Kepes János és Bujáki Ferenc csendőrök. — A m. kir. székesfehérvári II. kerületben törzsőrmesterré: Réger György, Ruip Kálmán és vitéz Kerényi Béla őrmesterek. — Örmesterré: Puha Ferenc, Tóth Géza I., Kervári Sándor, Sóki István, Bakó István és Szakács Lajos csendőrök. — A m. kir. szombathelyi III. kerületben őrmesterré: Husz János, Rajki József, Pálfi János, Nagy János II., Takács Ferenc, Gaál Pál, Szabó Gábor, Tarsoly Károly, Szabó Géza, Paizs Károly, Vitai Pál és Farkas Vilmos csendőrök. — A m. kir. pécsi IV. kerületben törzsőrmesterré: Mestyán János, Szegedi Imre, Nyers László, Horváth Lajos II. és vitéz Tóth János III. őrmesterek. — Örmesterré: Balogh Péter, Tóth János VIII., Pesti István II., Tüske József, Bárdos János, Laskai József, Balázs Máté, Ambrus György, Pintér János III., Kiss Imre, Danicz Ferenc, Paszterkó József, Kocsis Antal, Molnár József II., Ruper István, Nagy Lajos VI. és Turcsics József

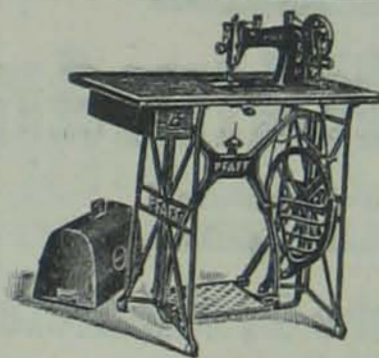

ÓRÁK, ÉKSZEREK

Tiszteknek és altiszteknek
kedvező fizetési feltételek

TAUB Budapest, Rákóczi út 90.

(Közvetlen a Keleti pályaudvarnál.)

PFÄFF

a legjobb varrógép

Herbster Károly

BUDAPEST, VII., Károly körút 9. sz.

Legrégibb varrógép és kerékpár szaküzlet.

SZENTRÓKUS

LÁBSÓSFÜRDŐ HATÁSA

Ha a lábai fájnak, oldjon fel ma este csekély mennyiségű Szent Rókus-lábsót egy lavór jó meleg vízben és áztassa lábait vagy 10 percig. Ezen idő múlva a kínzó égető érzések, feltörések, a láb zsibbadtsága egy csapásra megszűnnek. Elmulasztja a fájdalmakat, melyeket a cipő szorítása okoz. Hosszabb áztatás megpuhítja a tyukszemeket és bőrkeményedéseket annyira, hogy azok kés vagy borotva nélkül eltávolíthatók. — A Szent Rókus-lábsósfürdő csodálatosan megedzi az érzékeny lábakat és tökéletesen rendbe hozza úgy, hogy gyalogolhat, amennyit akar, vagy állhat egy helyben a fáradság vagy fájdalom legcsekélyebb érzése nélkül. Egy nagy csomag Szent Rókus-lábsó ára 1 pengő 28 fillér. Kapható minden gyógyszerertárban. Ha valahol nem kapná, forduljon a budapesti Szent Rókus gyógyszerertárhoz, VII. ker., Rákóczi-ut 70.

csendőrök. — A m. kir. debreceni VI. kerületben törzsörmes-
térre: Sipos János, Viznyiczki György, Rácz Balázs, Ferenczi
Sándor, Pásti Lajos, vitéz Jenei István, Frenyó József,
Márton Bálint, Lörincz Zsigmond és Pintyó András örmes-
terek. — Örmesterré: Dede Márton, Pásztor Gyula, Kádár
László, Csicsi Ferenc, Birta Miklós és Jakab Bernát csend-
őrök. — A m. kir. miskolci VII. kerületben törzsörmes-
térre: Csákány József, Sebő József, Balázs János, Göz Lajos,
Molnár János, Tamás István, Pich József és Gulyás Sándor
örmesterek. — Örmesterré: Benei János, Joó Bernát, Kádár
János, Kövi László, Molnár Péter, Zay Gábor, Pál Sándor,
Balogh Ferenc I., Cseh János, Lukács Lajos, Nagy Kristóf,
Nagy Bertalan, Nagyfejeő János, Simon Benedek, Szembráto-
vics József, Agócs Dezső, Mizsó Lajos, Tóth József III.,
Farkas István, Majoros Miklós, Görcsös Pál, K. Molnár
József, Mészáros József, vitéz Nagy János III. és Rózsa
János csendőrök.

Házasságot kötöttek: Simonyi és varsányi *Simonyi József*
főhadnagy *Nemessányi Mária* urhölgygel, *Nemessányi Lajos*
ny. ezredes leányával Miskolcon. A m. kir. budapesti I.
kerületben *Pál György* tiszthelyettes özv. *Mészáros Jánosné*
szül. *Mihály Idával* Budapesten; *Pap Ferenc* törzsörmes-
ter *Sáska Máriával* Bugyin; *Kozma Mihály* II. oszt. altiszt
Komlósi Ceciliával Budapesten; *Mészáros János* II. oszt.
altiszt *Broszka Emiliával* Budapesten; *Gadó Sámuel* törzs-
örmes-ter *Gadó Annával* Pestszentlőrincen; *Szabó Lajos* II.
oszt. altiszt *Zákány Juliannával* Hajduböszörményben. A m.
kir. szombathelyi III. kerületben *Czippán József* tiszthelyettes
Ács Idával Kövágóörsön (Zala m.); *Beczök József* örmester
Jagodics Máriával Köszegszerdahelyen (Vas m.). A m. kir.
pécsi IV. kerületben *Bató Elemér* örmester *Hall Juliannával*
Vizváron; *Németh Imre* I. örmester *Tóth Gizellával* Bönyrét-
alapon; *Nagy László* örmester *Surányi Rozáliával* Körös-
hegyen; *Sifter Ferenc* örmester *Nagyfi Erzsébettel* Nagy-
szakácsiban. A m. kir. miskolci VII. kerületben *Campián*
Vazul törzsörmes-ter *Vida Anna* özvegygel Diósgyőrben;
Györki Frigyes törzsörmes-ter *T. Csépany Máriával* Gyön-
gyösön; *Kail Sebestyén* törzsörmes-ter *Sántha Ilona* özvegygel
Felsődobszán.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Olvasóink szíves fig elmébe!

Cikket nemcsak a csendőrség tagjaitól, hanem bár-
kitől elfogadunk s azt közlés esetén megfelelően hono-
ráljuk. A lapunkban megjelent közlemények tulajdon-
jogát fenntartjuk, azokat tehát beleegyezésünk nélkül
nem szabad utánnyomatni. — Kéziratokat nem adunk
vissza. A közleményeket kérjük az ivnek csak az egyik
oldalára, félhasábosan és írógéppel vagy könnyen olvas-
ható írással írni. Kéziratok sorsáról csak a szerkesz-
tői üzenetek között adunk választ, azért kérjük mindig
megírni, hogy milyen jelige alatt válaszoljunk. — A szer-
kesztői üzenetekben mindenkinek válaszolunk, levelet
nem írunk. Jeligéül kérjük kisebb helységek neveit vá-
lasztani, mert az azonos jeligékből származó félreérté-
seket csak így lehet elkerülni. Ha jelige nincsen meg-
jelölve, az érdekelt nevének kezdőbetűit és az állomás-
helyét használjuk jelige gyanánt. Közérdekű kérdé-
sekre a „Csendőr Lekszikon“ rovatban válaszolunk.
Előfizetni csak legalább félévre lehet. A csendőrség
tényleges és nyugállománya legénységi egyénei az elő-
fizetési ár felét fizetik. Az előfizetéseket kérjük pontos-
san megújítani, mert a felszólítás költségét külön fel-
számítjuk. — A nekünk szánt pénzküldeményeket kér-
jük a Nemzeti Hitelintézet Budapest-krisztinavárosi fiók-
jának (Budapest I., Krisztina körút 141) 1672. számú
cekk számlájára befizetni, a csekkre pedig feljegyezni,
hogy a befizetés a Csendőrségi Lapok javára történt. —
A hozzánkintézett leveleket így kell címezni: „A Csendőr-
ségi Lapok szerkesztőségének, Budapest I. ker., Vár,
Országház utca 30. szám“.

Özvegy 1894. Olvassa el a f. évi 20. sz. Csendőrségi
Közlönyben megjelent 131.334/VI. b. 1928. sz. B. M. kör-
rendelet 10. pontjának 3. és 4. bekezdését, abból világosan
kiolvashatja, hogy az özvegyet a szanyi lakbér (VI. lak-
bérosztály) illeti meg. A hivatkozott számú Cs. K. 170. olda-
lán közölt kimutatásból összeg szerint is megállapíthatja
az özvegy lakbérét.

R. F. csendőr, Baja. Kölcsönös áthelyezési kérelmeket
nem közlünk.

Remény. Még nem igényjogosult. Olvassa el lapunk f.
évi 9. számában közölt 48. sz. lekszikon kérdésre adott
válaszunkat, az ott közölt alapján kiszámíthatja, mikor
lesz igényjogosult.

Fényképezőgépek

prizmás látcsövek

6—12 hónapig terjedhető részlet-
fizetésre készpénzáron, ellenőriz-
hető eredeti gyári árjegyzék szerint.

HATSCHEK és FARKAS
optikai és fényképezési szaküzlet

BUDAPEST, IV., Károly-körút 26. szám.
Fiók: VI., Andrássy-ut 31. (Nagymező-u. sarok.)

Kérjen árajánlatot!

Világceg: Sferberg

királyi hangszergyár BUDAPEST

Rákóczi út 60. — Képes árjegyzék ingyen

A MÁV. és a csendőrség hivatalos szállítója

világhírű THE WHITWORTH kerékpárok

csendőröknek 16 pengő havi részletre. Kerékpár alkat-
részek, lánc, pedál stb. gyári áron, külsők P. 680-tól,
belső P. 210-től. Új kerékpárok 135 pengőtől kezdve.
LANG IMRE műszerész-mester, kerékpár és svermekkocsi
gyári raktára. Budapest, Teréz-krt. 3. (sarok üzlet). Árjegyzék 950 képpel ingyen

Ne ügynök utján vegyen.

6—8—10 havi folyószámlahitelre

szalonok, szalngarnitúrák matracok, paplanok,

szőnyegek, sodronyok vasbutorok elsőrendű kivitelben
Budapest, Ráday-ucca 38. szám, kárpitos mesternél

Saját készítményű

BÚTORAIMAT

matmentességgel engedélyezek. **MÜLLER LAJOS** bútorgyáros Dohány-u. 37

Gyári telefon: 980—95.

—o— Mintaraktár telefon: J. 373-18.

IRÓGÉPEK

Remington, Royal, Underwood, Adler, Smith, Ideal,
uztazó és egyéb rendszerű a m. kir. csendőrség állományába tartozóknak havi
20—40 pengős részletre készpénzáron garanciával. — Szakszerű javítóműhely.

„ENERGIA“ írógépzület, Alkotmány-u. 31. (Vilmos császár-út sarokház) Kérjen ajánlatot. Telefon: Aut. 141-05

Vita tárgya. Ebben az esetben a napidíjat nem kaphatja vissza.

Old. Válaszadás után a hozzánk érkezett leveleket kivétel nélkül megsemmisítjük, így tettünk az ön levelével is. Irja meg az ügy részleteit azokkal a pótló adatokkal együtt, amelyeket a november 16-án kelt levelében küldött be.

T. M., Rózsaszentmárton. Olvassa el lapunk f. évi 20. számában »Sz. L. nyugdíjas« jeligére küldött üzenetünket. Ezzel a kérdéssel kapcsolatban talál továbbá választ lapunk f. évi 25. számában »Messzelátó« jelige alatt.

Diósjenői örs. 1., 2. A bünjeleket a járőrnek a Szut. 444. pont a) alpontja és a Szut. 445. pont a) alpontja alapján mindkét esetben őrizetbe kell vennie. 3. Olvassa el lapunk f. évi 24. számában »Alpár« jeligére küldött üzenetünk 2. pontját.

Tiszthelyettes. Természetes, hogy a fizetés azonos a rendeletben tárgyalt jövedelemmel. Amint a gazdálkodó embernek a föld fizet a munkájáért s az a jövedelme, az állami alkalmazottaknak a kincstár fizet a munkájukért s ez a fizetés a jövedelmük. Szinte hihetetlen, hogy ezt az arra valóban illetékes tényező önnel meg ne tudta volna mondani. Az ön fizetése, vagyis jövedelme nagyon is túlhaladja a rendeletben megállapított minimumot s így több, mint bizonyos, hogy a kérvénye kedvező elintézését nem nyerne, ha bunyujtaná. Annyi a koldusszegény igényjogosult, hogy még azoknak is csak egy részén tudnak segíteni s ez a segítség is bizony nagyon szegényes lesz. Higyje el, hogy azok, akik megfelelnek ezeknek a szomorú feltételeknek, nagyon szívesen cserélnének önnél jóval kisebb jövedelmű emberrel is és nagy örömmel mondanának le arról a kétes értékű jogukról, hogy a rendelet feltételeinek megfelelően adhassák be a kérvényüket. Reméljük, lesznek még jobb viszonyok is és azok is jelentkezhetnek, akiket nem a nyomoruság ösztönöz és jogosít igényeik érvényesítésére. Örüljön neki, hogy a feltételeknek most — nem felel meg.

Nemes. Olvassa el lapunk következő számaiban és jeligék alatt megjelent üzeneteket: 1927/17. »Nemesség«, 1927/5., »Antracén«, 1926/17. »Feketehegy«, 1925/23. »Régi Világ«. Olvassa el azonkívül a Belügyi Közlöny 1924. évi 18. számában a 1052/1924. sz. vallás- és közoktatásügyi miniszteri körrendeletet, amely részletes utbaigazítást ad a nemességek igazolása tekintetében.

Tisza. Olvassa el lapunk 1925. évi 14. számában »E. érdeklődő« jelige alatt megjelent üzenetünket.

Jön a tél. Ha úgy van, amint azt a levelében írja (az 1. pontban), akkor csak az előjárók intézkedhetnek, a módja pedig annak, hogy az ügy az előjárók elé kerüljön: panasz. Örskihallgatáson. A 2. pontban foglaltakra vonatkozólag kihallgatáson kívül tehet jelentést örsparancsnokának.

Orsova. A feleségének igényjogosultsága lesz özvegyi nyugdíjra, mert a házasságkötés a férj tényleges szolgálati ideje alatt történt s egyébként is megvannak a kívánt feltételek.

Alpári örs. A nyugtázás mellett feladott postaküldeményekre vonatkozóan a Postaügyi Szabályzat 11. pontja a következőket írja elő: Állami (polgári és katonai), valamint vármegyei és községi, ugyyszintén egyházi hatóságok, hivatalok, parancsnokságok, intézmények és hivatalos közegek az általuk feladott ajánlott küldemények, postautalványok, a postautalvány maximális összegét meg nem haladó értékelevelék és csomagok feladását feladókönyvben, kiküldöttek pedig feladójegyzéken is nyugtáztathatják, mely a feladóvevényt pótolja. Ebből kitűnik az, hogy vagy feladóvevényt ad ki a postahivatal a feladott értékekről, vagy pedig a feladókönyvben ismeri el az átvételt, mindkettőre nem kötelezhető. A feladóvevényeket csak a csomagokról kell a gazdasági hivatalhoz felterjeszteni; a csomagok átvételét tehát ne ismertessék el a postafeladó könyvben, hanem kérjenek feladóvevényt. A postafeladó könyvben pedig »Az átvétel elismerése« rovatba azt kell bejegyezni, hogy a feladóvevény a gazdasági hivatalhoz felterjesztett.

Szebb jövő. 1. 1930 március 11-én. 2. Olvassa el lapunk f. évi 9. számában a 48. lekszikonkérdésre adott válaszunkat, ott minden adatot és alapot megtalál a kiszámításhoz. 3. A pénzügyörségnél töltött szolgálati idejét a nyugdíjába beszámítják. Megszakítása nincs, mert pontosan egy hónap telt el a két szolgálat között s a 31 napos hónapok is 30 napnak számítanak e tekintetben. Az igényjogosultság szempontjából azonban csak a katonai és a csendőrségi szolgálati idejét veszik figyelembe, a megszakításokra való tekintet nélkül. 4. Mindenesetre lesz, de a részletekre vonatkozólag nem tudunk felvilágosításokat adni. Majd megtudja szolgálati uton.

Látótető. Ez a kérdés most áll rendezés alatt. Jelenleg nem lehet levonni, de valószínűleg az lesz az újabb rendezés eredménye, hogy levonásokat fognak eszközölni. Hogy a tárgyalásokat mikor fejezik be erre vonatkozólag s mikor lép esetleg a megváltozott rendszer gyakorlatba, azt nem lehet tudni. Nem egyhamar, az valószínű.

Ózdi vasgyár. A jelenleg érvényes szabályok szerint a felülvizsgálaton szolgálatképtelennek talált csendőregénynek közül csak annak van végkielégítésre igénye, akinek legalább 4 év, 6 hó és 1 napi tényleges beszámítható szolgálati ideje van. Akinek beszámítható szolgálati ideje ezt az időt el nem éri, végkielégítést csak akkor kaphat, ha teljesen munka és keresetképtelen. Ha a csendőrség állományába nem tud visszajutni, kísérelje meg a felvételét a vámőrséghez, esetleg a honvédséghez.

„CORVIN“ BUTORCSARNOK

Részletre olcsón! Dohány-utca 39.

A közalkalmazottak bevásárlási forrása.

Előleg nélkül részletre sezlonok szőnyegek,
matracok, paplanok,

vasbutorok, szalongszalonok,
niturek, sezlontakarók

készpénzárban

Budapest, Magyar-ucca 8. sz., kárpitosműhelyben

BUTOR részletre olcsón VI., Budapest 3.
utca

Postások és rendőrség szállítója.

„Palace“ butorcsarnok BUDAPEST, VII,
DOHÁNY-U. 62.

Butor nagy választékban és csak jó minőségben!

A m. kir. csendőrség tagjainak kedvezm. árak és fizetési feltételek. Telefon J. 392-74

BUTOR-HITEL

készpénzárban. Évtizedek óta közismert butoráruházunkban hálósobák, ebédlők, uriszobák legkedvezőbb fizetési feltételek mellett „BOG-MIL“ Kereskedelmi Rt., ezelőtt Balázs kaphatók. „BOG-MIL“ és Társa butoráruház, Vilmos császár-ut 43. (saját ház.) Köztisztviselőknek külön kedvezmény.

BUTOR RÉSZLETRE

12—20 hónapra készpénzárban, megbízható minőségben. ROYAL butorcsarnok

VIII. kerület, Baross-utca 34 és 42. — Közalkalmazottak állandó szállítója.

Fehérbutorok

elsőtangu minőségben Havas asztalosmesternél IV., Semmelweis-utca 9 és VII., Rózsa-utca 20.

Fizetési kedvezmény.

Előleg nélkül hattól-tíz havi részletre

sezlonok, matracok, Bergere- és szalongszalonok, ebédlőszékek, átvétők, szőnyegek, paplanok, sodronyok, vaságyak

RÉVAI, VII. kerület, Wesselényi utca 10 szám.

Legény a gáton.

Regény

Írta: BARÉNYI FERENC

(34).

— Dehogy. A pópa.
 — Az oláh pópa?
 — Az.
 — Hát, hogy került össze az ezredes ur a pópával?
 — Ezen töprengtem már én is, — tanakodott Gál őrsvezető és mindketten mélyen elgondolkoztak. Azután Czauber őrmester vállat vont és egykedvűen mondotta.
 — Talán a főszolgabíró urnál találkoztak és a pópa szerénytelenül ráakasztotta magát az ezredes urra, hogy kocsin haza hozza.
 — Lehet, — válaszolta Gál őrsvezető és visszaült az íróasztalhoz. Mind a ketten szorgalmasan nekiláttak a munkának és ebédig zavartalanul dolgoztak.
 Délután Gál őrsvezetőnek elintézni valója akadt a község házában. Amikor dolgavégzetten a község házáról hazafelé tartott, az uton megint eszébe jutott Gruics meg a pópa. Ismét azon töprengett, hogy vajjon hogyan kerültek össze a főszolgabíró kocsijában. Elgondolkozva haladt az uton és csak nagysokára vette észre, hogy valaki kiabál utána.
 — Halló szép őrmester. Se nem látja, se nem hallja a szegény embert, olyan büszkén sétál.
 — Bocsásson meg Szilvia, — mentegetőzött Gál őrsvezető és fehér keztyűs kezét udvariasan a sapkája ernyőjéhez emelte. — Nagyon mélyen elgondolkoztam...
 — Kire gondolt olyan nagyon? — kérdezte Szilvia és mosolyogva nyujtotta a kezét. Gál őrsvezetőnek hirtelen ismét eszébe jutott Gruics meg a pópa. Egyszerre az az ötlete támadt, hogy megpróbálja, hátha Szilviából ügyesen kiszedheti, hogy hogyan került össze az apja Gruiccsal. Amíg gondolkodott folyton Szilvia kék szemébe nézett. Szilvia felfogta Gál őrsvezető tekintetét és nagyon melegen nézett vissza a tüzes fekete szemekbe, mert félreértette Gál őrsvezető hosszú és mély tekintetét. Szívét hevesen megdobogtatta a hiu feltevés, hogy bizonyára ő volt az, akire Gál őrsvezető olyan nagyon elmélyedve gondolt. Kacér pillantást vetett Gál őrsvezetőre.
 — Nem volna nehéz kitalálni, hogy kire gondolt a őrmester ur.
 — Sose fáradjon vele, Szilvia, mert ezt igazán nem találná ki, — állította Gál őrsvezető önkéntelenül is jelentős hangsúllyal és tekintetét megint belemélyesztette a rejtelmes kék szembe. Szilvia kéjesen megborzongott a lelkében már-már bizonyossággá váló gondolat gyönyörétől. Elfogódottan hallgatott. Mind hevesebben dobogó szívvvel várta, hogy a férfi megszólaljon. Biztosra vette, hogy most megvallja, hogy kire gondolt. Türelmetlenül várta Szilvia a boldogító vallomást. Gál őrsvezető végre megszólalt.
 — Előkelő udvarlója akadt Szilvia...
 Szilvia szórakozottan nézett le a földre.
 — Eddig, sajnos, még nem vettem észre, hogy udvarolt volna... inkább szinte csak én udvaroltam...
 — Ugyan? — szólt közbe Gál őrsvezető és gyanakodva nézte Szilviát. Egyszerre váratlanul azt kérdezte — És meddig marad?
 Szilvia csodálkozva huzta fel feketén ivelő szemöldökét és halkán felelte.
 — Remélem, hogy mindig itt marad.
 — Ugy-e? De nem tudom, hogy lehetséges-e?
 — Ezt maga tudhatja a legjobban, — válaszolta Szilvia meleg pillantással.

— Én? — csodálkozott Gál őrsvezető és kissé zavarba jött. — Nohát igen, igen. Dehát mégis érdekelt, hogy régi ismeretség vagy egészen új keletű?
 Szilvia felnevetett.
 — Pár hónapos.
 — Hol ismerkedett meg vele?
 — A postán.
 Gál őrsvezetőt meglepte a felelet. — De a kedves apja már előbb is ismerte?
 — Nem, apának én mutattam be, — felelte Szilvia nevetve.
 — Szóval akkor már mint régi ismerősök találkoztak ma a főszolgabíró urnál?
 Szilvia nagyot nézett és megállt.
 — Nem értem. Nem tudom, hogy honnan szedi ezt?
 — Láttam a főtisztelendő urat vele a főszolgabíró ur kocsiján...
 Szilvia idegesen vágott Gál őrsvezető szavába.
 — Dehát kiről beszél maga tulajdonképpen?
 — Gruics ezredes urról, — felelte Gál őrsvezető határozott hangon és mereven nézett Szilvia szemébe.
 Szilvia arca komorrá vált és haragos fény lobbant a szeméből. Valami bus lemondással halkán ismételte, — Gruics ezredes.
 — Igen, Gruics. Még maguknál van?
 — Dehogy. Már elment, — felelte bosszusan Szilvia és fátyolosodó szemével a földet nézte. Lehangozta Gál őrsvezető felelete, mert egészen mást várt. Gál őrsvezető figyelmét nem kerülte el Szilvia hangulatváltozása, de tévesen arra magyarázta, hogy Szilviát kellemetlenül érinti a Gruiccsal való összeköttetés kipattanása. Szeme felragyogott a reménytől, hogy még többet fog megtudni Szilviától és ragyogó tekintete hosszan, mélyen belemérett Szilvia kék szemébe. Szilvia nem tudta mire vélni a dolgot és töprengve állta Gál őrsvezető erős nézését. Felzaklatott lelke kétségbeesetten kapkodott a láthatatlan szál után, amellyel a rejtelmes csomót kibogozhatná. Hiusága egy hirtelen támadt ötletet vetett háborgó lelkébe. Arra gondolt, hogy Gál őrsvezetőt bizonyosan a féltékenység gyötri és ezért érdeklődik olyan nagyon Gruics felől. Mintha kinzó lidércnyomástól szabadult volna, megkönnyebülten fellélegzett. Diadalmasan kacagó szemmel nézett Gál őrsvezetőre.
 — Hát magát Gruics ezredes ur érdekli?
 — Ne értsen félre Szilvia, semmi különösebb okom sincs, csak a kíváncsiság...
 — Értem, — mondotta Szilvia különös hangsúllyal és öntelten mosolygott. Büszkén kiegyenesedve, ringó derékkal, szinte táncolva lépdelt Gál őrsvezető mellett.
 — Nos, hát akkor elmondok magának mindent, amit tudok és ami magát érdekli. Mert hát tudja, hogy én jóban akarok lenni a szép őrmesterrel, — erősítette Szilvia kacér pillantással simogatva Gál őrsvezetőt, aki feszülten figyelt rá. — Apa Berzánéknál találkozott Gruiccsal és együtt jöttek le kocsin. Nálunk ebédelt...
 — És udvarolt magának, — toldotta meg Gál őrsvezető nevetve. Szilvia komolyságot tettett.
 — Bizony, mit tagadjam, hevesen udvarolt. Nagyon kedves ember az ezredes ur. Szellemes, pompás csevegő, igazi világfi, — magasztalta Szilvia Gruiccsot és Gál őrsvezető felé fürkészett, hogy milyen hatást ért el Gruics dicséretével.
 — Dehát hogyan beszélgettek? Mert ha jól tudom, maga nem tud németül.
 Szilvia hivalkodóan mosolygott.
 — Franciául.
 — Persze, persze, — válaszolta Gál őrsvezető és elfoj-

totta magában az önkéntelenül feltörni készülő kacajt. Szilvia felsőbbre mosolyogva folytatta.

— Szóval Gruics ezredes ur nálunk ebédelt. Pompásan mulattunk, nagyon jól találta magát. Nagyon sajnálta, hogy csak rövid ideig maradhatott.

— Mikor ment el?

— Most mentek le a vasuthoz. Tudniillik apám és anyám is velem mentek.

— De csak nem mentek a kedves szülei is Bécsbe? — kérdezte Gál őrsvezető nevetve. Szilvia kacagott.

— Attól fél, hogy annyira beleszerettek Gruics ezredes urba? Nem, dehogy. Hanem tudja apáék már régóta készülődtek a városba és most aztán, hogy ilyen kedvező alkalom kínálkozott, megmondva őszintén, a potyakocsi, sietve éltek a kínálkozó alkalommal és beruccantak a városba. Holnap estére visszajönnek.

— Szóval egy napi árvaságra van ítélve Szilvia, — jegyezte meg Gál őrsvezető mosolyogva. — Nem fél majd egymagában?

Szilvia megállt. Egy gondolat villant át az agyán, attól egyszerre kigyulladt az arca, lángot vetett a szeme.

— Mit tagadjam, nagyon félek. Csendőr kellene a házhoz, akkor nem félnék. Különösen ha a szép őrmester őrizne. Vállalná?

Gál őrsvezető nevetve válaszolt.

— A példabeszéd azt mondja, hogy könnyebb egy zsák bolhát megőrizni, mint egy szép fehérszép.

— Nem azt kérdeztem, hanem, hogy maga elvállalná-e az őrzésemet?

— El, — felelte Gál őrsvezető gondolkodás nélkül.

Szilvia kíváncsi teste kéjesen nyújtózott. Szemében a győzelem diadaltüzeiben lángolva égett a buja szerelmi vágy. Bübajos mosollyal halkán suttogta.

— Jöjjön el este nyolc órakor hozzám. Várni fogom az ablaknál. Majd én meglátom, amikor jön és beeresztem a kisajtón. Nem látja meg senki csak jöjjön...

Szilvia igézőn nézett Gál őrsvezetőre. Rejtelmes szép szeme és csókra vágyó ajka mindent ígért. De beszédes szája még többet akart ígérni a megkívánt férficsókért. Biborpirosra vált az arca, duzzadó keble sebes hullámvázban idegesen vonaglott.

— Nem bánja meg, ha eljön. Valamit mondok majd, valamit...

— Mit?

Szilvia lehunyta a szemét és egész testében remegett.

— Elárulom magának a nagy titkot... — sugta halkán és ott hagyta Gál őrsvezetőt a keresztuton. Könnyed, táncoló léptekkel sietett lefele a keresztutcán a paplak felé. Vissza sem tekintett.

Gál őrsvezető elgondolkozva ment hazafelé. Amikor hazafelé Juli néni már éppen találta a vacsorát. Szótlanul ette meg a vacsoráját. Szüntelenül Szilvia járt az eszében. Arra gondolt, hogy nem éppen megvetendő ajánlat Szilvia felkínálkozása, hiszen Szilvia kíváncsi testü, nagyon szép leány.

— Jól kimelegedett az őrsvezető ur, — jegyezte meg Szelniczky. Gál őrsvezető akkor vette észre, hogy mint a forrongó láva, úgy tüzel az egész teste és az arca majd kicsattan a nagy forróságtól.

— Siettem, nehogy lekéssem a vacsorát, — felelte kurtán Gál őrsvezető és tovább gondolkozott s terelgetett. Egyszer csak gyanuja támadt, hátha Szilvia kelepcebe csalja. Nagyon valószínűtlen, hogy az apja meg az anyja is egyszerre elmentek volna Gruiccsal. Persze nyilvánvaló, hogy hazudott Szilvia, nincs egyedül otthon. Ki tudja, miféle

csapdát szánt neki. Lehet, hogy így akarná magát elvétenni. Azt már nem. Ebbe a csapdába nem ugrik.

Amint megette a vacsorát, rögtön felállt az asztaltól. Meghajtotta magát bajtársai előtt és bement az őrsirodába. Czauber őrmester éppen készülődött, hogy hazamenjen a lakására.

— Igazad volt, — fogadta Gál őrsvezetőt. — Jól láttad, valóban a pópa ült Gruics ezredes urral a főszolgabíró ur kocsijában.

— Honnan tudja őrmester ur?

— Borbolya mondta, hogy látta délután a főszolgabíró ur kocsiját a vasút felé haladni. A kocsiban Gruics ezredes ur ült, mellette a pópa felesége és a kis ülésen gubbasztott a pópa. Hát mit szólna ehhez?

— Nem tudom, — felelte Gál őrsvezető szórakozottan.

— Azt hiszem, mégis csak úgy volt, hogy a főszolgabíró urnál találkozhattak és a pópa ráakasztotta magát az ezredes urra. Kedvező alkalom volt, hogy potyakocsihoz jusson és ki is használta, még a feleségét is felrakta a kocsira. Biztosan a városba mentek.

— Lehet, — szölt Gál őrsvezető és meghajolva megfogta a feléje nyújtott kezét.

— Szervusz, jó éjszakát, — bucsuzott Czauber őrmester és kiment az ajtón. Gál őrsvezető gondolataival magára maradt. Nagyon melege volt. Kitárta az ablakot. Forró homlokának jól esett a hűs esti szél.

— Hát akkor ezek szerint Szilvia nem hazudott. A pópáék valóban elmentek. Szilvia egyedül van. Hátha mégse kelepce. Vajjon mit akarhat Szilvia? Mi lehet az a nagy titok, amit el akar árulni? Hátha az ami őt már napok óta emészt?

Gál őrsvezető elpirult. Önmaga előtt restelkedett. Ilyen módon hozzájutni egy rejtélyes eset megfejtéséhez. Ilyen áron? Hátha mindegy? A fő az eredmény. A cél szentesíti az eszközt.

Az órára pillantott és cigarettára gyújtott. Kikönyökölt az ablakon és a kigyulladó csillagokat nézte. Vajjon mi célja van Szilviának? Töprengett. Egyik cigarettát a másik után szivta és gyakran nézett az órára. A lelkében két ellentétes hang szólalt meg. Az egyik visszariasztotta és elébetárta, hogy nem jellemes az a férfi, aki visszaél a szerelmes nő bizalmával. A másik hang csábította és noszogatta, hogy szakítsa le a felkínált érett gyümölcsöt, hiszen ha nem ő törli le azt a rózsát, letörli más. Világéletében a megérdemelt csufondáros guny volna osztályrésze, ha nem élne most a kínálkozó alkalommal. Felajzott képzelete észvesztően festette le Szilvia bájait. Megremegett az izgalomtól, erős izmai megfeszültek. Karcsu, izmos testével ki-nyújtózott, mint az ugrásra készülő párdúc.

Kivette az óráját. Fél nyolcat mutatott. Egy hosszú szippantott és eldobta a cigarettát. Betette az ablakot. Gyorsan felkötötte a kardját és egyszeriből az utcán találta magát, amint lázas vágytól kergetve ment, ment neki a csábító bűbájnak.

(Folytatjuk.)

A szerkesztésért és kiadásért felelős:
PINCZÉS ZOLTÁN százados.

HELIOS-nyomda Budapesten, VII., Sip-utca 3. sz.
Telefon: József 413—27.
Felelős vezető: Weitz Károly.